

Riksdagens protokoll

2009/10:95

Torsdagen den 25 mars

Kl. 12.00 – 16.15

Protokoll
2009/10:95

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 19 mars.

2 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Redogörelse
2009/10:NR1 till utrikesutskottet

3 § Nyemission i SAS AB (publ)

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2009/10:FiU35
Nyemission i SAS AB (publ) (prop. 2009/10:121).

*Nyemission i SAS AB
(publ)*

Anf. 1 HANS HOFF (s):

Herr talman! SAS är för närvarande Nordens största flygbolag med en marknadsposition om 40–60 procent i de skandinaviska länderna. SAS har en problematisk ekonomisk situation. Stora förändringar och rationaliseringar har genomförts. Ytterligare omstruktureringar planeras.

Vi anser att det är utomordentligt viktigt att få en tydlig bild av SAS finansiella status och SAS möjligheter att på ett framgångsrikt sätt hävda sig i en allt hårdare konkurrens. Vi ser även ett behov av att djupare analysera hur tillgängligheten i Sverige till strategiska flyglinjer, såväl internationella som nationella, påverkas av de omstruktureringar som nu sker på flygmarknaden.

Riksdagen beslutade för ett år sedan med stor majoritet att godkänna att regeringen deltog i den då aktuella nyemissionen i SAS till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor. Näringsutskottet och finansutskottet ville ha löpande information om utfallet av arbetet med den då aktuella affärsplanen Core SAS och den effektivisering och kostnadsminskning som ingick i denna plan.

Vi kan nu konstatera att någon information om utvecklingen i SAS inte har lämnats till riksdagen vare sig från regeringens eller från bolagets sida. Vi finner detta mycket otillfredsställande, och anser att rege-

ringen nu måste hålla riksdagen informerad på ett väsentligt bättre sätt än vad som hittills har varit fallet.

Herr talman! Mot bakgrund av det till riksdagen anförda yrkar jag bifall till våra reservationer i betänkandet.

Anf. 2 KENT PERSSON (v):

Herr talman! För cirka ett år sedan beslutade riksdagen att ge ett be- myndigande till regeringen att delta i en nyemission i SAS AB på 6 mil- jarder kronor. För Sveriges del innebar det att teckna aktier upp till ett belopp om högst 1,3 miljarder kronor.

I samband med diskussionen om en nyemission presenterade styrel- sen och ledningen för SAS en ny strategisk inriktning och affärsplan. Den kom att kallas Core SAS. Planen innehåller fem huvudområden, bland annat fokus på den nordiska hemmamarknaden, fokus på affärsre- senärer och en ny effektiv organisation. Denna nya inriktning tillsam- mans med affärsplanen innehöll enligt regeringens bedömning nödvän- diga åtgärder för att skapa förutsättningar för ett lönsamt SAS som kan ge en marknadsmässig avkastning till aktieägarna. Det var bakgrunden och regeringens bedömning i den proposition som förelades riksdagen.

Näringsutskottet hade möjlighet att yttra sig över regeringens propo- sition. En stor, överväldigande majoritet av utskottets ledamöter ansåg att det fanns goda förutsättningar för SAS att nå de uppsatta målen och att regeringen mot den bakgrunden borde delta i en nyemission i SAS. Det var bakgrunden till att riksdagen sedan sade ja till regeringens proposit- ion.

Men näringsutskottet betonade också att regeringen fortlöpande skulle informera utskottet om utvecklingen i SAS och om utfallet av det fortlöpande arbetet med affärsplanen. Av detta blev det tyvärr ingenting. Det finns all anledning att i dag kritisera regeringen för bristfällig in- formation trots riksdagens beslut.

SAS har under hela detta årtionde haft en svår ekonomisk situation som delvis beror på hårdare konkurrens på världsmarknaden, energipri- serna som har stuckit i väg och svårigheter att realisera de affärsidéer som man har haft. Mot den bakgrunden har SAS-ledningen vidtagit en rad åtgärder under 80-talet. Man har lagt ned flyglinjer. Man har sålt av plan, man har sålt av fastigheter och man har sagt upp personal. Trots det hamnade man 2009 i en situation där nyemission var den enda tänkbara lösningen för att man skulle kunna förverkliga denna affärsplan.

Det är att visa bra ledaregenskaper att se möjligheterna i en svår situ- ation. SAS gjorde det. Som ägare tog också regeringen det ansvaret och gjorde bedömningen att det här var trovärdigt.

Nu är vi i stort sett i samma situation. SAS förverkligar och jobbar fortlöpande med affärsplanen och har enligt sin egen och även regering- ens bedömning kommit längre än vad man hade tänkt sig i tidsplanen. Dess värre räcker inte det arbete man gör. Man behöver ytterligare skärpa kostnaden inom SAS med 2 miljarder. Det innebär att man har ett besparingsprogram motsvarande över 7 miljarder kronor. Det ska reali- seras fram till 2012.

Regeringen har gått igenom affärsplanen och gör bedömningen att det hela är trovärdigt. Man har diskuterat med sina partner i Norge och Dan- mark och med andra delägare här i Sverige. Samtliga gör bedömningen

att detta är trovärdigt. Mot den bakgrunden vill regeringen att riksdagen ska besluta om ytterligare en nyemission på 5 miljarder kronor. Man tecknar alltså aktier motsvarande 1,1 miljard i Sverige. Man byter egentligen en tillgång mot en annan. Det finansiella sparandet påverkas inte; det är viktigt att komma ihåg det.

Så långt, så bra. Vänsterpartiet gör samma bedömning. Vi tror på det här. Vi gör det dessutom mot bakgrunden att samtliga fackliga organisationer ställer upp på det besparingsprogram som är ålagt, vilket är unikt i det här fallet.

Men sedan kommer regeringen med ett förslag om att ge ett bemyndigande. Man vill ha ett bemyndigande att sälja ut SAS. Det säger Vänsterpartiet nej till. Vi är konsekventa i den linjen. Vi säger nej till det därför att underlaget inte medger oss här i riksdagen att fatta beslut på sådana grunder som ett sådant beslut borde vila på. Vad har SAS för strategiska utvecklingsmöjligheter i ett längre perspektiv? Hur ser den finansiella statusen ut i SAS om man tittar över en längre tidsperiod? Vilka näringspolitiska och regionalpolitiska konsekvenser får detta?

Detta borde riksdagen ha som underlag innan man fattar beslut om ett ytterligare bemyndigande. Det är rimligt att vi som folkvalda representanter för Sveriges folk har ett underlag som vi kan känna oss trygga med och som vi förstår innebörden av innan vi fattar ett sådant beslut.

Det här innebär givetvis inte att vi från Vänsterpartiet är beredda att stoppa in miljard efter miljard i ett flygbolag om det inte finns några förutsättningar. Det innebär bara att vi vill ha mer underlag innan beslut fattas.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att det är bekymmersamt när riksdagen fattar beslut här i kammaren om att regeringen fortlöpande ska informera riksdagen och näringsutskottet, och regeringen sedan så nonchalant åsidosätter det. Man kan börja fundera, herr talman, på vilken status Sveriges riksdag egentligen har när man fattar beslut. Ur demokratisk synpunkt är jag djupt orolig över den utvecklingen. Det finns anledning att allvarligt kritisera regeringens bristande information till riksdagen.

Med de orden yrkar jag bifall till reservation nr 2 och 3. Jag står givetvis bakom också den andra reservationen som vi har.

Anf. 3 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservationer nr 1 och nr 5.

Herr talman! Det är stor skillnad mellan ord och handling. Det är en läxa som man bittert får erfara efter ett par år i den nationella politiken. Det är väldigt lätt att skriva vackra ståndpunkter i partiprogram, kongresstal och regeringsförklaringar. Men när besluten sedan ska fattas, när de här vackra orden ska omsättas i verkligheten är tyvärr alltför ofta intresset inte lika stort längre.

Jag har tappat räkningen på hur många gånger jag härifrån talarstolen har hört borgerliga ledamöter säga att staten inte ska bedriva näringsverksamhet på konkurrensutsatta marknader. Vi får höra på statliga subventioner snedvrider marknaden. Man pratar gärna om hur mycket mer effektiv marknaden skulle vara om det var privata företag i stället för statliga som fick sköta konkurrensutsatta verksamheter.

Men när det verkligen är dags att förverkliga de här fagra orden sviker man idealen. Då röstar man för fortsatta subventioner och för ökad statlig inblandning på den privata marknaden. Man kan fråga sig om det är konstigt att förtroendet hos allmänheten för politiken vacklar när man betar sig på det viset. Och ingenstans är det här förhållningssättet tydligare än när det gäller SAS. Statens ägande i SAS är en relik från mellankrigstiden när flyget var framtiden och alla stater med ambitioner skulle ha egna flygbolag. Stater runt om i hela världen gick in med skattepengar för att snabbt få fram en ökning av flygtrafiken.

Jag trodde att den tiden var förbi. Den borde i alla fall vara det vid det här laget. Nu för tiden drivs den allra största delen av flygmarknaden av privata och konkurrensutsatta bolag. Jag försökte få en överblick över den svenska flygmarknaden och gick in på Internet för att söka efter hur många flygbolag som egentligen trafikerar den svenska flygmarknaden. Jag måste erkänna att jag inte lyckades. Jag tappade räkningen efter ett tag. Det var för många bolag för att man skulle kunna få en snabb överblick. Det är alltså uppenbart att den svenska flygmarknaden inte behöver statlig inblandning för att fungera.

Herr talman! Regeringens hantering av SAS har kännetecknats av dålig hantering, undermåliga analyser och en allmän tveohänsenhet. Den här dåliga hanteringen kostar nu återigen skattebetalarna miljardbelopp. Miljarder av skattebetalarnas pengar pumpas in i SAS för att hålla bolaget flytande. Det är tråkigt att kunna konstatera att hade regeringen sålt SAS redan i början av mandatperioden, som Miljöpartiet föreslog, hade man kunnat få in en ganska stor summa pengar för sin andel av SAS.

Som ett exempel kan man se att den 31 december 2007 var börsvärdet av statens andel i SAS närmare 3 miljarder kronor enligt regeringens egen redovisning. Men uppenbarligen tyckte inte regeringspartierna att det här var en tillräckligt stor summa för att man skulle vilja gå med på en försäljning. Jag skulle vilja säga att snålheten bedrog visheten vid det tillfället.

På grund av regeringens beslut att inte då sätta upp SAS på försäljningslistan och gå vidare med en försäljning har skattebetalarna tvingats att först för ett år sedan gå in med 1,3 miljarder kronor till SAS, och nu tänker man sätta in ytterligare 1,1 miljard. I stället för en potentiell intäkt på flera miljarder kronor har regeringen påfört skattebetalarna förluster på nära 2 ½ miljard.

Herr talman! Jag måste säga att det tynger mitt hjärta när jag tänker på vad skattebetalarna hade kunnat få för de pengarna i stället, vad de hade kunnat få för 2,5 miljarder om de inte hade fått stå för regeringens dåliga affärssinne. Det handlar om närmare 300 kronor per svensk medborgare. Om vi i stället bara räknar dem som är i arbetsför ålder och betalar skatt är det närmare det dubbla. Man kan konstatera att det är en dyr flygresor som regeringen har bjudit svenska folket på.

Om de här pengarna i stället till exempel hade satsats på att förbättra kommunernas ekonomi och ge dem möjligheter att anställa mer personal i omsorgen hade man kunnat få många tusen nya arbetstillfällen på plats. Hade pengarna investerats i nya järnvägsförbindelser skulle vi inte bara ha minskat transportsystemets klimatbelastning, utan vi hade också skapat uppskattningsvis 2 400 nya jobb i byggsektorn. Om vi hade satsat pengarna på ett klimatinvesteringsprogram för kommunerna hade vi i

enlighet med tidigare erfarenheter kunna minska Sveriges miljöutsläpp och klimatutsläpp med ungefär två miljoner ton varje år, och samtidigt hade vi skapat massor av arbetstillfällen i miljötekniksektorn och i andra sektorer. I stället ser vi nu hur pengarna går till att täcka upp regeringens misstag. Det är sorgligt att se.

Herr talman! Miljöpartiet har redan från början haft en mycket tydlig linje när det gäller statens ägande av SAS. När regeringen föreslog att man skulle ta bort SAS från försäljningslistan och inte ha SAS ute för försäljning sade vi nej. Vi föreslog att man skulle fortsätta med en försäljning av SAS. När propositionen om försäljning av statliga bolag kom upp på riksdagens bord redan 2007 sade vi att vi tyckte att SAS skulle vara med på den listan.

I många debatter som handlar om statligt ägande har vi sedan följt upp detta. Det har med andra ord funnits många tillfällen för regeringen att ändra uppfattning och fatta ett klokare beslut, men det har man inte gjort. I stället har man envist hållit fast vid att staten ska fortsätta att äga flygbolag. Resultatet av det blev att för ett år sedan kom det ett förslag till riksdagen om att man skulle satsa 1,3 miljarder kronor för att SAS inte skulle få en ännu värre ekonomisk situation än den man redan hade. Även då var Miljöpartiet motståndare till detta och röstade nej till det. Varningstecknen vid det tillfället var väldigt många.

Jag skulle vilja citera vad Miljöpartiet anförde redan i den debatten: ”Den affärsplan som SAS har presenterat för att anpassa verksamheten till lägre efterfrågan säger många bedömare medför stora ekonomiska risker för aktieägarna. Det är alltså långtifrån säkert att SAS besparingsplaner kommer att lyckas. Risken finns därför att vi kommer att stå här om några år igen med ett SAS som fortfarande är i ekonomisk kris men med 1,3 miljarder kronor mindre i statskassan.”

Så här i efterhand kan jag konstatera att vi hade en onödigt optimistisk bild av läget. Det tog inte ett par år, utan det tog bara ett år, innan SAS kom tillbaka och den borgerliga regeringen återigen föreslår att man ska gå in med miljardbelopp i SAS.

Herr talman! Det har sagts att varje bortslösad skattekrona är en stöld från folket. Det är ord som jag tycker att man ska ta i beaktande när man nu fattar beslut i det här ärendet. Jag tycker att vi som politiker alltid bör minnas att vår uppgift är att vara ytterst försiktiga och varsamma med hur vi använder skattebetalarnas pengar. Därför är det också viktigt att vi inte låter staten ta på sig för stora affärsrisker om det inte finns väldigt starka skäl för detta. Vi kan inte se att de skälen finns. Vi står fast vid den ståndpunkt som vi har haft. Det är inte en bra affär för staten att vara ägare i ett flygbolag. Det är inte ett bra sätt att använda skattebetalarnas pengar.

Vi i Miljöpartiet har oerhört svårt att se någon samhällsekonomisk eller samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. Som jag redan har varit inne på finns det ett stort antal privata flygbolag på marknaden som kan sköta flygtrafiken i Sverige och Norden och även flygtrafiken från Sverige till resten av världen.

Vi behöver inte investera i ett bibehållet flygande utan framför allt i förnybar energi, hållbara transportinfrastrukturer och energieffektiviseringar, och där skulle de här resurserna göra betydligt större nytta. Det är

också lätt att konstatera att det här beslutet får miljökonsekvenser och klimatkonsekvenser.

Det är inte bara i Sverige som det förs en diskussion om statligt ägande och statligt inflöde av kapital till flygbolagen. Runt om i världen diskuteras det hur man ska hålla en flygflotta och ett antal flygbolag med stora ekonomiska problem flytande. Ett beslut i Sveriges riksdag om att gå in med ytterligare pengar till flygbranschen kommer att ge konsekvenser i andra länder. Även de länderna kommer att tvingas att gå in med skattepengar för att inte deras flygbolag ska slås ut av konkurrensen.

Vi tycker att detta är ett tillfälle när regeringen verkligen borde tänka efter om det är den utvecklingen vi vill ha. Vill vi att halvtomma flygplan ska flyga runt omkring världen med skattepengar som stöd i stället för att vi satsar på en effektiv och konkurrensutsatt flygmarknad?

Vi trodde att vi var överens med regeringspartierna om att man inte skulle ha subventioner och statlig inblandning i konkurrensutsatta marknader. Men det är med stor oro och stort bekymmer som jag ser att regeringspartierna inte heller nu tar det här beslutet och faktiskt ser till att inte fortsätta subventionera flygtrafiken.

Flygresorna står i dag enligt beräkningar för mellan 10 och 20 procent av de totala klimatpåverkande utsläppen som den svenska befolkningen orsakar. Dessutom växer flygets utsläpp snabbt, och det är klart att med ökade statliga inflöden av pengar, fortsatta subventioner, kommer den utvecklingen inte att minska.

Herr talman! Jag kan konstatera att Miljöpartiet står fast vid att den ansvarsfulla politiken är att sälja SAS och att inte fortsätta att pumpa in nya skattepengar i ett bolag som borde skötas på kommersiell basis. Vi anser att rent kommersiella aktörer ska sköta flygtrafiken på samma sätt som vi anser att busstrafiken sköts alldeles utmärkt av privata bolag.

Vi yrkar därför återigen avslag på regeringens förslag om att delta i nyemissionen i SAS, och vi kan bara beklaga att den borgerliga regeringen inte själva har förstått och gjort rätt analys även i det här fallet.

Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Vi ska i dag ta ställning till om Sverige ska vara med och ta sin andel av nyemissionen inom det publika aktiebolaget SAS. Det är en emission som är villkorad bland annat tack vare den svenska regeringens aktiva agerande i diskussionerna. Villkoren handlar om att de andra – Danmark, Norge och Wallenbergstiftelsen – också ska teckna sina andelar. Det handlar om att det är villkorat med att man ska lösa ut ett antal refinansieringar av obligationslån och att man också slutför överenskommelserna med de fackliga organisationerna om olika kostnadsbesparingar. Det är en sak som vi har fått nyheter för bara några dagar sedan om att det är i hamn.

Det är alltså tuffa krav för att delta i nyemissionen. Det handlar om totalt 5 miljarder kronor där Sveriges andel är 1,1 miljard kronor då vi har drygt 20 procent av ägarandelen i SAS. Det är ett betydelsefullt företag på många olika sätt. Det handlar om 18 000 anställda. Det handlar om en omsättning på 45 miljarder svenska kronor. Det handlar om 25 miljoner passagerare, och det handlar om en mycket viktig aktör på den nordiska flygmarknaden.

Det är självklart tråkigt att vi ska behöva stå här och fatta det här beslutet i Sveriges riksdag om att tillskjuta skattebetalarnas pengar som riskkapital till SAS. Men som vi bedömer det är det nödvändigt. Det handlar om att ta ett ägaransvar i det läge som vi befinner oss i. Det handlar om ett ansvar gentemot de anställda, mot fordringsägare och mot alla de människor för vilka flygtrafiken är viktig för att de ska kunna göra affärer och resa till släkt och vänner och för att Sverige ska fungera.

Detta är också skälen till att regeringen och en bred majoritet i riksdagen i utskottsbetänkandet har ställt sig bakom att stödja nyemissionen med de tydliga krav som följer med.

Jag vill därför formellt yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Med det här beslutet finns också ett tydligt mandat till regeringen att när läget är lämpligt sälja delar av eller hela bolaget. Det är ett viktigt besked. Det är inte långsiktigt rimligt att staten ska vara en riskkapitalist i ett flygbolag på en kommersiell marknad. Det är en viktig principiell fråga att vi ska dra oss ur den typen av statligt ägande. Men vi måste också inse det ägaransvar som vi har just nu, och vi måste inse att just nu är det inte ett speciellt bra läge för att sälja flygbolag på grund av den globala lågkonjunkturen och på grund av det finansiella läge som företaget befinner sig i och den omstruktureringsfas som bolaget genomgår.

Det finns alltså starka skäl att i det här läget tillstyrka de här 1,1 miljarder kronorna. Vad säger då oppositionspartierna? Vi har ett oppositionsalternativ som säger att de tillsammans vill bilda regering efter valet. Läser vi vad de säger ser vi att de säger tre olika saker. Socialdemokraterna håller med oss i Alliansen i allt väsentligt. De skriver lite grann i sin reservation om behovet av lite djupare analyser för att analysera den svenska flygmarknaden utifrån vad som händer i omvärlden. Det är skrivningar som i och för sig är intressanta och vettiga och som tillhör varje normala regeringens och myndighets agerande.

Vänsterpartiet stöder nyemissionen men vill inte ge regeringen något bemyndigande att sälja SAS när så är lämpligt. Känner vi Vänsterpartiet rätt älskar de statligt ägande och vill ogärna lämna ifrån sig detta.

Miljöpartiet säger nej till pengarna, vilket innebär, om vi skulle rösta på Miljöpartiets reservation här i dag att vi skulle se en störtdykning av SAS aktiekurs, och troligtvis skulle vi sänka bolaget. Är det ansvarsfullt mot de 18 000 anställda, mot de 25 miljoner flygpassagerarna och mot detta aktiebolag? Svaret är nej.

Jag tycker att det är intressant att se den här splittringen i oppositionens hantering av en akut krisfråga, för det är faktiskt det som det handlar om då den är en del av den lågkonjunktur som vi har genomgått. Hur hanterar man en akut situation som uppstår? Det säger ganska mycket om vilken regeringsförmåga man har och vilken kompetens man har att sköta ett land.

Man kan inte ens samla ihop sig till en gemensam linje från oppositionens sida, och det visar på hur ett sådant regeringsalternativ skulle sköta den här typen av kriser om de själva hade regeringsmakten. Det är helt uppenbart att de inte kan samla ihop sig. De har tre olika linjer. En av dem vill sänka bolaget, och den andra vill krama det så länge det bara går. Det parti som säger att de är ledare för detta rödgröna alternativ försöker att balansera lite mitt emellan.

Min fråga till Hans Hoff är: Hur kan Socialdemokraterna som vill vara det ledande partiet i den rödgröna alliansen acceptera att ni har så spretiga åsikter i en så här viktig fråga som också bevisar hur man tänker hantera olika akuta situationer som dyker upp under en regeringstid om man får chansen?

Min fråga till Vänsterpartiet som inte vill ge regeringen mandat att sälja SAS när läget är lämpligt är: Visar inte situationen det principiellt felaktiga i att staten är ägande just i en kommersiellt utsatt företagsverksamhet? Eller tycker Vänsterpartiet långsiktigt att det är bra att staten är riskkapitalist i den här typen av verksamhet?

Min fråga till Per Bolund från Miljöpartiet är: Menar ni på fullt allvar att ni vill ha en majoritet i kammaren för ert ställningstagande? Vill ni verkligen det? Och delar Per Bolund då min uppfattning att det skulle innebära en direkt effekt på SAS aktiekurs kl. 16.01 i dag och att det troligtvis skulle innebära att vi sänker företaget eller åtminstone skapar enormt kaos i bolaget? Är Per Bolund beredd att ta ansvar för detta? Menar Per Bolund att hela det rödgröna alternativet skulle ha agerat så om ni hade haft makten?

Svaren på de här frågorna är ganska viktiga, både för SAS skull och för att veta var vi har det rödgröna alternativet i en regeringssituation motsvarande den här situationen.

Anf. 5 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Den sista frågan som ställdes till mig är lite grann kännetecknande för regeringens hantering av den här frågan. Menar vi vad vi säger? Där kan jag ge ett klart och tydligt svar: Ja, vi menar vad vi säger. Vi står fast vid vår principiella hållning att staten inte är en lämplig ägare av konkurrensutsatta bolag på en konkurrensutsatt marknad. Vi tycker att det är bättre om privata aktörer får sköta det.

Vi kan tyvärr i dag med sorg konstatera att detsamma inte gäller för regeringen. Man säger gärna att det ska vara så, men när det verkligen handlar om att gå till handling trycker man på andra knappar. Då säger man nej.

Vi gör inte samma bedömning av vad det här innebär för bolaget. Vi tror tvärtom att det är mycket bättre för SAS som bolag att ha ett antal privata ägare än att det ska vara statliga ägare som agerar. Vi är övertygade om att en av grunderna till att SAS är i ett sådant enormt kärvt ekonomiskt läge är att det har varit ett antal statliga ägare inblandade som har haft politiska agendor med vad man vill att bolaget ska göra. Det är det som också har gjort att man har en olönsam struktur. Därför tycker vi att det mest ansvarsfulla är att inte fortsätta att äga SAS. Vi tycker också att det är bättre att den privata marknaden bedömer om det är värt att gå in med riskkapital eller inte i ett bolag än att staten ska göra det.

Stefan Attefall talar om riskkapital, och där måste man säga att det verkligen är betoning på ordet risk. Man säger att man ska dra sig ur vid lämpligt läge. Frågan är när, om någonsin, detta lämpliga läge kommer att inträffa. Vi såg hur man redan för ett år sedan var beredd att gå in med miljardbelopp till SAS. Redan då varnade vi för att det inte kommer att vara en lösning, utan det kommer att fortsätta att finnas ekonomiska problem i bolaget. Och nu står vi här igen.

Hur många miljarder ska skattebetalarna gå in med, Stefan Attefall, innan läget är bra? När är det stopp för statens vilja att spendera pengar?

Prot. 2009/10:95
25 mars

Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Vi kristdemokrater och alliansregeringen tycker att det är en helt riktig princip att staten inte ska bedriva näringsverksamhet på en konkurrensutsatt marknad. Därför listade jag upp ett antal företag som vi har jobbat med för att avyttra. Vi har avyttrat Vasakronan och Vin & Sprit. Hur röstade Miljöpartiet då? Vi har minskat ägandet i Telia och vill långsiktigt gå vidare med det. Vi har även ambitionen att minska ägandet i Nordea samt avyttra SBAB.

Vi har dock inte sålt när som helst och hur som helst. I SBAB:s fall har vi till och med "smyckat bruden" före försäljning för att få ett värde i bolaget när vi säljer det helt. På så sätt tar vi ansvar för att förverkliga den princip vi har. Vi säljer inte mitt i ett läge som skulle skapa kaos. Det är skillnaden mellan alliansregeringens ansvarsfulla sätt att fullfölja sina principer och Miljöpartiets. Erkänn, Per Bolund, att det inte är principen ni hyllar! Det handlar om att ni ogillar flygtrafik. Det är därför ni är mot detta.

Det intressanta vore att veta hur ni hade agerat om ni varit i regeringsställning. Menar ni att ni skulle ha lagt ned all energi i en regeringskonstellation med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna för att övertala dem att säga nej till nyemissioner i detta läge och därmed sänka företaget? Är det beskedet från Per Bolund? Det vore ett intressant besked som säkert även Kent Persson och Hans Hoff mycket noggrant skulle lyssna in.

Anf. 7 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! För oss i Miljöpartiet är principer viktiga. Det är tråkigt att det inte är så på regeringssidan. Vi tycker att det är en viktig princip att vi inte ska gå in med skattepengar i verksamheter som mycket bättre lämpar sig att skötas av den privata marknaden. Det är en mycket viktigare princip än att vi skulle ogilla flygtrafik; Stefan Attefall tycks ha en konspirationsteori om att det är det som styr vårt agerande.

Det är lätt att vara en ansvarsfull ägare när det är andras pengar man spenderar. Vi ska komma ihåg att det är skattebetalarnas pengar som ni använder er av, Stefan Attefall, för att låtsas ta ett ansvar. Jag skulle vilja säga att det ansvarsfulla sättet att hantera skattebetalarnas pengar hade varit att aldrig försätta sig i den här situationen. Ett ansvarsfullt sätt att hantera skattebetalarnas pengar hade varit att sälja bolaget i ett långt tidigare skede. Det hade också varit den gröna rösten i en regering. Om vi suttit i regeringen hade vi tidigt agerat för att sälja SAS, när det fanns möjligheter att få bra ersättning för bolaget, i stället för att gång på gång tvingas gå in med skattebetalarnas pengar.

Jag kan konstatera att jag inte fick något svar på min fråga. Hur många miljarder ska staten gå in med innan man tycker att det är ett bra läge att sälja SAS? Finns det någon gräns för hur många miljarder man är beredd att satsa innan man säger: Här går gränsen, nu är det nog?

Förra gången vi diskuterade tillskott till SAS fick vi höra precis samma argument som Stefan Attefall här kommer med, att nu är inte rätt läge, att vi måste gå in med dessa pengar för att ge bolaget mer stabilitet.

Nyemission i SAS AB
(publ)

Nu har vi lärt oss av det och sett konsekvenserna. Bolaget har inte fått mer stabilitet. Vi har förlorat de pengar som staten vid det tillfället gick in med. Nu tvingas vi, om regeringens linje får råda, gå in med ännu mer pengar. Den ansvariga ministern, Maud Olofsson, gick tidigare ut och sade att det inte skulle komma några mer pengar till SAS. Ett par månader senare står vi här och ska skjuta till ytterligare miljarder till SAS.

Var går gränsen, Stefan Attefall? Hur många miljarder tänker staten spendera innan det är dags att säga att det är nog?

Anf. 8 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Det är inte med glädje vi fattar dagens beslut, men det är nödvändigt.

Vi måste inse att vi har ett exceptionellt år 2009 bakom oss, som inte minst flygmarknaden har drabbats av. Vi tror att med de tuffa villkor vi ställt för att delta i nyemissionen samt det sätt som företagsledningen arbetar på och de planer de har ska SAS kunna stå på egna ben och sedan säljas till ett högre värde än om man sänkte företaget genom att rösta på Miljöpartiets reservation. Det handlar om att göra en bedömning av det som skapar mest mervärde för staten och framför allt för de människor som bor i de nordiska länderna.

Om principen är så viktig som Miljöpartiets Per Bolund hävdar undrar jag var de fanns när vi sålde Vasakronan och Vin & Sprit och när vi diskuterade Telia, SBAB och Nordea. Var kommer ni att befinna er i ett rödgrönt regeringsalternativ, Per Bolund? Där kommer att finnas socialister som ingenting annat gör än älskar att äga statliga företag. Er samarbetspartner tycker alltså det motsatta.

När vi hamnar i det akuta läge vi nu befinner oss i på grund av extrema omständigheter under 2009, när SAS står där och det handlar om ifall vi ska sänka företaget eller rädda det för att sedan sälja det, då väljer Miljöpartiet att sänka företaget. Jag kan inte låta bli att misstänka att det handlar mindre om principer och mer om att man ogillar flygtrafiken som sådan.

Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! När jag lyssnar på Stefan Attefall kan jag inte annat än le. Han är bekymrad över att tre olika partier skulle ha tre olika uppfattningar i en fråga. Vi är tre olika partier, och vi försöker vara det även framöver. Jag kan lugna Stefan Attefall med att om vi kommer i regeringsställning kommer vi att ha en gemensam uppfattning också när det gäller de statliga företagen.

Att Vänsterpartiet tycker att det är viktigt med statliga företag är väl ingen nyhet. Det är viktigt med statligt ägande när det handlar om viktig infrastruktur. När det gäller Vattenfall och LKAB kommer vi aldrig att medverka till en utförsäljning av dem. Men när vi kommer till SAS tycker jag att Stefan Attefall borde ha lyssnat lite noggrannare på vad jag sade.

Det vi önskar, innan vi ger ett bemyndigande om försäljning, är ett bättre underlag som strategiskt visar vilka möjligheter SAS har att klara av en framtida flygmarknad, detta utifrån regionalpolitiska perspektiv, utifrån investeringsbehov, utifrån näringspolitiska perspektiv. Det var vad jag sade i mitt anförande. Det är rimligt att vi, innan vi fattar beslut,

har kunskap om vilka möjligheter SAS eventuellt har att överleva och om det är värt det.

Jag har inte sagt någonting om huruvida vi ska ha kvar SAS i statligt ägande i framtiden. Jag vill ha bättre underlag. Jag tycker att riksdagens ledamöter har rätt att få veta vad de fattar beslut om. Det ska inte enbart handla om att ge regeringen i uppdrag att utifrån eget tyckande sälja eller köpa.

Anf. 10 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Kent Persson säger att om de hamnar i regeringsställning kommer de att ha en gemensam uppfattning. Hur ska man kunna förena de principfasta hållningar som Per Bolund och Miljöpartiet torgför – att staten inte ska syssla med konkurrensutsatt verksamhet, inte äga flygbolag, hellre sänka företaget än försöka rädda det i det läge vi befinner oss – med den uppfattning som Kent Persson och Vänsterpartiet har? Dessutom påstår båda två att det är fråga om principfasta partier. Det är ju som att förena eld och vatten. Det går inte ihop.

Regeringen begär ett bemyndigande att sälja ett publikt aktiebolag, göra affärer med delar av bolaget eller sälja hela bolaget. Om man har lite inblick i hur affärsverksamheten på denna nivå går till kan man inte sköta förhandlingarna offentligt. Det är oerhört många och komplicerade faktorer som måste gå i lås samtidigt. Först då kan man gå ut med affären. Det talar för att det är rimligt att låta regeringen sköta dessa förhandlingar och ha det bemyndigandet. Det passar sig inte för formella riksdagsbeslut.

Det demokratiska inflytandet utövar vi nu, det vill säga att när bolaget står på fötter ger vi regeringen makten att hantera frågan på detta sätt och inom dessa ramar. Sedan får vi självklart en redovisning av hur det gått, och vi har även revisionsmyndigheter som kan följa upp frågorna. Så har det gått till vid andra försäljningar som staten har gjort och som gett stora intäkter till statskassan. Som exempel kan nämnas Vasakronan och Vin & Sprit. Det var goda affärer för skattebetalarna eftersom regeringen skötte det på ett skickligt och bra sätt.

Så går det till om man vet hur affärsverksamhet fungerar. Jag kan förstå att Vänsterpartiet inte är så väl insatt i sådana saker.

Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det sista var väldigt dåligt. Jag har personligen förhandlat med ett flertal större företag om köp och försäljning. Jag tror mig veta och kunna det här relativt väl. Jag vet inte vilken erfarenhet Stefan har av affärsverksamhet, men han kan vara lugn, jag vet vad det innebär, och det tror jag flera i denna kammare känner till.

När det gäller statliga företag och viktig statlig infrastruktur som är avgörande för Sveriges möjligheter finns det en rättighet och en skyldighet. Det ska finnas tillgång till infrastruktur som är lika oavsett var du bor någonstans. Det anser vi inte marknaden klarar av. Det syns väl när det gäller utvecklingen av bredband och IT. Det är problem i vissa områden i Sverige.

Vi säger nej till att sälja ut LKAB. Vi är överens med Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Likadant är det när det gäller Vattenfall. Vad är er politik när det gäller utförsäljning av de företagen? Ni säger att företag

som befinner sig på en konkurrensutsatt marknad borde få bli privata och borde säljas ut. Det är vad Stefan har sagt i replikskiftena. Tänker ni sälja Vattenfall och LKAB? Lämna besked här och nu!

Anf. 12 STEFAN ATTEFALL (kd) replik:

Herr talman! Jag citerade Per Bolund när jag sade att staten inte ska syssla med konkurrensutsatt verksamhet. Diskussionen kan Kent Persson säkert föra med sin eventuella regeringsbroder om olyckan skulle vara framme efter valet i höst.

Vi har haft en lista: Vasakronan, Vin & Sprit. Vänsterpartiet var emot det. Eller anses det vara en del av den statliga infrastrukturen? Jag tycker att det låter som att det inte är den principen som styr Vänsterpartiets agerande.

Jag noterar att ni har tre olika uppfattningar i det rödgröna oppositionsalternativet. Det är tre partier som vill regera tillsammans. Detta är ett bra exempel på en fråga där man får hantera en krissituation, och man lyckas inte samla ihop sig. Man landar på tre olika linjer. Det säger någonting om förmågan att regera Sverige om man skulle hamna i det läget. Det oroar mig, och jag tror att det är bra att väljarna får veta detta.

Anf. 13 GÖRAN PETTERSSON (m):

Herr talman! I trafikflygets ungdom skapades över hela världen stolta statliga flygbolag. Det var måhända rätt då, för det fanns ingen fungerande marknad och det behövdes mycket kapital i de bolagen som det privata näringslivet inte var berett att satsa.

I Norden skapades bland annat SAS. SAS fick då vad vi då kunde tycka en ägarkonstellation som var vinnande. Det var tre regeringar, stora privata ägare, och dessutom blev bolaget börsnoterat.

Denna lösning, som måhända syntes vara rätt då, är nu mycket komplicerad. Ägarbilden leder till att det nog är varje vd:s mardröm att ha ett ägande splittrat på tre regeringar som kan ha växlande politiska majoriteter, olika kulturer, olika opinionslägen. Dessutom har de inte en gemensam valdag, vilket ibland kan påverka.

Sedan de stora statliga flygbolagen bildades har verkligheten förändrats i grunden. De här stora statliga kolosserna till flygbolag har avvecklats en efter en. Det finns några kvar, några har förändrats och har en annan ägarbild, några har helt försvunnit. Man kan säga att på den marknad som nu råder kan de här stora bolagen med de komplicerade ägarbilderna jämföras med en stel och trög varelse som ska tävla mot någon som är anpassningsbar och snabb. I naturen är det ofta den anpassningsbare och snabbe som slår den stele och tröge. Det är vad vi ser på flygmarknaden.

Det gör att vi inte har något direkt gynnsamt utgångsläge i frågan. Vi har den verklighet vi har. Nu är läget på grund av den stora ekonomiska krisen i världen sådant att marknaden dessutom har fallit för flygbolagen. Då står vi inför den kanske icke särskilt avundsvärda situationen att ta ställning till de reella alternativen.

Ett alternativ är att gå in med ytterligare 1,1 miljard i bolaget, såsom de två andra ägarregeringarna och de stora privata ägarna har sagt att de kommer att göra, och samtidigt som vi gör det bemyndiga regeringen att få en handlingsfrihet att vidta åtgärder, antingen att göra strukturaffär

genom att till exempel gå ihop med ett annat bolag eller att sälja den svenska statens innehav i bolaget.

Per Bolund höll ett fantastiskt anförande – all heder. Jag kan nog säga att han höll ett anförande som varje renlärig nyliberal skulle ha varit stolt över i mycket stora delar. Jag skulle nästan säga att han beskrev Schumpeters kreativa förstörelse, att oavsett priset låta marknaden hänsynslöst se vad värdet är av SAS.

Hade det varit ett privat innehav och inte svenska staten som ägde aktierna hade jag föredragit att gå på den linjen. Men det är en skillnad när det är svenska staten som äger saker. Svenska staten kan inte med innehav i statliga bolag agera som en hänsynslös nyliberal. Det är underförstått när svenska staten äger någonting att det är en annan typ av ägaransvar än hos en klippare på börsen. Så jag tror, Per Bolund, att det här var sista chansen för dig att i den här talarstolen uppträda som en sådan nyliberal, i alla fall om olyckan skulle vara framme och vi om sex månader skulle ha en annan majoritet i riksdagen.

Det är bara att konstatera att den spridning som redovisats från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet är fascinerande. Jag tror inte att det någonsin har funnits en så stor spridning ens i Folkpartiet under deras glansperiod. Ni visar på en total splittring från en nyliberal Per Bolund över till en konsekvent Kent Persson. Vänsterpartiet har varit konsekvent i den här delen, och det är också hedrande. Vad det här visar är det fuskbygge till koalition som den rödgröna koalitionen är.

Hans Hoff har inte begärt så många repliker i dag, men jag tänkte ta upp en fråga som Hans Hoff lyfte fram, och det gäller synpunkter på regeringens information. När man tänker på det först tycker man: Det där låter väldigt klokt. Varför har man inte informerat mer? Då vill jag påtala att just konstellationen att man är ägare i ett börsnoterat bolag gör informationsgivningen synnerligen komplex. Det innebär att kurspåverkande information inte får delges hur som helst. Riksdagen ska i sitt arbetssätt vara öppen så att den information vi har ska vi kunna debattera. Den ska inte vara omgärdad med sekretessregler och tystnadsplikt, för då fungerar inte demokratin. Det visar åter hur olyckligt det är när staten är delägare i börsnoterade bolag. Det försvårar demokratin och informationsgivningen.

Anf. 14 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Återigen hör vi principer, men vi hör också hur de principerna är alldeles för lätta att gå ifrån. Jag skulle vilja citera Moderaternas handlingsprogram från 2007 där man skriver: ”Det är ett problem när staten både anger marknadens spelregler genom lagstiftningen och samtidigt uppträder som aktör på samma marknad. Allt offentligt företagande medför också en viss snedvridning av konkurrensen. Offentligt ägda företag uppträder i realiteten med den statliga eller kommunala beskattningsrätten som eget kapital.”

Det är väldigt tydliga skrivningar, skulle jag vilja säga. Jag tror att väljarna har uppfattat det som ett ganska tydligt ställningstagande också från Moderaternas håll för vad det är som ska vägleda när det gäller statlig inblandning i näringslivet.

När den här frågan är uppe till beslut får vi se att de här orden inte gäller längre. Då är man beredd att skjuta till miljard efter miljard för att

Prot. 2009/10:95
25 mars

Nyemission i SAS AB
(publ)

hålla ett bolag som konkurrerar på en vanlig konkurrensutsatt marknad under armarna, det vill säga precis det som man säger att man inte är för, att man snedvrider konkurrensen och att man har den statliga eller kommunala beskattningsrätten som eget kapital. Precis det som man kritiserar i handlingsprogrammet stöder man nu i talarstolen. Det är det man trycker på knapparna för att göra när den här saken kommer upp till votering i eftermiddag.

Jag känner igen de här tongångarna från den debatt som fördes under varvskrisen här i Sverige då man också hade en princip. Det var klart att det skulle vara på kommersiella grunder, man hade bara anledning att just nu gå in med ett stöd för att se till att inte den svenska varvsindustrin gick under. Man hade anledning att ge lite bidrag för att kunna behålla arbetstillfällena.

Jag tror att alla borde minnas vad som blev effekten av det, det vill säga stora förluster av skattebetalarnas pengar och inte någon förbättrad situation för de bolag som det handlade om.

Anf. 15 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt om jag uppfattade frågan, men jag kan väl hålla ett anförande. Vi är Moderata samlingspartiet. Moderat innebär att man inte blir fundamentalist och driver en fråga principiellt även när det skadar, när det skadar Sveriges anseende, när det skadar anställda och när det skadar den man är satt att leda.

I det här fallet är vi just i ett sådant läge. Att i det läget inte bidra till nyemissionen och sätta upp på säljlistan är det principiellt riktiga, men i verkligheten är inte världen så svartvit. Då är det ibland bra att vara lite moderat. Det är det regeringen är, och det är det som majoriteten antagligen kommer att vara senare i eftermiddag.

Det innebär, precis som jag sade, att svenska staten inte kan agera som en hänsynslös börsklippare. Sitter man i ett sådant ägarförhållande som vi nu gör följer ett ägaransvar. Det ägaransvaret är nu, precis som med de andra två regeringarna och de stora privata ägarna i SAS, att gå med i den här nyemissionen, även om jag kan säga att det smärtar i min marknadsliberala själ.

Ibland blir det till att ta hänsyn till fundamenta, men samtidigt, vilket jag tycker är väldigt bra i det här beslutet, bemyndigar vi regeringen att göra ägarförändringar. Regeringen tillåts att gå ur det här ägandet, alltså att sälja aktieposten. Det tycker jag är väldigt bra. Det innebär att det här beslutet som helhet är ett mycket moderat tillämpande av de textrader du läste upp.

Anf. 16 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Vi kan väl säga att det är ett moderat agerande på det sättet att man skriver ned alla principerna, men man följer inte upp dem i praktisk handling.

Det har kommit upp här i debatten vid ett antal tillfällen att det ansvarsfulla skulle vara att gå in med kapital nu och se till att SAS har kapital så att det räcker för att klara sig igenom den här krisen. Jag vill hävda att ingenting kan vara mer felaktigt. Jag tror att det beslut som man tänker fatta nu i riksdagen är en enorm björntjänst för SAS. Det är nog det värsta som det här bolaget kan drabbas av.

Anledningen till det är ju EU:s statsstödsregler som är väldigt tydliga i det här fallet. EU gör väldigt tydlig skillnad mellan om det är en statlig ägare eller om det är en privat ägare. Stater ska inte gå in och stödja företag.

Redan det tidigare tillskottet har varit föremål för granskning hos EU-kommissionen. Man har någon form av praxis inom EU-kommissionen. En gång kan det vara okej att gå in med stöd i ett bolag för att det inte ska gå under, men andra gången betraktas det som ett illegitimt statsstöd. Vi vet redan i dag att de flygbolag som verkar på den konkurrensutsatta marknaden med privat ägande har klagat hos EU-kommissionen över att de nordiska staterna går in med ytterligare kapital till SAS.

Min bedömning och många andra analytikers bedömning är att det finns en stor risk att EU-kommissionen inte kommer att godkänna det här. Man kommer att säga att den här affären inte var okej. Staten hade inte rätt att gå in med de pengarna. SAS kommer att få betala tillbaka de här pengarna och man kommer att hamna i en fullständigt katastrofal ekonomisk situation. Jag skulle säga att det är regeringens agerande här som genom EU-kommissionens beslut längre fram kommer att leda till SAS undergång. Den risken ser jag som överhängande.

Det skulle vara väldigt intressant att höra hur Göran Pettersson ser på risken att EU faktiskt inte godkänner det här tillskottet utan säger att det är ett illegitimt statsstöd som inte stämmer överens med de regler som EU har satt upp.

Anf. 17 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Herr talman! Det här är Sveriges riksdag, det är inte en domstol. Det är ofta saker och ting ska prövas. Då har vi en särskild ordning för det. Det är väldigt viktigt att skilja på de två begreppen.

Frågan om nyemissionen i SAS är ju beredd inte bara i ett regeringskansli utan i tre. Det är tre regeringar som står bakom. Nu är inte jag någon jurist så min personliga åsikt i frågan om riskbedömningen tror jag är av ganska ringa värde, men jag konstaterar att tre regeringskanslier har berett frågan och lämnat underlaget till sina respektive parlament. Jag är trygg i det, men den tryggheten innebär inte med hundra procentig visshet att en domstol inte skulle kunna fälla ett annat utslag. Jag tycker att det är bra att vi har den ordningen, att det finns en möjlighet att beslut prövas av domstolen. Jag säger igen, det här är Sveriges riksdag, det är inte en domstol.

Ändå är det ju som så att en regering måste kunna ha en sammanhållen politik där man väger olika delar. Den svartvita beskrivning som har gjorts här i dag kan man ha när man är i opposition och kanske om man är ett litet parti. Då kan man tillåta sig en lite mer frivängande del, vara väldigt principfast och inte behöva ta hänsyn till verkligheten. Men regeringen har att ta hänsyn till en verklighet som finns där ute. Då finns det en majoritet, som jag uppfattar det, här i kammaren. Fem partier kommer att ställa upp på nyemissionen. Sex partier kommer att ställa upp för ett ökat bemyndigande.

Anf. 18 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Precis som har berörts här innan är det vi debatterar i dag en nyemission till SAS men också ett bemyndigande för regeringen att vid lämplig tidpunkt minska ägandet i SAS.

Vi kan konstatera att flygbranschen som helhet under ett antal år mött stora utmaningar. Vi ser ökad konkurrens, pressade priser och ett minskat resande. I den globala finanskrisens spår var 2009 det sämsta året någonsin för den globala flygindustrin. Detta har givetvis påverkat SAS. Det kan lugnt sägas att SAS har ett utmanande läge. Intäkterna har minskat. Samtidigt har konkurrensen från lågprisbolag ökat och SAS eget kostnadsläge har varit för högt.

Det omfattande besparingsprogram som SAS ledning och styrelse presenterade i början av året har analyserats noga av den svenska regeringen. Bedömningen är att planen ger förutsättning för att skapa ett konkurrenskraftigt SAS och ge svenska skattebetalare en marknadsmässig avkastning på det investerade kapitalet.

Jag vill i det sammanhanget framhålla det arbete som vd, ledning, styrelse, anställda och fack i SAS just nu gör. Man gör ett enormt jobb för att vända utvecklingen. Man gör ett enormt jobb för att skapa ett starkt och konkurrenskraftigt bolag. När de här kostnadsbesparingarna är genomförda kommer SAS att vara en tillgång för industrin och jobben i Sverige.

Herr talman! För Centerpartiet och Alliansen är det viktigt att vi tar vårt ansvar för att värna ägandet och avkastningen i bolaget. Det är anledningen till att vi står här i dag och till att beslutet om nyemission är angeläget. Skattebetalare och andra aktieägare har investerat i SAS under ett antal år, men nu har ledningen och de anställda äntligen lyckats skapa en viss framtidstro och lagt grund för att göra bolaget lönsamt. Då är det självklart att vi som ansvarsfulla ägare måste orka ge bolaget det som krävs för att lyckas.

Jag konstaterar att det i Sveriges riksdag finns en bred majoritet som just är beredd att ta det här ansvaret. Jag kan med tillfredsställelse konstatera att socialdemokrater och vänsterpartister i det här fallet visar prov på regeringsduglighet.

Men om vi tittar på det tredje benet i vänsterkartellen kan jag inte konstatera annat än att Miljöpartiets agerande är ansvarslost och ett ansvarslost hanterande av skattebetalarnas pengar. Det är rent ut sagt ett slag i ansiktet på alla de 18 000 anställda i SAS som sliter hårt för att öka intäkter och sänka kostnader.

Det som vi efterlyste vid förra årets nyemission har man levererat. Man har levererat ytterligare besparingar. Andra investerare har visat att de vill satsa på SAS, och personalen har sagt att den är beredd att sänka sin lön. Det gör att vi nu är i ett läge där vi kan se att vi på sikt kan göra SAS lönsamt.

Herr talman! Jag tänkte precis som flera andra talare har gjort här innan uppehålla mig en stund vid Miljöpartiets agerande i den här frågan och det som Per Bolund fört fram som en principfast position för hur man hanterar statligt ägande.

Jag blir inte klok på Per Bolund och Miljöpartiet. För några år sedan sade man nej till att sälja Vin & Sprit. Där ville man ha kvar ägandet.

Men i det här fallet säger man nej till att skjuta till extra pengar till SAS, och man vill sälja bolaget omedelbart.

Det vill man göra med motiveringen att det inte finns någon samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. Vad var då den samhällspolitiska nyttan när ni ville fortsätta att äga Vin & Sprit? Det är inte ett principfast agerande, och det är inte så att man blir klok på vad Miljöpartiet vill med det statliga ägandet.

Jag skulle vilja ställa några frågor till Per Bolund och Miljöpartiet. Du har fått ett antal frågor tidigare under debatten, men jag tycker inte att vi har fått några klagande svar. Vad hade hänt med SAS om vi och de andra ägarna nu valt att inte skjuta till några pengar?

Miljöpartiet vill sälja SAS omedelbart. Finns det några köpare, och vilket pris räknar du med att du ska få betalt med den linje du valt för att vilja sälja SAS? Är det inte i själva verket så, Per Bolund, att du helst skulle vilja se att SAS gick i konkurs?

Herr talman! Regeringen har genomfört en utvärdering av svenska statens innehav i SAS, och bedömningen är att statens ägande ska minska, som jag sade tidigare, när tidpunkten är lämplig. SAS verkar på en konkurrensutsatt marknad. Det finns inget skäl till eller egenvärde i att staten äger bolaget. Men ska vi förändra ägandet genom exempelvis en strukturaffär ska det göras när vi får en avkastning, och så är det inte i dagsläget. Det skulle vara mycket svårt att hitta en köpare som gav oss ett bra pris.

Därför ska vi nu i dag ge regeringen mandatet att minska ägandet när det är affärsmässigt möjligt. Genom nyemissionen tar vi vårt ansvar som ägare. Vi skapar förutsättningar för ett livskraftigt SAS, något som kommer att vara till gagn för den skandinaviska infrastrukturen.

Herr talman! Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 19 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Claes Västerteg talar med stora ord om ansvarslöshet med skattebetalarnas pengar. Mycket ska man höra innan öronen ramlar av. Ibland blir man häpen över hur man vänder perspektiven så att svart blir vitt och vitt blir svart.

Det vi nu diskuterar är att staten med Centerpartiets och Claes Västertegs stöd ska agera riskkapitalist och gå in med pengar, som vi också har hört från andra borgerliga debattörer här från talarstolen. Man kan fundera på om det är rätta sättet att använda skattebetalarnas pengar.

Tycker Claes Västerteg att det bästa sättet att använda nästan 2 ½ miljard av skattebetalarnas pengar är att lägga in dem i ett flygbolag? Är det den bästa användningen av 2 ½ miljard av skattebetalarnas pengar? Det vore intressant att få ett svar på.

En intressant fråga som jag har ställt tidigare är om det finns någon gräns för hur mycket pengar som Claes Västerteg och hans kolleger i de partier som ingår i regeringen är beredda att gå in med till SAS. Jag ställde den frågan redan förra gången det var aktuellt med ett ägartillskott till SAS, och jag fick inte något svar då.

Jag har debatterat den frågan flera gånger efter beslutet, bland annat i radio med statssekreterare Ola Alterå som har ansvar för de här frågorna. Jag frågade hur mycket mer pengar man var beredd att gå in med. Hans

svar var: Vi är inte beredda att gå in med några ytterligare pengar. Ändå står vi här bara ett knappt år senare och regeringen föreslår att man ska gå in med ännu mer pengar till SAS.

Maud Olofsson har varit ute i medierna och sagt att det inte är aktuellt med extra tillskott till SAS. Bara ett par månader senare står man här och är beredd att skjuta till ytterligare drygt 1 miljard kronor. Finns det någon gräns för hur mycket pengar Claes Västerteg är beredd att gå in med från skattebetalarnas pengar för att skjuta till pengar till SAS i förhoppningen om att det någon gång i framtiden ska bli ett lönsamt bolag som man kan sälja med tillräckligt mycket vinst?

Anf. 20 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag kan garantera Per Bolund att vi inte hade stått här i dag och skjutit till de extra pengarna om vi inte hade sett att SAS ledning, styrelse, fack och anställda har varit villiga att vara med och ändra och förändra utvecklingen. Det har också varit med i den diskussion som regeringen har haft att det har varit villkorat för att man ska kunna se att det kan bli lönsamt i framtiden.

Om vi skulle göra som Per Bolund vill göra – och som han vill att vi ska fatta beslut om här i kammaren i eftermiddag – att vi ska säga nej till nyemissionen, skulle vi sätta SAS i ett oerhört prekärt läge. Stefan Attefall berörde innan vad som skulle hända med börskursen. Vi skulle sätta SAS i ett läge där det skulle stå på randen av konkurs.

Om det är på det sättet som Per Bolund agerar ansvarsfull ägare vill inte jag se hur han ska agera i andra frågor. Det vi nu gör är att vi tar vårt ansvar som ägare. Vi är delägare i företaget. Vi behöver vara med och utveckla och se till att det skapar avkastning i framtiden. Då tar vi ansvar för skattebetalarnas pengar.

Det gör inte Per Bolund i det här fallet. Han agerar som den medlem i ett oppositionsparti han är och som jag hoppas att han fortsätter att vara. Det är inte bra för det svenska samhället i stort och inte bra för Sveriges renommé som ägare om Miljöpartiet och Per Bolund får vara med och agera.

Anf. 21 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag tolkar svaret som att Claes Västerteg tycker att det bästa sättet att använda 2 ½ miljard kronor i skatteintäkter är att slussa dem till flygindustrin, det vill säga en subvention till flygande. Jag kan vara väldigt tydligt med att jag inte delar den bedömningen. Det är ett oklokt sätt att använda skattebetalarnas pengar. Jag tror att många skattebetalare som nu får ställa upp med ett antal hundratal kronor för att genomföra regeringens politik också håller med mig om den saken.

Är det några som riskerar att SAS hamnar i konkurs är det regeringen genom just det agerande som den nu gör. Som jag var inne på har det redan kommit in klagomål till EU-kommissionen över att man nu från statligt håll är beredd att gå in med ytterligare pengar till ett flygbolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad. EU-kommissionen har haft den praxisen i tidigare fall att den kan acceptera att man en gång går in med pengar till ett bolag som går dåligt på en konkurrensutsatt marknad. Men den andra gången har den sagt nej. Den har inte accepterat att man

går in med ytterligare ett kapitaltillskott. Den anser att man snedvrider konkurrensen och att det är ett illegitimt statsstöd.

Den situation som regeringspartierna sätter SAS i är att man om ett antal månader eller kanske ett antal år, beroende på hur snabbt processen går, riskerar att med ganska stor sannolikhet få ett beslut emot sig inom EU som säger att det stöd som man gick in med från skattebetalarnas sida inte var acceptabelt och att SAS måste betala tillbaka de pengarna. Då står SAS i en situation, Claes Västerteg, som kommer att vara fruktansvärt svår att hantera. Då kan man verkligen tala om ett bolag som står på konkursens rand.

Jag skulle vilja höra hur Claes Västerteg ser på det. Är det en utveckling av det här bolaget som du ser framför dig? Bedömer du att EU-kommissionen kommer att fatta ett helt annat beslut och välkomna att man går in med mer statliga pengar till ett bolag på en konkurrensutsatt marknad?

Anf. 22 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Jag kan än en gång konstatera, som andra också har gjort, att Per Bolund är svävande om vad som skulle hända om vi sade nej här i kammaren i dag till nyemissionen. Vad skulle hända med SAS? Vad skulle det få för effekt för företagets fortlevnad och för de 18 000 anställda, och vad skulle det kosta skattebetalarna i slutändan?

Jag ställde den frågan i mitt anförande. Per Bolund har haft två repliker på sig att svara. Han har valt att inte svara på frågan. Det kanske i själva verket är så, som jag sade i anförandet, att man hellre ser att SAS går i konkurs i slutändan.

Som jag också sade i mitt anförande blir jag inte klok på vad Per Bolund och Miljöpartiet vill med det statliga ägandet. Man ville fortsätta att äga Vin & Sprit. Man tyckte tydligen då att det var en samhällsnytt. Men man vill nu omedelbart sälja SAS. Följden skulle bli att det skulle bli ett lågt pris och att det skulle kosta pengar för de svenska skattebetalarna.

Vi tar ansvar som ägare. Tack och lov att det är Alliansen som styr i de här sammanhangen.

Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! SAS och flygindustrin befinner sig i en besvärlig situation. Många faktorer har påverkat detta. Tre regeringar är nu beredda att bevilja nytt kapital till SAS, liksom minst en privat ägare. Det är viktigt att understryka att det här är villkor som har satts och som nu också är uppfyllda. Det svåraste villkoret att uppfylla var uppenbarligen det som innebar att även den danska kabinpersonalen skulle ställa upp på den uppgörelse som gör att personalkostnaderna sänks med 500 miljoner kronor. Det är viktigt att understryka att villkoren har varit en förutsättning för att den svenska regeringen ska göra detta kapitaltillskott.

Någon seriös köpare finns inte i dagsläget. Det är den helt avgörande restriktionen på vårt agerande. Vi befinner oss om inte i en nödsituation så i alla fall i något åt det hållet. Båda utskotten har varit mycket tydliga med att utskotten vill se en förändring i ordnade former när det finns en seriös köpare. Genom att delta i emissionen bidrar svenska staten till att förbereda en försäljning av den svenska statens andel i SAS.

Miljöpartiet vill inte tillskjuta kapital. Eftersom det inte finns någon seriös köpare i sikte blir partiets ställningstagande därför i praktiken att partiet vill framtvunga en abrupt konkurs för SAS. Om det blir ett besked från denna kammare efter voteringen att inget kapital ska beviljas innebär det exempelvis att ingen person eller inget företag skulle vilja eller våga köpa biljetter i förväg. Det är en oerhört enkel effekt eftersom man alltid i denna bransch gör förköp. Man skulle inte få resan. De som har köpt biljetter får inte tillbaka pengarna.

Den abrupta konkursen inte bara struntar Miljöpartiet i utan man välkomnar den. Med öppna ögon accepterar Miljöpartiet konsekvenserna för resenärer, för anställda och för flyginfrastrukturen i landet. Att den plötsligt bryter ihop är tydligen likgiltigt för Miljöpartiet. Man bör, som jag, tycka att detta är ansvarslost, men jag ser detta lika mycket som ett utslag av Miljöpartiets allmänt flygfientliga och Norrlandsfientliga hållning.

Talet om försäljning i dag av SAS är en bluff. Det finns ingen seriös köpare just nu. Sanningen är att Miljöpartiet vill skapa kaos med en plötslig konkurs. Miljöpartiet vill därmed misskreditera SAS och uppfylla sitt mål att ge allt flyg dåligt rykte.

Anf. 24 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Ibland blir man upprörd i den här kammaren, speciellt när människor står i talarstolen och sprider uppgifter som är i det närmaste att betrakta som förtal. Carl B Hamilton står i talarstolen och säger vad Miljöpartiet tycker, vad vi välkomnar. Vi skulle välkomna att SAS går i konkurs.

Jag vill be Carl B Hamilton ta tillbaka de ståndpunkterna. Du har ingen aning om vad vi välkomnar, Carl B Hamilton. Det här är antaganden som du löst rycker från jag vet inte var. Det är absolut inte från mitt anförande.

Jag tycker att vi kan hålla oss för goda i den här talarstolen med att komma med sådana påståenden som det inte finns någon täckning för över huvud taget och som faktiskt är rent ut sagt falska. Jag skulle vilja ha en ursäkt från Carl B Hamilton. Det är inte ett seriöst sätt att hantera riksdagsdebatter på.

Vi delar däremot inte Carl B Hamiltons bedömning – men det är en politisk fråga – att ett nej till ett kapitalskott skulle utsätta SAS för en konkurs. Vi tror att det går att hitta andra köpare och andra aktörer som är beredda att gå in med det kapital som SAS behöver. Vi tror att det här går att lösa på en privat marknad.

Vi kan vara överens om att vi inte kommer att få så mycket betalt som regeringen hade önskat för SAS. Miljöpartiets bedömning är att det kan vara värt att ta den förlusten, att inte få in så mycket pengar från det privata kapitalet om SAS säljs. Det är ett bättre alternativ än att gång efter gång gå in med nya miljardbelopp. Det är inte så att det är fråga om noll mot att få ett mindre värde. Tvärtom är regeringen beredd att gå in med nya pengar för att hålla SAS flytande, det vill säga en förlust. Den tycker regeringen är bättre att ta än att få lite lägre vinst om bolaget säljs.

Tycker Carl B Hamilton att det är en bra affärsmässig princip att hantera statligt ägande på?

Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Jag tänker inte ta tillbaka någonting. Jag vill bara understryka att om det förslag som Miljöpartiet har lagt fram och som vi ska votera om senare i dag skulle vinna bifall i kammaren, som Stefan Attefall tidigare påpekat, skulle konsekvensen bli att värdet på bolaget faller som en sten på de europeiska börserna och bolaget går i konkurs. De som har fordringar på bolaget skulle upptäcka att de skulle riskera sina fordringar. Det blir konsekvensen. Ingen skulle heller köpa flygbiljetter. Intäktsströmmen till bolaget skulle upphöra omedelbart. Det är konsekvensen.

Det här är inte ett bolag vilket som helst utan det är ett bolag som lever på sitt förtroende. Det finns andra bolag i samma situation. Vi har diskuterat bankerna i finansutskottet ett antal gånger. Konsekvensen blir en abrupt konkurs.

Sedan vill jag svara på en fråga som Per Bolund kommer att ställa. Redan innan han har ställt frågan kan jag svara på den. Det gäller frågan om vi skulle gå in med mer pengar. Självklart är svaret 0 kronor. Vi beviljar inte 1,1 miljard för att sedan låtsas som att vi skulle ha för avsikt att gå in med mer pengar. Svaret på frågan är naturligtvis 0 kronor.

Det här är inte något som vi gör med glädje, som flera har sagt. Det här är lite av en nödsituation. Det gäller naturligtvis att försöka sälja företaget till en seriös köpare så snart ett sådant företag finnas. Men det måste ske i ordnade former.

Anf. 26 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att konstatera att vi nu har en ton i riksdagen där vi kan klistra på andra partier olika uppfattningar utan att ha någon som helst täckning för det. Jag får fundera ut vilka uppfattningar jag ska klistra på Folkpartiet i diverse olika politiska frågor. Jag hade hoppats att vi inte skulle behöva använda den taktiken och det sättet att debattera på i riksdagen, men det är möjligt att det är det systemet som vi nu kommer att få. Jag anser att Carl B Hamilton i större utsträckning än många andra ledamöter använder sig av den principen när han debatterar. Jag beklagar det.

Carl B Hamilton säger med fast röst 0 kronor. Nu ska ni inte gå in med nya pengar till SAS. Hur ska vi kunna tro på det, Carl B Hamilton? Det var precis det ni sade förra gången jag var uppe i debatten. Det är vad den ansvarige statssekreteraren från regeringens sida har sagt i debatten till mig personligen. Det är vad den ansvariga ministern Maud Olofsson sade bara för ett par månader sedan i medierna. Nu står ni här ändå och är beredda att skjuta till miljardbelopp. Jag konstaterar att det är svårt att lägga någon trovärdighet vid de ord som Carl B Hamilton säger när vi kan se hur precis samma ord har svikits förut.

Carl B Hamilton är professor i nationalekonomi, om jag inte tar fel. Det vore intressant att höra vad nationalekonomisk teori säger om statlig inblandning på konkurrensutsatta marknader. Är det någonting som Carl B Hamilton har stått och föreläst för studenter om? Är det en bra princip att staten ska fortsätta att skjuta till miljard efter miljard till företag som verkar på en konkurrensutsatt marknad?

Jag kan konstatera att Carl B Hamilton inte har sitt parti med sig. Om vi tittar i Folkpartiets partiprogram på s. 29 står det att stat och kommun inte ska ägna sig åt näringsverksamhet eftersom det innebär att skattebetalarna tvingas ta affärsmässiga risker. Tycker Carl B Hamilton att det här beslutet stämmer överens med det som står i Folkpartiets partiprogram? Innebär inte det här att man tar en affärsmässig risk?

Jag hävdar att det är regeringens agerande, regeringens tillskott av pengar i stället för att genomföra en kontrollerad försäljning av SAS, som verkligen utsätter bolaget för fara.

Anf. 27 CARL B HAMILTON (fp) replik:

Herr talman! Per Bolund syftar på konkurrensreglerna. Anledningen till att man kan göra den här statliga interventionen, eller det nya kapitaltillskottet, är den så kallade marknadsekonomiska investerarprincipen i EU:s konkurrensrätt. Jag tror att det är helt riktigt, som Per Bolund har sagt, att man kan göra det där en gång. Man kanske kan göra det två gånger, men det är klart att man är på ett sluttande plan.

Man kan göra detta just nu beträffande flygindustrin. Eftersom så många andra har syndat på nåden är det andra som har plogat före de nordiska länderna, om det skulle bli ett skarpt läge och frågan skulle undersökas.

Per Bolund förutser att det inte skulle vara någon restriktion nästa eller nästnästa gång som man uppträder här med ytterligare krav på kapitaltillskott. Då är restriktionen naturligtvis, förutom att jag sade 0 kronor tidigare, den att EU:s konkurrensrätt förr eller senare slår till.

Det är egentligen det som man även inom SAS måste vara medveten om. Det går inte att rekvirera kapital från de tre regeringarna fler gånger. Det beror dels på att regeringarna rimligtvis blir mer och mer motvilliga, dels på att det blir mer och mer oförenligt med EU:s konkurrensrätt. Såvitt jag förstår blir det inte så stora problem den här gången, men tyvärr beror det mer på att andra länder har syndat på nåden tidigare och i större omfattning än den lilla synd som vi nu ska ägna oss åt.

Anf. 28 HANS ROTHENBERG (m):

Herr talman! Den gångna vintern har på många sätt satt fokus på ägandet – ägandet inom industri, inom näringar, inom statlig verksamhet, inom privat verksamhet. Många gånger har vi i denna kammare talat om tillskott till bilindustrier, till näringar som bedrivs i privat regi och enskild regi och som verkar på en konkurrensutsatt marknad. Vi har i denna kammare i Sveriges riksdag konstaterat att det har funnits många höga röster för att staten ska gå in med friska pengar i privat näringsverksamhet.

Alliansregeringen har i detta sammanhang haft en klar, tydlig och distinkt hållning i frågan: Inte kasta medborgarnas pengar efter dåliga pengar. Ägaransvaret ska alltid falla på den som innehar ägandet. Om det är i statlig ägo är det statens ansvar att ta ansvar för ägandet. Om det är i privat ägo är det den privata ägarens ansvar att ta sitt ansvar för detta.

Nu är det ett av statens delägda bolag, SAS, som är uppe till diskussion. Med den nyemission som riksdagen senare i dag kommer att bevilja, och också kravet på att ge ett bemyndigande att sälja statens andel i SAS, är detta en mycket tydlig markering från ägaren att ta sitt ansvar, att ta

ansvaret för att reda upp bolaget, göra det dugligt att kunna fungera vidare men också göra det möjligt att flyga fritt på en konkurrensutsatt marknad, med enskilda och med privata ägare som huvudsakliga ägaraktörer.

Det är mycket riktigt, herr talman, orimligt med årliga aktieägartillskott. Det är också viktigt att riksdagen här markerar detta, vilket vi kommer att göra genom att bifalla den här propositionen. Det är lika orimligt att som ägare glida undan ansvaret för ett vårdat och hanterbart ägande.

Ansvar för ägande förpliktigar. Ställer man krav på andra, som bilproducenter, måste man också vara beredd att ta ansvar för den egna verksamheten när den inte fungerar. Man kan inte ha en princip när det gäller andras egendom och en annan princip när det gäller ens egna. Det handlar om att ställa krav på andra men också att vara ett föredöme själv.

Detta tillskott på 1,1 miljard kronor är villkorat. Det handlar om att tre ytterligare länder ska gå in med motsvarande insatser i en nyemission.

Men det kräver också en facklig uppslutning. Det här är ett bolag där svenska staten har varit ägare under decennier, och det har funnits en kultur där det nu också är läge att ställa krav på den fackliga uppslutningen och personalens uppslutning för att få bolaget att fungera.

Det finns en ideologisk motståndare till att bemyndiga en försäljning av SAS. Jag talar om Vänsterpartiet. Man vill konsekvent stödja bolaget genom att tillskjuta pengar. Men man är inte intresserad av att avyttra detta bolag, som faktiskt skulle må bra av fler enskilda, privata ägare.

Socialdemokraterna är ideologiska motståndare till försäljning av statliga bolag. Trots det har man tidigare mandatperioder sålt statligt ägande för miljarder kronor. Man har föreslagit att dra tillbaka försäljningsbemyndigande om ägandet i SBAB och i övriga statliga bolag som står på försäljningslistan. Men denna gång stöder man tillskottet av pengar till SAS, och man stöder också att SAS ska säljas. Det är en ideologisk motsägelse, men även om det är en motsägelse är det bara att tacka och ta emot – den här gången har Socialdemokraterna landat rätt.

När det gäller Miljöpartiet är man inte ideologisk motståndare till försäljning av statliga bolag, även om man har anklagat Alliansen för att sälja statliga bolag av ideologiska skäl. Däremot vill man sälja SAS, men är i detta läge inte beredd att ta det ansvar som det innebär att vara ägare och göra bolaget i säljbart skick.

Debatten hittills har i några replikskiften visat på hur man ser på vad som är ansvarstagande, att ge SAS möjligheter att fungera och därmed ge aktieägarna, medborgarna, möjlighet att få betalt för SAS vid en försäljning eller att inte göra detta.

Om ideologin är kapitalförstöring kanske vi kan få en intressant replikväxling här efteråt för att reda ut detta.

Jag vill återigen tacka Socialdemokraterna för att man tar ansvaret och har viljan att sälja.

Jag vill tacka Miljöpartiet för att man har ambitionen att vilja sälja SAS, men inte tacka för att man inte vill ta det ansvar man behöver för att göra bruden klädd.

Och tack och lov att Vänsterpartiet inte får mer inflytande över vårt gemensamma ägande! Det skulle i så fall växa sig alltför stort, och vi skulle ha alltför många debatter om statens ägande i kammaren.

Herr talman! Vad lär vi oss av den uppkomna situationen? Ja, det är att historien inte ska upprepa sig, att vi ser över ägandet på sikt och att riksdagen i dag, ett halvår före valet, faktiskt ger bemyndigande till en ytterligare försäljning av statligt ägande. Staten ska ta hand om det som ingen annan tar ansvar för. Dit hör inte flygplan.

Anf. 29 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Här hör vi än en gång vackra principer som man sedan lättvindigt bryter mot. I statligt ägande ingår inte att äga och driva flygplan. Och ändå – gång efter gång efter gång – röstar de borgerliga ledamöterna i riksdagen för just det som Hans Rothenberg säger nej till, i teorin.

Men så är det inte i praktiken – varje gång frågan har varit uppe här i kammaren och det har varit möjligt att rösta för att sälja SAS eller rösta emot att sälja SAS. Redan efter valet 2006 var frågan uppe. Miljöpartiet hade ett förslag om att sätta upp SAS på listan för att göra det möjligt för regeringen att sälja SAS, och Hans Rothenberg och hans kolleger röstade nej till det. Hans Rothenberg och hans kolleger röstade ja till att staten fortsatt ska äga och driva flygplan.

Någon gång måste man fråga sig: Det kan vara förståeligt att man bryter mot en princip en gång, men hur många gånger kan man bryta mot en princip utan att den upphör att vara en princip? Jag tycker att de borgerliga ledamöterna har gått över den gränsen för länge sedan.

Hans Rothenberg talar om ansvar. Hur ansvarsfull har staten hittills varit som ägare av SAS? Hur bra har det gått med statligt ägande? Hade det inte varit klokare att redan i början av mandatperioden helt lämna över ägandet till en privat ägare i stället för att ha statlig inblandning. Min bedömning är solklar: Det hade varit ett mycket bättre läge för SAS om man hade tagit ett klokt beslut då. Det gjorde man inte. I stället slänger man in mer och mer pengar för att försöka hålla det tidigare beslutet vid liv och inte visa att det var ett stort misstag man begick.

Hur ser Hans Rothenberg på detta?

Anf. 30 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! Efterkloheten är väl en av de klokheter som alla människor kan tillägna sig. Ingen är ofelbar – varken Per Bolund eller jag eller någon annan i kammaren.

Vi har många gånger diskuterat statligt ägande och vilka bolag som ska säljas. Om jag inte missminner mig har det även från Miljöpartiets håll riktats anklagelser mot Alliansen om att försäljningarna är ideologiskt och inte pragmatiskt grundade. Så var det när Vin & Sprit skulle säljas. Så var det när Vasakronan skulle säljas.

Säger efterkloheten Per Bolund att det kanske var klokt att sälja Vin & Sprit, som man inte ville tillstyrka när det ägde rum? Då sade bedömare att 40 miljarder kronor skulle vara ett väldigt bra pris. Man fick 55 miljarder kronor för att sälja sprit bort från medborgarnas ägande.

SAS har inte varit med på regeringens försäljningslista. Det var sex bolag som var med där, och man gjorde runt 2006–2007 bedömningen att SAS faktiskt inte var i det skicket att man skulle få bästa möjliga valuta för pengarna. Det kan mycket väl vara så att man skulle ha sålt det då. Men det kan också mycket väl vara så att det är om tre år som det är bäst läge, ännu bättre läge att sälja SAS.

Att sälja ett bolag handlar om ansvar mot anställda, personal, kunder och mot dem som äger det, de svenska medborgarna.

Anf. 31 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Eftersom frågan har kommit upp ett antal gånger ska jag väl klargöra Miljöpartiets principer när det gäller statligt ägande. Vår grundprincip är att bolag på en konkurrensutsatt marknad inte ska ägas av staten. Vi tycker, precis som det står i partiprogram och pamfletter från bland annat Moderaterna, att det är olyckligt när man blandar samman statens roll som kontrollant av marknaden, det vill säga den som ska kontrollera att marknaden fungerar, med rollen att vara ägare som är inne och konkurrerar på samma marknad. Det blir inte en särskilt bra hantering.

Däremot har vi i varje debatt också varit tydliga med att bolag som kan användas för till exempel en viktig samhällsomställning eller som bidrar till att förstärka en dåligt fungerande konkurrens kan det finnas en vits med att även fortsatt äga. Det är samma sak med bolag som har någon form av monopolverksamhet. Vi tycker att det är viktigt att man inte privatiserar monopolen och för över dem till privat ägo.

Men inget av detta stämmer in på SAS. SAS har ingen monopolverksamhet. Det går mycket väl för många andra flygbolag att flyga i det svenska luftrummet. SAS har ingen möjlighet att verka positivt i någon samhällsomställning. Tvärtom bidrar de miljarder som regeringen slussar in i SAS till att konservera en dåligt fungerande marknad. Man ökar konkurrensfördelen för flyget och försämrar den för de alternativa transportslagen, till exempel järnvägen. Det är precis det som vi anser att staten inte ska göra.

Jag vill ställa en fråga en gång till eftersom jag ännu inte har fått något svar på den: Hur mycket pengar tycker Hans Rothenberg att man som statlig ägare ska gå in med för att manifesteras sitt ansvar? Om ett år står vi kanske här igen i samma situation, precis som för ett år sedan, och ska gå in med nya pengar, kommer Hans Rothenberg då att säga nej, eller kommer du att fortsätta rösta ja till att gå in med nya pengar i ett flygbolag?

Anf. 32 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! Jag vill upprepa det min kollega Carl B Hamilton sade i replikskiftet tidigare. Det är 1,1 miljarder som vi nu bemyndigar att man gör en nyemission för. Sedan får det vara stopp.

Skillnaden nu är också det bemyndigande som riksdagen kommer att ge regeringen, nämligen att vid lämpligt tillfälle avyttra ägarandelen i SAS. Det är dags nu. Det är dags att markera vad vi vill göra med vårt gemensamma ägande. Det är därför som bemyndigandet nu kommer till. Det gläder mig att Miljöpartiet är med på det.

Det gör mig förbryllad att Miljöpartiet inte har använt sina principer i tidigare fall, när det gällde Vasakronan och Vin & Sprit, men jag utgår från att Miljöpartiet tillsammans med sina två kamrater på vänsterkanten också kommer att bidra till att Lernia kommer att frigöras från statligt ägande. Man kan kanske till och med se över ägandet i Svenska Spel, att Nordea äntligen ska kunna komma ut på en privat marknad och kanske rent av Statistiska centralbyrån?

Att tala om fasta principer kräver att man också har en moral som innebär att man håller fast vid varför man har dem. Har man fasta principer i affärer kan man inte ha en flexibel affärsmoral. Och en affärsmoral i nuläget när det gäller SAS handlar om att ta ansvar för personalen, resenärerna, infrastrukturen och det gemensamma ägandet och se till att bolaget inte bara hålls flytande utan även kan flyga vidare och att vi kan sälja det.

Anf. 33 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! När jag lyssnade till Hans Rothenberg funderade jag på om han satt och sov när jag höll mitt anförande. Var sade jag att vi var för eller emot att sälja SAS i framtiden? Var någonstans?

Vad jag hela tiden har sagt är att jag önskar ett bättre underlag innan man tar ställning till ett bemyndigande om försäljning, ett underlag som belyser konsekvenserna för inrikesflyget, hur detta skulle kunna påverka Norrland och Norrlands inland och vilka möjligheter SAS har att verka på en internationell marknad. Det var det jag förde fram i mitt anförande.

Frågan handlar om förändring av ägandet. Det var fel nr 2 av Hans Rothenberg. Det ni begär är att vi ger regeringen ett bemyndigande att förändra ägandet i SAS. Det kan innebära att man säljer ut delar av SAS eller att man har andra typer av affärstransaktioner med andra flygbolag. Det står klart och tydligt i förslaget till beslut. Det handlar inte om att man ska sälja SAS, som Hans Rothenberg säger.

Var någonstans i mitt anförande påstod jag att vi för all framtid skulle ha SAS kvar?

Anf. 34 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! Det skulle aldrig falla mig in att sova när Kent Persson talar i riksdagen. Jag har både lärt mig mycket av Kent Perssons retoriska förmåga och också inspirerats till vidare tankar om det vi diskuterar. Det är alltid lika spännande att debattera med Kent Persson.

Detta var en intressant öppning från Kent Persson. Innebär detta att Vänsterpartiet faktiskt är öppet för att sälja delar av svenska statens ägande i SAS? Jag tror aldrig någonsin att jag i Sveriges riksdag eller ens någon annanstans har hört Vänsterpartiets företrädare förorda att minska det statliga ägandet.

Det må mycket väl vara denna historiska belastning som gör att jag drar slutsatsen att Vänsterpartiet för lång tid framöver vill bevara ägandet i SAS. Det finns ingenting i den motion som Vänsterpartiet har lagt fram i sammanhanget som säger att Vänsterpartiet öppnar för en försäljning.

Jag vet att både Kent Persson och Vänsterpartiet har en fast ideologisk övertygelse om att det statliga ägandet är av godo, och jag har inte på något vis anledning att tänka mig att vare sig Kent Persson eller Vänsterpartiet skulle avvika från den konsekventa linjen.

När det gäller underlaget för den här möjligheten att både sälja och göra nyemission i SAS gör vi i näringsutskottet bedömningen att regeringen har gjort ett tillräckligt gott underlag och att det då är möjligt för riksdagen att i dag bifalla propositionen, som jag passar på att yrka bifall till. Jag tror att jag missade det i mitt anförande.

Anf. 35 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Det vi har tagit ställning till i näringsutskottet är faktiskt trovärdigheten i den affärsplan som har presenterats för oss. Det är det som vi har tagit ställning till, ingenting annat. Vi har inte gjort en bedömning utifrån strategiska flyglinjer, vilken påverkan det här skulle få på de mindre flygplatserna, hur det här skulle kunna påverka Norrland och Norrlandstrafiken. De analyserna finns inte.

Det jag har sagt och fortsättningsvis säger är: Ska vi fatta beslut om försäljning eller köp av företag måste vi också ha ett underlag som belyser de olika aspekterna på vad en sådan affär innebär. Det har jag betonat vid ett flertal tillfällen.

Jag vet inte hur tydlig jag behöver vara. Det kanske är så enkelt att jag är väldigt opedagogisk. Det är kanske det som gör att Hans Rothenberg inte förstår det jag säger. Det kan vara så enkelt. Då får jag väl fundera på hur jag ska argumentera vid nästa tillfälle så att det är uppenbart vad jag önskar för någonting innan vi fattar beslut.

Det är väl ingen i den här kammaren som är omedveten om att Vänsterpartiet har varit med och sålt delar av ett statligt företag tidigare. Det kan väl ändå inte ha undgått Hans Rothenberg. Vi gör alltid en bedömning utifrån den verklighet vi lever i och vilka förutsättningar vi har. Det är det vi också vill veta när det gäller SAS och SAS möjligheter i ett längre perspektiv. Det är därför vi säger nej till att ge det här bemyndigandet. Jag är egentligen osäker på om det behövs i och med att vi är minoritetsägare i SAS och vi är delägare tillsammans. Jag tror att regeringen har den här möjligheten redan i dag.

Anf. 36 HANS ROTHENBERG (m) replik:

Herr talman! Det här belyser ytterligare hur osäkert och vagt det är att vara delägare i ett bolag som är noterat på börsen och som är blandägt, där det är privata intressen, både storkapital och småkapital, och där också andra länder och andra regeringar är inblandade i ägarbilden.

Ja, det visar faktiskt väldigt tydligt att det här är en situation som är svår att överblicka. Och det i sig är ett väldigt starkt argument just för att reda ut ägarsituationen i fallet SAS.

Uppenbarligen har informationen varit tillräcklig och till fyllest för att Vänsterpartiet ska kunna stödja en nyemission på 1,1 miljard. Där har informationen räckt till. Men den har uppenbarligen inte räckt till för att man ska kunna bestämma sig för om man vill behålla ägandet i bolaget på lång eller på kort sikt.

(KENT PERSSON (v): Helt korrekt.)

Men jag noterar faktiskt det som Kent Persson säger. Man har inte sagt att man ska äga SAS för all tid framöver. För att vara från Vänsterpartiet är det ett stort steg. Vi har inte hört det tidigare.

Även om den rödgröna sidan har en spretig pamflett av åsikter och ställningstaganden när det gäller ägarpolitiken, inte minst i den här frågan, ser jag fram emot framtiden på lång sikt. Jag ser fram emot Vänsterpartiets sakta rörelse mot kanske en mer marknadsliberal hållning. Kent Persson är välkommen. Vi kan hålla varandra i handen då också.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 8 §.)

Diskriminering

4 § Diskriminering

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU8
Diskriminering.

Anf. 37 GULAN AVCI (fp):

Herr talman! Nu ska vi debattera ett betänkande där arbetsmarknadsutskottet behandlar ett 80-tal motionsyrkanden om frågor som rör diskrimineringslagstiftningen. Merparten av motionerna är väckta vid de allmänna motionstiderna under riksmötena 2008/09 och 2009/10. Det handlar också om ett antal yrkanden i två följdmotioner med anledning av regeringens skrivelse 2008/09:198 *En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet*.

Frågor med anknytning till diskrimineringsområdet har också behandlats i utskottets betänkande 2009/10:AU1 och i betänkandet *Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd*, om propositionen 2009/10:60.

Frågorna i betänkandet rör bland annat lönekartläggning, aktiva åtgärder, rekryteringsfrågor, tillgänglighet för funktionshindrade, positiv särbehandling, åldersdiskriminering och hbt-frågor.

Under tiden för beredningen av ärendet har utskottet även gjort ett studiebesök hos Diskrimineringsombudsmannen. Utskottet föreslår riksdagen att bifalla förslaget i betänkandet och avslå samtliga motioner. Företrädarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet följer upp sina motioner med 15 reservationer.

Härmed, herr talman, vill jag överlämna betänkandet för debatt.

Anf. 38 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! I dag handlar debatten om ett mycket angeläget ämne: diskriminering. För även om vi lever på 2010-talet diskrimineras människor fortfarande. Människor diskrimineras av olika anledningar, i olika delar av vardagen och i olika skeden i livet.

Det kan vi aldrig acceptera. Vi måste därför göra allt för att förhindra att det sker. Alla människors lika värde måste vara och förbli okränkbart.

Hur ska vi då kunna förhindra, försvåra och förbjuda diskriminering? Framför allt: Hur ska vi få verklig effekt av det vi gör? Det kan man fundera över. Vilka politiska medel och verktyg finns att använda?

Vi socialdemokrater välkomnade den samlade diskrimineringslagstiftningen, som började verka den 1 januari 2009. För redan år 2002 till-satte den dåvarande socialdemokratiska regeringen en parlamentarisk utredning, vars uppdrag var att just ta fram en sammanhållen diskrimine-ringslagstiftning. Därför välkomnade vi lagstiftningen när den kom på plats, men vi betonade då, som nu, vikten av att lagstiftningen utvärderas och följs upp.

Vi är mycket angelägna om att få reda på om lagstiftningen har fått den avsedda effekten. Vi vill till exempel ha svar på dessa frågor: När lagen alla diskrimineringsgrunder, och har sanktionerna i lagen haft ef-fekt? Ser vi någon skillnad mot tidigare lagstiftningar?

Ett drygt år har gått sedan lagen trädde i kraft, men den borgerliga majoriteten i utskottet anser att det inte har gått tillräckligt lång tid för att man ska göra en utvärdering. Nåja, det är val den 19 september i år, så det kan få bli en fråga för en rödgrön regering att ta tag i.

Herr talman! Att aktivt motverka diskriminering ute på arbetsplatser-na måste vara en angelägenhet för arbetsmarknadens parter på alla ni-våer, inte minst på det lokala planet.

Om en utvärdering av effekterna av lagstiftningen inte är möjlig borde den borgerliga majoriteten åtminstone kunna försäkra sig om att arbetsmarknadens parter i tillräckligt stor utsträckning kan ta del av de medel som finns för information och utbildning.

God kunskap och insikt om hur, var och när diskriminering sker på arbetsplatser är en investering för framtiden och för en god och sund arbetsmiljö. Även att försäkra sig om att diskrimineringen motarbetas aktivt på plats, på jobbet eller i skolan, är viktigt.

Alla människor, kvinnor och män, ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Vi socialdemokrater vill minska klyftorna mellan män-niskor. Vi inte bara pratar om det, utan vi tar fasta på det. Vi tror att poli-tik och politiska beslut har betydelse. Därför arbetar vi hårt för ett Sve-rige som hålls ihop och inte som i dag klyvs itu.

Herr talman! Då kommer vi till nästa viktiga fråga i betänkandet, att det år 2010 finns löneskillnader mellan män och kvinnor i ett av världens mest jämställda länder, allas vårt Sverige. Det finns skillnader som inte kan förklaras av till exempel arbetstid, ålder eller utbildning. Jag pratar om skillnader som tydligt visar på en diskriminering av kvinnors arbete.

Vad kan då göras? Det brukar heta: Ingen aning utan spaning. Det är väl så man kortfattat och lite förenklat kan beskriva en lönekartläggning. Det handlar om att arbetsgivarna spanar efter osakliga löneskillnader mellan sina anställda på grund av kön. Det är för att de ska ha en aning om att de i praktisk handling behöver göra något åt den löneskillnad som kartläggningen visat på.

Men nu har den borgerliga regeringen och den borgerliga majoriteten i utskottet bestämt sig för att det är ett onödigt jobb för arbetsgivarna att genomföra en kartläggning varje år. Det är bestämt att det får gå tre år mellan kartläggningarna. Som sagt var: Ingen aning utan spaning.

Det verkar inte bekymra den borgerliga majoriteten eller de borger-liga jämställdhetsförespråkarna det minsta att det får gå tre år mellan lönekartläggningarna. Tre år är en rätt lång tid, och mycket hinner hända. Oskäligen skillnader kan smyga sig in och gro fast om man inte är vak-sam.

Herr talman! När det handlar om jobbet med jämställdhet och jämställda löner kan jag konstatera att som grädde på moset har de borgerliga partierna slopat upprättandet av jämställdhetsplaner och handlingsplaner för jämställda löner på mindre arbetsplatser. Den borgerliga majoriteten anser att det är helt onödigt på arbetsplatser med färre än 25 anställda.

Anledningen till detta är att det anses vara krångligt och onödigt för arbetsgivarna, trots att det finns mycket som tyder på att det är just på de små arbetsplatserna som jobben kommer att finnas och även finns i dag. Det innebär att 20–25 procent av arbetstagarna inte omfattas av ett systematiskt och strategiskt jämställdhetsarbete, om nu inte deras arbetsgivare själva anser att det är nödvändigt med en jämställdhetsplan.

I början av mitt anförande frågade jag vad det finns för politiska medel och verktyg att använda när det gäller diskriminering. De verktyg som en kartläggning och en plan är behövs i arbetet mot oskäligen och ojämnt ställda löner på mindre arbetsplatser.

Därför är vi i den rödgröna oppositionen överens om att alla arbetsgivare måste genomföra lönekartläggning årligen. Vi tror inte att det är något universalmedel, men det är åtminstone ett sätt att spana för att ana och därmed kunna ställa krav på att det görs något åt skillnader så att de jämnas ut.

Vi vill att planer för jämställda löner och jämställdhetsplaner ska upprättas varje år på arbetsplatser med tio eller fler arbetstagare. Vi vill ha en återgång till de tidigare krav som fanns i den dåvarande jämställdhetslagstiftningen som den borgerliga regeringen luckrade upp.

Med det sagt, herr talman, yrkar jag bifall till vår gemensamma rödgröna reservation nr 3 under punkt 2. Men vi står naturligtvis bakom den andra reservationen också.

(Applåder)

(forts. 6 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

5 § Frågestund

Anf. 39 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsrådet Mats Odell, statsrådet Åsa Torstensson, miljöminister Andreas Carlgren, statsrådet Tobias Billström och statsrådet Tobias Krantz välkomna.

Anf. 40 MARIE GRANLUND (s):

Herr talman! Jag skulle vilja ställa min fråga till statsrådet Tobias Krantz.

På två dagar har två propositioner inom högskolesektorn avlämnats. Den ena dagen handlade det om en proposition om ett nytt system för att fördela resurser, där regeringen kör över hela högskolesektorn. De har inte ens bemödat sig om att lyssna på deras synpunkter och samlade expertis.

I onsdags presenterades en proposition där regeringen vill ge mer makt åt högskolan. Tobias Krantz har alltså lyckats med konststycket att på bara två dagar presentera en högskolepolitik som spretar åt vitt skilda håll.

Universitetskanslern anser att förslagen är otydliga. Universitetslärarförbundet protesterar kraftigt. Så gör också studenterna, SSR och Sacos studeranderåd.

Min fråga till statsrådet är: Vilken vetenskaplig expertis har statsrådet lyssnat på?

Anf. 41 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Stort tack för frågan och ett stort välkommen till Marie Granlund in i den högskolepolitiska debatten! Såvitt jag vet är det den första frågan om svensk högskolepolitik som jag har nöjet att få här i kammaren från Marie Granlund. Jag välkomnar det.

Sverige står inför en mycket stor och viktig internationell utmaning. Vi utmanas alltmer på den internationella ekonomiska scenen av ett antal nya aktörer, och jag tror att det är otroligt viktigt att vi ser till att vässa kvaliteten på den högre utbildningen.

Därför lägger vi fram ett förslag om ett nytt kvalitetssystem för högskolan, och därför lägger vi också fram ett nytt förslag som handlar om hur vi ska stärka oberoendet och självständigheten för landets högre lärosäten. Detta går som en röd tråd genom båda de förslag som vi lade fram i början av veckan – ökad autonomi och självständighet och skärpt kvalitet i den högre utbildningen.

Sedan är det inte så som Marie Granlund säger, att alla inom högskolesektorn tycker likadant. Det finns massvis med exempel på dem som tycker att de förslag vi har lagt fram är alldeles utmärkta, bland annat utbildningsledaren på Malmö högskola för lärarutbildning som har talat mycket uppskattande om att det här är en viktig reform när det gäller att stärka kvaliteten i den svenska högskolan.

Det finns olika uppfattningar i högskolesektorn. Så är det ofta när viktiga frågor ska debatteras och avgöras.

Anf. 42 MARIE GRANLUND (s):

Herr talman! Jag kan konstatera att jag inte fick något svar på min fråga. I alla fall jag tycker att det är ganska oansvarigt att inte lyssna på sektorn utan lägga fram en sådan här proposition om kvalitet – inte om kvaliteten i sak – den ena dagen, när man nästa dag står och säger att sektorn ska få mer att säga till om.

Frågestund

Jag tycker att det är ganska allvarligt när universitetskanslern går ut till och med på Högskoleverkets hemsida och kritiserar ministern.

Jag tycker också att det är olyckligt när Sulf skriver i sitt kanske tuffaste remissvar någonsin att det aktuella förslaget är ”olämpligt, olyckligt, otydligt och delvis obegripligt”.

Jag tycker också att det är väldigt märkligt att ministern inte bryr sig om kritiken från SFS, Sacos studeranderåd och SSR. Kritik kommer också från Lunds universitet och Göteborgs universitet för att ta några exempel.

Min fråga kvarstår därför: Vilken vetenskaplig expertis har högskoleministern lyssnat på?

Anf. 43 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! När det handlar om att ställa ut ett nytt kvalitetssystem för den svenska högskolan finns det olika uppfattningar om hur ett sådant kvalitetssystem ska se ut. Ytterst handlar det också om vilka olika typer av värderingar man har i ett antal olika frågor som exakt pekar ut hur utvärderingssystemet ska se ut.

Det finns inget vetenskapligt bevis för vare sig det ena eller det andra förslaget i debatten, utan det finns olika uppfattningar. Vi i regeringen har en mycket tydlig uppfattning om att ett nytt kvalitetssystem inte ska innebära att vi i alltför stor utsträckning detaljstyr universitet och högskolor. Det var den risken vi såg med Högskoleverkets förslag, och det är därför vi har ändrat i det.

Så fungerar det i en demokrati. Regeringen är ansvarig inför riksdagen. Riksdagen är ansvarig inför medborgarna. Regeringen är ansvarig för den politik som ska föras på det högskolepolitiska området.

Det finns ett antal aktörer som tycker att den politik som vi har förespråkade i de här propositionerna är alldeles utmärkt. Det finns de som tycker precis tvärtom. Så ska det vara i en demokrati, och så ska det vara i en vital akademisk värld. Det ska finnas olika åsikter som debatteras.

Universitetskanslern har dessutom de senaste dagarna sagt att han är fullt lojal mot det beslut som kommer att fattas och känner stor entusiasm inför att få genomföra detta beslut.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Anf. 44 INGE GARSTEDT (m):

Herr talman! Min fråga går till migrationsminister Tobias Billström.

Den 15 april träder en ny lagstiftning i kraft om försörjningsplikt vid anhöriginvandring. Jag undrar vilka effekter migrationsministern räknar med att detta ska få. Det är ju så att orter som Södertälje och Malmö och vissa andra delar av landet i dag är väldigt hårt belastade av oplanerad inflyttning, både från utlandet och från andra orter i Sverige.

Anf. 45 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Man kan naturligtvis tycka att det borde vara en självklarhet att man som asylsökande i Sverige har en tryggad försörjning och en ordnad bostad innan de anhöriga kommer hit. Det kan man tycka

därför att det är så självklart att integrationen underlättas när människor kommer till ordnade i stället för till oordnade förhållanden.

Så har det inte varit, men med den reform som vi nu har lagt fram, som riksdagen har fattat beslut om och som mycket riktigt träder i kraft den 15 april i år om ett försörjningskrav för anhöriginvandring rättar vi till detta. Vi avlastar därmed de kommuner som i dag ser att många människor söker sig dit redan under den första tiden i Sverige i stället för att fatta andra beslut om att till exempel söka sig till de orter i Sverige där det finns större chans till ett ordnat boende och en tryggad försörjning.

Detta kommer nu att rättas till, och det är jag väldigt stolt över att regeringen har kunnat åstadkomma.

Anf. 46 INGE GARSTEDT (m):

Herr talman! Tack så mycket för svaret!

Jag läste i tidningen i morse att migrationsministern planerar att bygga barnhem i Afghanistan för ensamkommande flyktingbarn. Visserligen har vi en väldigt hård belastning också på den sidan i södra Sverige, och vi vet att vi har haft en stor diskussion om Vellinges mottagning etcetera, men löser det verkligen problemet om Sverige skulle bygga barnhem i Afghanistan och eventuellt Somalia?

Anf. 47 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m):

Herr talman! Vi har i dag minderåriga i Sverige som inte kan avvisas eftersom det inte finns något organiserat mottagande i deras hemländer. Detta är ett stort problem. Det är ett problem av flera olika anledningar, men framför allt för att vi ju kan se att de tar upp platser som skulle kunna användas för andra som står i kö och väntar på att få sina asylansökningar prövade.

Låt mig vara helt tydlig med att barn som har asylskäl självklart ska få en fristad i Sverige. Det är det inga diskussioner kring. Men lika självklart är det att barn som inte har asylskäl lika gärna kan tas om hand på omsorgscentra i sina hemländer.

Självklart är det också så att barn utan asylskäl ska få hjälp att hitta sina anhöriga, men det finns ingen anledning att den eftersökningen ska göras från Sverige när den lika gärna kan göras från hemlandet.

Det är grunden för det här förslaget som redan finns sedan vi ändrade regleringsbrevet för Migrationsverket förra året, för innevarande år 2010. Verket arbetar nu med de här idéerna, och det tycker jag är bra.

Färjetrafiken till Gotland

Anf. 48 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till infrastrukturminister Åsa Torstensson.

Det gäller färjetrafiken till Gotland. På sommaren är det inte ett så stort problem att få den färjetrafiken att fungera, för det är många turister som bär upp trafiken och färjorna är ganska fyllda. Men resten av året låter det sig inte göra utan vidare. Det är inte företagsekonomiskt lönsamt att ha samma turtäthet resten av året. Ändå måste godstrafiken fram.

Studenter måste veta att de kan komma till och från högskolan och så vidare.

Nu har regeringen bestämt att detta ska vara ett regionalt ansvar. Jag skulle då vilja veta: Finns det inget nationellt ansvar för att vi ska kunna komma till Gotland? Är det bara gotlänningarna själva som ska ta ansvar för att det finns en förbindelse mellan Gotland och fastlandet?

På goda grunder kan man anta att flyget kommer att bli dyrare, och då är färjetrafiken den enda möjligheten att ta sig till och från Gotland. Är det bara deras ansvar?

Anf. 49 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Först och främst har staten inte beslutat någonting. Däremot för vi en mycket tydlig dialog och diskussion med företrädare för Gotland eftersom Gotland har önskat och engagerat sig i att bli en region, region Gotland, så småningom. Då är det naturligt att vi ser över ansvarsområden som ligger nära tillväxtpolitiken – jobb och företagande och hur man bäst stärker deras tillväxtpotentialer. I detta sammanhang handlar det om kommunikationer och annan infrastruktur. Av denna anledning förs denna diskussion tillsammans med företrädare för Gotland i ett mycket engagerat arbete, allt i syfte att hitta former så att Gotland som region kan ta över ansvaret för upphandlingen av färjetransporterna till och från Gotland.

Anf. 50 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag tackar ministern för det svaret. Det är en sak att få mer inflytande på något. Men det är en annan sak att få ansvar för något. I ordet ansvar ligger också att man tar den finansiella risken för trafiken.

Bornholm fick ett erbjudande om att ta ansvar för trafiken till och från ön. Men efter att ha studerat vilka villkor det innebar tackade man nej. Man ville inte ha detta ansvar. Man ansåg inte att man hade ekonomisk bärkraft att själv stå för den underskottstäckning som det innebär att ha en regelbunden färjetrafik till och från Bornholm.

Man kan på goda grunder anta att det finns precis samma problematik på Gotland.

Alternativet vore att det nybildade trafikverket – som har ansvar för vägar och järnvägar och färjetrafiken till och från Gotland, som är någonting som måste finnas och som vi inte kan tänka oss att vara utan – tar ansvar för färjetrafiken och sedan låter gotlänningarna ha inflytande på hur det ska gå till. Det är så jag tolkar ordet ansvar. Trots allt: Vem täcker underskottet? Är det regeringens avsikt att flytta över det till Gotland?

Anf. 51 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! När vi för denna tydliga diskussion om gotlänningarnas vilja att ta ett ökat regionalt ansvar är det viktigt att se att det inte handlar om att staten frånsäger sig eller smiter från det ekonomiska ansvaret. Det handlar om att skapa rätt beslutsstrukturer så att gotlänningarna får vara med och bestämma om vilka förändringar som man ska göra. Syftet är att de som är mest berörda och har ett regionalt engagemang också ska vara en del i ansvar, befogenheter och styrning när det gäller förändringar och utveckling av färjetrafiken.

Jag möter bara positiva reaktioner från Gotland. Man ser värdet i att man mycket tydligare är med i detta arbete.

Prot. 2009/10:95
25 mars

Vägskyltningen

Frågestund

Anf. 52 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Jag vill också ställa min fråga till infrastrukturminister Åsa Torstensson. Den handlar om vägs skyltning.

Vi har under många år efterfrågat enklare och mer flexibla regler när det gäller att sätta upp vägs skyltar. Eftersom vi vill att turismen ska öka i vårt land måste man kunna få sätta upp vägs skyltar som talar om var sådant som turister letar efter finns, till exempel serviceinrättningar och hantverksförsäljning.

För mig är det viktigt med företagande och att hela landet ska leva. Då måste företagen få annonsera om gårdsbutiker, kaféer och ridanläggningar. Då undrar jag: När kan vi få se en förändring och en förbättring på detta område?

Anf. 53 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar Solveig Zander för en mycket konkret fråga som jag på mina resor runt om i Turistsverige har mött så många gånger. Man frågar varför det ska vara så svårt att få sätta upp en skylt som visar vägen till den egna butiken, den egna gårdsbutiken eller annan verksamhet. Därför var en av de första frågor som vi lyfte fram frågan om att förändra möjligheterna till skyltning. I detta sammanhang har Vägverket också fått nya uppgifter i syfte att bejaka detta och göra det lättare och mer flexibelt för våra företag att kunna skylta.

Under dagens regeringssammanträde har vi också fattat konkreta beslut som jag kan återkomma till i mitt nästa inlägg.

Anf. 54 SOLVEIG ZANDER (c):

Herr talman! Jag vet att man i går fick avslag på ansökningar om att sätta upp skyltar. Jag tycker att det är förskräckligt. Därför undrar jag naturligtvis: När kan ministern medverka till att de som i går fick avslag kan göra nya ansökningar, få dem hanterade och möjligen beviljade?

Anf. 55 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är alltid svårt att vara konkret när det gäller ett företag som har fått avslag. Men jag är den första att tycka att det är sorgligt. Meningen är att det ska vara ett mycket flexibelt och användbart skyltsystem.

Vi har under dagens regeringssammanträde skapat förutsättningar för nya typer av skyltar i syfte att gårdsbutiker, hantverkare och så vidare ska få rätt skyltning. Mycket av detta handlar om Turistsverige och om möjligheterna att skapa livskraftiga miljöer i hela landet.

Jag var i går på TUR-mässan i Göteborg. Samtidigt som man kan le åt politiken för att detta inte redan är gjort tycker man att det är oerhört tydliga signaler som är i linje med det som turistföretagen och andra företag efterlyser, nämligen att få lov att annonsera om sin verksamhet.

Frågestund

Anf. 56 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Även jag tänkte ställa en fråga till infrastrukturministern.

Numera arbetspendlar över 75 000 människor över Öresund. Företag och universitet samarbetar, och kollektivtrafiken samordnas alltmer mellan Själland och Skåne. Hela tiden ökar behovet av person- och gods-transporter, både inom Skåne men också genom Skåne från övriga Sverige. Det blir enligt många alltmer uppenbart att det behövs ytterligare en fast förbindelse över Öresund mellan Helsingborg och Helsingör.

I dag har statsrådet fått ett brev från skånska folkpartister i Helsingborg, i Region Skåne, i riksdagen och i EU som tar upp frågan om en ny fast förbindelse.

Min fråga till statsrådet blir då: Hur ser statsrådet Åsa Torstensson på möjligheterna att inom överskådlig tid bygga en ny fast förbindelse över Öresund?

Anf. 57 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Öresundsregionen inklusive hela Skåne är en oerhört spännande och dynamisk region där man har rivit de nationella gränserna på ett oerhört spännande sätt.

Jag och mina danska kolleger – man har bytt minister där några gånger – har under återkommande seminarier och diskussioner om förbindelserna och pendlingen över Sundet även lyft fram en HH-förbindelse.

Det är bra om två parter är lika intresserade av att skapa en gemensam förbindelse. I dagsläget är danskarna oerhört tydliga med att deras infrastrukturinvesteringar görs i och kring Köpenhamn.

Anf. 58 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Det är glädjande att höra att ni har dessa diskussioner på ministernivå och att intresset också är stort från dansk sida. Även på EU-nivå finns det möjligheter till delfinansiering. Det fick man redan då Öresundsbron byggdes.

Min följdfråga blir: Tycker statsrådet att diskussionerna har gått så pass långt att det kan vara dags att börja intressera olika EU-organ för finansiering av förstudier och planering?

Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag ska upprepa det sista som jag sade. När det är en gränsöverskridande och nationellt överskridande förbindelse som man pratar om är det naturligtvis oerhört viktigt att det är båda nationernas investeringar som ska ha fokus på den gemensamma förbindelsen. Just där är vi inte.

Från svensk sida pågår det just nu ett arbete. Vi knyter ihop åtgärdsprogrammen framöver, till år 2021. Naturligtvis finns det ett underlag utifrån Öresund och Skåne eftersom där förekommer mycket pendling och det där är oerhört avgörande att just möta och kraftsamla beträffande möjligheten att stärka människors vilja att åka spårbundet och männi-

Skatt på rum i studentkorridor

Frågestund

Anf. 60 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Mats Odell. Frågan handlar inte om vägs skyltar utan om de 30 000 studenter som bor i studentkorridorer runt om i Sverige.

Det är uppenbart att den borgerliga regeringens ändring av fastighets-skatten till kommunal avgift har slagit orimligt hårt mot dessa studenter. Det nya systemet innebär att varje enskild bostad ska beskattas med en avgift på uppemot 1 200 kronor per år. Det betyder att ett rum i studentkorridor utan toalett, dusch och kök ska belastas med samma avgift som en femrummare på Strandvägen.

Vi i den rödgröna oppositionen tycker att detta är orimligt och har föreslagit en förändring av systemet innebärande en med uppemot 1 000 kronor sänkt fastighetsskatt per studentrum. Min fråga till statsrådet är därför: Varför tycker regeringen att ett studentrum utan toalett ska beskattas som en femrummare på Strandvägen?

Anf. 61 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vill tacka Mikael Damberg för frågan. Det lät nästan som att Mikael Damberg läste ur ett av mina anföranden. Jag har nämligen tagit upp frågan och diskuterat den med studentorganisationerna. Det här är en av de frågor där vi tittar på möjligheterna till åtgärder när det finns ett utrymme i det budgetarbete som vi nu står inför.

Anf. 62 MIKAEL DAMBERG (s):

Herr talman! Jag har i denna kammare debatterat frågan också med finansministern. Han försvarade hårdnackat dagens system och sade att det är bra.

Det är roligt om regeringen har diskussioner om detta. Men för landets studenter är det uppenbart att vill man få någonting gjort i Sverige för deras skull ska man rösta rödgrönt. Vi har nämligen redan ett förslag på bordet som ni kan rösta för.

Anf. 63 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag får tacka också för det inlägget, Mikael Damberg.

Jag är, kan man säga, fackminister för bostadsförsörjningen. Regeringskansliets olika ledamöter har där lite olika roller. Som jag sagt är det här en av de frågor som vi diskuterar inför den kommande budgeten. I och för sig vore det spännande om budgetförhandlingarna slutfördes här i kammaren, men vi arbetar på ett lite annat sätt.

Det finns också ett antal andra saker som behöver åtgärdas för att bostadsförsörjningen ska förbättras. Som kammarens ledamöter är väl medvetna om har Sverige under de senaste nästan 30 åren byggt ungefär hälften så många bostäder som man byggt i våra nordiska grannländer till exempel. Det rör sig om 180 000 bostäder i Sverige mellan år 2000 och år 2007 för 9 miljoner svenskar, om 250 000 bostäder för hälften så

många norrmän och om ungefär 250 000 bostäder för hälften så många finländare.

När det gäller de fundamentala förändringar som behövs är nu dess bättre den saken delvis på plats i och med en ny överenskommelse mellan hyresgästerna, fastighetsägarna och de allmännyttiga bostadsföretagen. Det här kommer jag inom en nära framtid att inför denna kammare lägga fram som en proposition.

Telefonin på landsbygden

Anf. 64 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till infrastrukturminister Åsa Torstensson som handlar om telefonin på landsbygden. Frågan skulle kunna sorteras in under rubriken Hela landet ska leva.

Telia håller just nu på med några pilotprojekt som innebär att det fasta telefonnätet ska monteras ned på vissa platser i landet. Till en början är det ca 500 kunder utanför Töcksfors i Värmland samt Vetlanda och Flen som berörs av det pilotprojekt som startar i sommar. Telia räknar med att ca 50 000 kunder över hela landet inom fem år kommer att beröras.

Det här skapar naturligtvis nyfikenhet och frågor men också en oro hos berörda. Jag inser att Telia måste förnya och pröva nya lösningar i takt med att gammal utrustning slits ut. De som berörs är också beredda till nya lösningar om det inte blir sämre förutsättningar än i dag.

Det finns en ambition om bredband till hela landet. Men i här nämnda pilotprojekt handlar det om mobila lösningar som i dag faktiskt är långsammare. Jag tänker på Internetsurfning och e-post. Jag vill därför veta hur infrastrukturministern ser på denna utveckling.

Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är mycket riktigt, som Dan Kihlström här lyfter fram, fråga om ett teknikskifte som Telia självt beslutar om och hanterar. Man gör det via ett pilotprojekt som jag själv naturligtvis är mycket informerad om och som jag noga följer. Jag har suttit ned tillsammans med folk i de kommuner som är involverade i denna förändring, vilken bygger på att det är dyrt att skifta ut och att underhålla dagens telefonstolpar – därför detta teknikskifte.

Jag vill vara oerhört tydlig med att alla har rätt till telefoni. Det är syftet med teknikskiftet så det ska ersättas med telefon. Det är en lösning med fast mobil som man arbetar med. Att man kallar projektet för ett pilotprojekt bygger på att det successivt också ska vara en bra dialog med dem som får förändrade förutsättningar.

Anf. 66 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! För mig är det viktigt att den här typen av pilotprojekt har en god förankring hos berörd befolkning. I Värmland till exempel vet jag att företagsetableringar är beroende av hur det fungerar när det gäller de framtida möjligheterna att kommunicera via nätet. Det handlar faktiskt om mer än samtal och surfning. Det är viktigt att boende och företagande på landsbygden har samma möjligheter till bredband – en krafti-

gare dataöverföring, tv med mera. Därför undrar jag vilket ansvar regeringen och infrastrukturministern har för att av mig här nämnda pilotprojekt inte försämrar för berörda utan snarare förbättrar för dem.

Prot. 2009/10:95
25 mars

Frågestund

Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag får nog vara oerhört tydlig: Det är Telia som skiftar teknik. Politiken bestämmer inte tekniken. Däremot har alla rätt till telefoni, något som det är lagstiftat om. Om det i något fall skulle vara så att Telia inte ersätter fast telefoni med motsvarande telefon och säger att det kommersiellt inte är möjligt att göra det har staten i budgeten avsatt pengar för ändamålet. Syftet är att staten då träder in och garanterar och upphandlar teknik så att alla får telefon. Det är oerhört tydligt i sammanhanget.

Telia gör alltså ett tekniskifte. Alla har rätt till telefon. Staten gör en upphandling av telefon om det i något sammanhang mot förmodan skulle inträffa att man inte ersätter.

Vasakronans försäljning av studentbostäder i Uppsala

Anf. 68 AGNETA GILLE (s):

Herr talman! Jag vill återknyta till frågan om studentbostäderna. Jag bor i Uppsala. Där är vi mycket bekymrade över vad som händer med de studenter som i framtiden kanske blir utan bostad.

I den blå regeringens iver att sälja ut allting har också Vasakronan gått till försäljning, till AP-fonderna. Det är ett mycket stort bekymmer att Vasakronan nu ämnar sälja 4 300 bostäder, främst studentbostäder i Uppsala. Det måste ändå vara ett nationellt ansvar att se till att studenter har bostäder.

Jag har tidigare ställt en fråga till statsrådet Mats Odell och frågar återigen vad statsrådet Mats Odell ämnar göra åt den situation som framtiden kommer att möta med bristen på studentbostäder i Uppsala.

Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att de svenska skattebetalarna fick väldigt bra betalt för det egentligen kommersiella kontorsfastighetsbolaget Vasakronan. Nu är det den gamla delen av AP Fastigheter, som också hade bostäder i Uppsala, som är aktuell i och med att den nya Vasakronankoncernen ska sälja det här beståndet.

Jag har kallat till mig Vasakronans vd Fredrik Wirdenius och ställt ett antal frågor till honom. Han säger att det oberoende av vilken ägare man har inte finns några ekonomiska argument för Vasakronan att avyttra dessa för något annat ändamål än studentbostäder. Det är vad han säger.

Jag kan inte bedöma detta. Bolaget har sin rätt att köpa och sälja de fastigheter de tycker bäst tjänar pensionärernas pensioner. Det är nämligen vad det handlar om – de ska förvalta detta på bästa möjliga sätt. De har kommit fram till att de ska sälja dessa fastigheter. Beskedet hittills är att det inte finns några ekonomiska argument för att omvandla dem till något annat.

Anf. 70 AGNETA GILLE (s):

Herr talman! Det är oerhört viktigt att det finns ett nationellt ansvar, och som fackminister och ansvarig för bostäder är det viktigt att man tar detta ansvar. När det finns utbildningsplatser på det otroligt skickliga universitet som Uppsala har är det också oerhört viktigt att det även finns ett nationellt ansvar för att det finns bostäder till de studenter som kommer till dessa universitet. Därför måste det också finnas ett ansvar för regeringen och för fackministern för bostadsförsörjning – även för studenter – att inte bara säga att detta är bra för pensionerna. Det kanske det är, men problemet kvarstår.

Vad ämnar ministern göra åt den situation som Uppsalas studenter kommer att ha framdeles när situationen med bostadsbrist blir ännu värre än den är i dag? Jag vill att ministern och regeringen tar sitt ansvar i denna fråga.

Anf. 71 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vill gärna säga till Agneta Gille att de besked vi har fått av Vasakronans vd inte talar för att de kommer att omvandlas till något annat än just studentbostäder, eftersom det ger den bästa avkastningen för vilken ägare som helst. Det är alltså en högre hyra i studentbostäder än om man omvandlar detta till exempelvis hyresrätter. Att bygga om dem till bostadsrätter är i princip nybyggnadskostnad, enligt Vasakronan. Men som sagt: Ingen kan veta detta.

När det gäller studenterna i Uppsala tycker jag att de naturligtvis ska titta på helheten. Vad åstadkommer de olika partierna och de olika alternativen här? Samma sak gäller den tidigare frågan. Med en politik som den de rödgröna föreslår kommer arbetsgivaravgifterna för unga människor faktiskt att fördubblas. Det är naturligtvis också någonting man ska väga in när man som student funderar på vem man ska rösta på.

Reglerna för arbetskraftsinvandring

Anf. 72 LARS HJÄLMERED (m):

Herr talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Tobias Krantz och handlar om reglerna för arbetskraftsinvandring.

Reglerna ändrades för några år sedan. Tidigare behövde utländska studenter och forskare åka till sina hemländer för att söka ett uppehålls- och arbetstillstånd och sedan komma tillbaka, medan man nu om man har fullföljt en termin av studier eller forskning kan söka ett tillstånd direkt från landet och inleda en yrkeskarriär. Det finns en studie som visar att kunskaperna om dessa regler varierar ganska mycket på universitet och högskolor och att många lärosäten kanske inte fullt ut informerar studenter och forskare om denna möjlighet. De kanske inte heller fullt ut använder detta som en del av sin marknadsföring och rekrytering.

Med grund i detta vill jag ställa frågan till statsrådet vad han är beredd att göra för att fler av landets universitet och högskolor ska få en bättre kunskap och också använda detta i marknadsföring och rekrytering för att förmå duktiga utländska studenter och forskare att stanna i Sverige.

Anf. 73 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Stort tack för frågan, Lars Hjalmered!

Det är precis så som Lars Hjalmered säger att svenska universitet och högskolor står inför en stor och viktig utmaning när vi nu ser en alltmer framväxande utbildningsmarknad. Vi hoppas naturligtvis att så många utländska studenter som möjligt ska tycka att det är spännande och intressant att komma till Sverige. Precis som Lars Hjalmered refererar har reglerna ändrats så att man nu har fått större möjligheter än tidigare att stanna kvar i Sverige efter avslutad utbildning och också större möjligheter att komma till Sverige för att studera och arbeta här. Det är otroligt viktigt.

Vi genomför nu en stor reform när det gäller att införa avgift för utländska studenter, och vi inför stipendier för att vi ska kunna få spännande, intressanta, duktiga och engagerade studenter till Sverige. I samband med detta ökar vi också informationsinsatserna för att locka utländska studenter till Sverige, och det handlar bland annat om att upplysa universiteten om hur man bäst – bättre än i dag – rekryterar utländska studenter.

Anf. 74 LARS HJÄLMERED (m):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! De nya reglerna är väldigt kraftfulla. Det är en styrka för vårt land, för att få hit duktigt folk och också för de personer som är berörda och som kan inleda en yrkeskarriär. Ytterst är det naturligtvis också en styrka för universitet och högskolor. Häromåret var det ett par hundra före detta studenter som fick sådana här uppehålls- och arbetstillstånd, vilket egentligen är några få procent av dem som skulle kunna stanna här i landet. Man kan hoppas att det i framtiden blir fler personer som använder denna chans att efter till exempel en masterutbildning på Chalmers i Göteborg kunna jobba på exempelvis Volvo eller Ericsson ett tag.

Jag vill ändå upprepa min fråga. Vad tänker sig ministern lite mer konkret? Tänker han sig informationsmöten med lärosätena eller andra aktiviteter med regleringsbrev för att styra upp det, eller vad tänker han sig?

Anf. 75 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp):

Herr talman! Jag uppskattar att denna fråga kommer upp. Det visar nämligen hur orimligt det tidigare systemet var. Tidigare hade vi ett system där vi bjöd i stort sett alla utländska studenter på en gratis utbildning i Sverige, men ville de stanna kvar i Sverige efter avslutad examen var det otroligt svårt att göra det. Det visar att det gamla systemet inte var hållbart. Nu har vi ändrat systemet, dels genom att införa avgifter för utländska studenter och dels genom att se till att det är lättare för utländska studenter att stanna kvar i Sverige.

Som sagt: Vi måste kraftigt förstärka informationsinsatserna för att få fler utländska studenter att komma till Sverige. Vi gör det genom de förslag vi tidigare har lagt fram. Självklart tar vi också upp dessa frågor med universitet och högskolor när tillfälle ges att informera om detta. Det är nämligen precis så som Lars Hjalmered säger att vi naturligtvis ska ta till vara det engagemang och den kraft som finns hos utländska studenter som vill komma till Sverige och jobba här efter avslutad examen.

Anf. 76 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Min fråga går till miljöminister Andreas Carlgren.

I förrgår, exakt 30 år efter folkomröstningen om kärnkraften i Sverige, fick riksdagen en proposition som möjliggör utbyggnad av ny kärnkraft. Detta är ett dramatiskt förslag som ändrar en 30-årig politik om att kärnkraften ska fasas ut. Man kan konstatera att tolkningen av vad detta beslut kommer att få för konsekvenser skiljer sig väldigt mycket åt även mellan regeringspartierna. Folkpartiet har varit ute och sagt att det kommer att leda till tio nya reaktorer, eller kanske till och med fler om deras kongress får råda, och att dessa kan ha upp till fyra gånger så stor effekt som dagens reaktorer. Centerpartister har samtidigt varit ute och sagt att det inte kommer att leda till att någon ny reaktor byggs utan att kärnkraften troligen kommer att fasas ut.

Detta ger ingen som helst vägledning för energimarknaden att veta åt vilket håll den ska gå. Jag skulle vilja fråga miljöministern: Vilken utveckling vill du säga är den som kommer att bli rådande? Vilket råd vill du ge energimarknaden – kommer det att bli en kraftig utbyggnad med upp till fyra gånger så mycket kärnkraft, eller kommer det med regeringens beslut att bli noll kärnkraft i framtiden?

Anf. 77 Miljöminister ANDREAS CARLGRÉN (c):

Herr talman! Man ska ha bra lätt att bli överraskad av att *nu* ha kommit på att Folkpartiet vill bygga lite mer kärnkraft än Centern, och det ska vara ett rätt välutvecklat sinne för dramatik för att tycka att det är jättedramatiskt.

Däremot är det helt klart att det vi nu gör är att antligen rätta till missförhållandet att kärnkraftsbolag tidigare har kunnat driva kärnkraft och sedan skicka räkningen till skattebetalarna. Nu är det slut med det. Det blir inga skattesubventioner. Det blir också klart och tydligt att man om det allra värsta skulle inträffa, det vill säga en olycka, också får ta fullt ansvar för det. Allt bolaget har av egendomar och tillgångar ska också användas för att betala i det läget. Det är dessa krassa villkor, när kärnkraften fullt får stå på egna ben på en rätt tuff marknad, som avgör om det blir någon mer kärnkraft. Det är svaret på Per Bolunds fråga.

Anf. 78 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Tack, miljöministern, för svaret! Jag kan konstatera att vi inte har samma uppfattning om huruvida kärnkraften kommer att fortsätta att subventioneras i Sverige, men det kanske är en debatt vi får ta vid ett senare tillfälle. Jag kan dock konstatera att kärnkraften har varit en väldigt viktig fråga för Centerpartiet genom historien – faktiskt så viktig att en centerpartistisk partiledare och minister avgick från regeringen. Då handlade det om ett beslut att ladda en enda reaktor med bränsle och sätta den i bruk. Här handlar beslutet om att möjliggöra upp till tio nya reaktorer.

Jag skulle vilja fråga miljöministern: Om det nu är så att det är Folkpartiets tolkning av konsekvenserna av detta beslut som blir gällande, att man faktiskt får upp till fyra gånger så mycket kärnkraft som vi har haft tidigare i Sverige, skulle Andreas Carlgrén då i likhet med sin företrädare

Anf. 79 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag förstår att du har jobbat länge på denna fråga, Per Bolund. Men är det ändå inte så när det gäller den första frågan, om huruvida det blir några subventioner eller inte, att det inte är någonting som du och jag behöver ha uppfattningar om. Det framgår tydligt av lagen vad som gäller.

När det gäller kärnkraftsfrågan som sådan är det väl på tiden att vi lägger årtionden av kärnkraftsstrid bakom oss. Den har förött mycket av utbyggnaden för förnybar energi. Nu åstadkommer vi under denna regering genombrottet för förnybar energi. Det är tre gånger fler vindkraftverk bara under de här åren, en tiodubbling under åren som kommer och långt mycket mer energi från bioenergi än från kärnkraft.

Det är den stora seger som är vunnen. Jag ser väldigt liten anledning att spekulera i att jag skulle avgå, när vi nu har vunnit den avgörande segern, det vill säga att det blir mer förnybar energi i Sverige.

Åtgärder mot tjälskador på vägarna

Anf. 80 PETER JEPPSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Åsa Torstensson.

I mitt hemlän Blekinge rapporterar Vägverket att vägarna har svåra tjälskador som en följd av den långa och kalla vintern. Det är liknande på många andra håll i Sverige.

E22 är en av många vägar som har drabbats av skador, bland annat mellan Pukavik och Sölvesborg samt mellan Jämjö och Fågelmara. E22 är också en av våra hårdast trafikerade vägar, där transporter går till och från hamnarna i Karlskrona, Ronneby, Karlshamn och Sölvesborg. Trafikflödet ligger på ungefär 10 000 fordon per dygn och ökar konstant.

Skadorna hade kunnat förhindras om vägarna fått ny beläggning under förra året, men på grund av bristande resurser har detta nedprioriterats. Beläggningen är utsliten och kan därför inte längre förhindra att vatten rinner ned i underlaget och spränger sönder vägen. Tjälskadorna innebär mycket stora problem för trafikanterna.

Med anledning av detta, herr talman, vill jag fråga statsrådet vilka åtgärder hon avser att vidta för att underhållet av våra vägar ska förbättras, så att vi kan förhindra denna form av skador i framtiden.

Anf. 81 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tackar Peter Jeppsson för frågeställningen om drift och underhåll av våra vägar. Det är naturligtvis en fråga som jag har möjlighet att påverka genom budgeten för Vägverket. Vi har sett till att avsätta ytterligare resurser till drift och underhåll. Men Peter Jeppsson vet antagligen också att detta inte var prioriterat för den socialdemokratiska regeringen. Därför finns det ett oerhört stort behov runt omkring i landet.

Jag har naturligtvis ambitionen att fortsätta att skapa bra möjligheter för Vägverket och Banverket, så att de undan för undan kan tillgodose de

behov som finns på drifts- och underhållssidan. Därför har vi också med närtidssatsningar som verkar 2009 och 2010 under två budgetår sett till att det tillförts pengar till bättre bärighet för de områden runt omkring i landet där det har varit avgörande.

Anf. 82 PETER JEPPSSON (s):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Det finns två problemområden, som jag ser det. Det ena är pengar. Enligt Vägverket är det pengabrist för underhållet. Hösten 2007 granskades Vägverkets underlagsrapport av Näringsdepartementet. Underlaget godkändes. Vägverket har även försökt senarelägga vissa satsningar i Blekinge, satsningar som jag har uppfattat att regeringen är positiv till. Det är också positivt att det blir närsatsningar på E22, med Sölve–Stensnäs som exempel, för E22 är en viktig transportled för våra strategiska hamnar.

Det andra problemområdet är styrningen. Detta har debatterats här i riksdagen med anledning av Riksrevisionens kritik av styrningen av Vägverket. Organisationen och styrningen av den nya stora myndigheten Trafikverket, med järnvägar, vägar, sjöfart och luftfart inom sitt ansvarsområde, kan minst sagt bli en utmaning. Många undrar vad som händer nu.

En flaskhals på E22 planeras att tas bort, men det finns två kvar att åtgärda. Jag avstår från att ställa en följdfråga, men vill skicka med en stark vädjan att statsrådet ser till att detta verkligen görs framöver.

Anf. 83 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att Peter Jeppsson beskriver verkligheten på ett mycket rättvist sätt. Dessutom beskriver Peter Jeppsson hur verkligheten ser ut i Blekinge, där man är beroende av alla transportslags samverkan. Det är av den anledningen vi har lagt så mycket kraft på att skapa bättre och nya möjligheter att planera infrastruktur i Sverige, där sjöfarten har en mycket tydligare roll i ett sammanhållet system till gagn för det som Peter Jeppsson efterlyser i Blekinge.

Något som kommer att bli tydligt i de kommande prioriteringarna är vikten av att Trafikverket har ett transportslagsövergripande ansvar. Våra transporter behöver vägar, järnvägar och sjöfart. Man måste göra en sammanhållen prioritering, så att flaskhalsar försvinner och prioriterade stråk fungerar som de ska för att godsflödena för Blekinges del ska fungera ut till andra delar av världen.

Skatteverkets ekonomi

Anf. 84 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Mats Odell.

Vi har väl alla hört i nyhetsrapporteringen den senaste tiden om de stora ekonomiska problem som Skatteverket har. Vid skatteutskottets sammanträde i dag på förmiddagen hade vi besök av Skatteverkets nye generaldirektör, Ingemar Hansson, som också är före detta statssekreterare på Finansdepartementet. Vi diskuterade den rapport som Skatteverket lämnat till regeringen.

De senaste två åren har personalstyrkan i Skatteverket minskat med 840 personer. Trots det förväntar man sig nu i prognosen att man ska behöva minska med ytterligare över 2 000 personer för att budgeten ska gå ihop. Det går naturligtvis inte. Som ett exempel skulle skattekontrollen mot skattefusket behöva halveras. Då ska vi veta att vi genom kontrollerna får in 8 miljarder extra i skatt varje år.

Vad tänker regeringen göra för att Skatteverket ska kunna fortsätta kampen mot skattefusket?

Anf. 85 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Laila Bjurling tar upp en väldigt angelägen fråga, nämligen hur vi ska hantera skatteuppbörden och se till att det här blir rätt och riktigt och att det finns tillräckligt med resurser.

Nu är det dess bättre så att den nye generaldirektören på Skatteverket, precis som Laila Bjurling säger, är tidigare statssekreterare på skatteavdelningen vid Finansdepartementet. Han har alltså ett bra kontaktnät och har säkert goda argument i det arbete som nu pågår för att hitta en balans i detta och se till att Skatteverket framgent förtjänar att vara Sveriges mest populära myndighet. Det är ganska fantastiskt: I ett land med världens högsta skattesatser och bredaste skattebas är Skatteverket den myndighet som är populärast hos folket. Det beror på att de har varit väldigt duktiga på att förenkla våra deklarationer; man kan deklarera via sms och så vidare.

Men visst: Det är ett stort omställningsarbete, och Skatteverket har fått många nya arbetsuppgifter. Ta bara alla nya företag som blommar upp när det gäller till exempel RUT-tjänster! Det är väldigt mycket. Jag är övertygad om att samarbetet mellan departementet och myndigheten kommer att resultera i en balanserad lösning.

Anf. 86 LAILA BJURLING (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är bra att den nye generaldirektören, som varit statssekreterare på Finansdepartementet, behåller sina kontakter och kan vidareutveckla dem. Han sade vid det möte vi hade i dag att det mesta av underskottet beror på att regeringen har gett så många nya arbetsuppgifter till Skatteverket utan att finansiera det arbetet. Det ska lösas inom ramen för tilldelade medel eller med mindre medel.

Statsrådet nämner själv de stora skattesubventioner som måste betalas ut för det som kallas RUT och ROT – husavdrag heter det på byråkratsvenska. De får föra över massor med resurser från övriga arbetsuppgifter för att över huvud taget klara av detta. Regeringen har ju bestämt att de här pengarna ska betalas ut senast inom tio dagar. Det prioriterar sig självt bland allt annat.

Generaldirektören sade också att han kände till det som varit men var förvånad och överraskad av att prognosen visade att det var så illa som det var med alla de nya ofinansierade arbetsuppgifterna. Vad gör ni nu för att regeringen inte ska få sådana här överraskningar i fortsättningen? Räcker det bara med goda kontakter?

Anf. 87 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag blir lite förvånad om Laila Bjurling är bekymrad över att vi nu får nya företag och väldigt många människor som vill ut-

nyttja dessa företags tjänster. Det betalas ut ersättningar, men det kommer också in mycket mer skatt genom att det som tidigare var svart och olagligt nu blir lagligt och att det är fler människor som är anställda. Det är kanske någonstans mellan 7 000 och 11 000 nya tjänster som tillkommit i Sverige på det här området.

Det är klart att det blir mer arbete. Men det är glädjande att detta arbete beror på att det blir ökad aktivitet, att fler får jobb och att många får hjälp att få livspusslet att gå ihop. Och det bästa av allt: Sammantaget tjänar alla på detta. Det är klart att vi måste lösa frågorna också för Skatteverket, så att de kan fortsätta att vara kreativa och göra ett bra jobb.

Konkurrenslagstiftningen

Anf. 88 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Herr talman! Min fråga går också till kommun- och finansmarknadsminister Mats Odell.

Den 26 november förra året röstade riksdagen igenom en skärpt konkurrenslagstiftning gällande offentlig säljverksamhet. Målet med skärpningen är att skapa rättvisa förutsättningar för företag och företagare så att de inte riskerar att hamna i konkurrens med skattefinansierade verksamheter. Men redan nu hävdas det från vissa håll att lagstiftningen som ska hindra osund konkurrens inte är tillräckligt skarp.

Då är min fråga till statsrådet: Om det visar sig att lagstiftningen inte uppnår de önskade målen, kommer regeringen då att återkomma till riksdagen med ytterligare en skärpning inom området offentlig säljverksamhet?

Anf. 89 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vill tacka för frågan. Det här är en väldigt viktig sak som allianspartierna tog upp också före valet, att offentliga aktörer – kommuner, landsting, regioner, staten och dess myndigheter – inte ska konkurrera på konkurrensutsatta marknader med skattededel. Vi arbetar med det, precis på det sätt som beskrivs här, men vi har börjat i en lite annan ända, nämligen med den förvaltningspolitiska proposition som regeringen lade fram här för bara några dagar sedan. Det blir alltså ytterligare en genomgång av samtliga regleringsbrev till myndigheterna. Vi kommer att se till att verksamhet som kan innebära konkurrens på felaktiga villkor stävjas genom arbetet med regleringsbrev och med de regelbundna mål- och resultatdialoger som vi har med myndigheterna. Så den vägen kommer vi också att jobba med detta.

Anf. 90 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Herr talman! Vi har förstått att det finns ett visst motstånd från våra kommuner och landsting mot den här lagstiftningen. Förhoppningen var att de skulle kunna ändra vissa verksamheter utan att de skulle behöva bli stämnda av Konkurrensverket eller företag. Kommer regeringen att föra någon dialog med våra kommuner och landsting och också SKL så att de utan att riskera att hamna i Stockholms tingsrätt koncentrerar sig på sin kärnverksamhet – skola, vård och omsorg – och inte sysslar med sådana saker som privata företagare gör lika bra och även bättre?

Anf. 91 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag vill säga till Cecilie Tenfjord-Toftby att det här är något som regeringen är väldigt angelägen om att arbeta vidare med.

Vi nås nu och då av information, anekdotisk information och annan, om konkurrens som sker med privata entreprenörer. Regeringens myndighet, Konkurrensverket, tittar nu på det här och har tummen i ögat på de kommuner, landsting och myndigheter som jobbar med detta.

Jag kan också försäkra att regeringen, som jag beskrev, kommer att fortsätta att arbeta aktivt med det här, också från en annan utgångspunkt gentemot våra myndigheter, via regleringsbrev.

Regeringens propositioner till riksdagen

Anf. 92 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Min fråga går också till Mats Odell.

Tidigare fick vi höra Marie Granlund här prata om två propositioner som är otydliga, osakliga och obegripliga. Nu visar det sig att riksdagen får ta emot hundratals propositioner nu i dagarna som är väldigt dåligt underbyggda. Lagrådet riktat nu allvarlig kritik mot regeringen.

En av landets främsta och mest erfarna jurister, Bo Svensson, säger att det är frågetecken för rättssäkerheten med alla de propositioner som nu läggs fram, och han tar några exempel. Ett exempel är plan- och bygglagen, som Lagrådet bara fått två månader på sig att granska. Vid förra revideringen, 1987, fick Lagrådet två år på sig att granska den. Ett annat exempel är kärnkraftslagen, där Lagrådet haft så kort tid på sig att det endast undantagsvis har varit möjligt att reparera de lagtekniska bristerna.

Frågan är: Varför har ni sådan panik att ni inte vill lyssna på expertisen?

Anf. 93 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Tack, Monica Green, för frågan!

Man får nästan intrycket att det här är en ny företeelse. Som Monica Green mycket väl vet ska de propositioner som ska behandlas under vårriksdagen avlämnas senast den 23 mars. Så har det varit under de tolv år som jag tidigare har suttit i riksdagen. Och det är en press och en stress att få fram saker till Lagrådet. Men jag är övertygad om att i slutändan blir det bra produkter. Oberoende av vilken färg det är på regeringen, är vi angelägna om att ha framme angelägna saker så att riksdagen kan fatta beslut om dem. Jag vågar nog ändå påstå att beredningen av de här propositionerna har gjorts på ett väldigt noggrant sätt.

De invändningar som kommit från Lagrådet när det gäller ett antal propositioner som jag själv haft ansvar för handlar oftast om ganska marginella saker. I de fall det är större saker ändrar vi självklart detta och tar hänsyn till invändningarna. Men det behöver inte vara så att rättssäkerheten sätts åsido för att det är en väldigt kort tidshorisont.

Anf. 94 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag förstår att regeringen inte vill lyssna på Lagrådet. Men det finns ju en massiv kritik också från andra, från myndigheter,

fackliga organisationer och andra organisationer som har talat om korta remisstider. Ni har hela tiden bortsett från berättigade sakliga invändningar. Ni har med andra ord pressat fram propositioner på väldigt kort tid. Ni har börjat väldigt sent och sedan pressat fram dem. Ni verkar ha något slags panik för att ni tror att ni kommer att förlora valet, eftersom ni har så dåligt underbyggda propositioner. Vad kan den här paniken annars bero på?

Ni är så förblindade av er egen ideologi att ni vill pressa fram propositionerna. Därför vill ni inte lyssna på vare sig Lagrådet eller remissinstanserna. Då blir det väldigt svårt för riksdagen att över huvud taget ta hand om de här propositionerna.

Anf. 95 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Det är inte lätt att veta hur man ska tolka det här. Det är spännande teorier som Monica Green för fram, men jag överlåter nog åt kammarens ledamöter att själva ta ställning till hur det är med förblindelse på grund av ideologi och annat.

Jag konstaterar att riksdagen sedan decennier har en tidslimit, i år den 23 mars, för när propositioner som ska behandlas under vårriksdagen ska levereras, och det blir många som trängs hos Lagrådet. De ligger i kö för att komma in hos Lagrådet.

Det här är på något sätt en naturlag. Jag hoppas dock, vilken regering det än är, att vi kan ha en bättre framförhållning. Det är en förhoppning vi får ha inför framtiden.

Avregleringen av persontrafiken på tåg

Anf. 96 PIA NILSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till Åsa Torstensson.

I oktober ska avregleringen av persontrafik på tåg gälla fullt ut. Regeringen tror att utbudet och tågpendlingen kommer att öka och att priserna kommer att bli lägre. Om det blir så vet inte regeringen, för någon konsekvensanalys är inte gjord.

Just nu håller SJ som bäst på med att anpassa sig till avregleringen. Det innebär att man inte längre är intresserad av att köra på olönsamma sträckor. För Kungsör och Arboga i Västmanland har det inneburit att antalet tågstopp på Svealandsbanan har reducerats från 15 till 2 per dygn. Människor är upprörda. Dessutom har resekostnaderna för pendlare längs Bergslagspendeln ökat med 650 kronor per månad. Skälet anges vara den stundande avregleringen.

Anser Åsa Torstensson att resenären sätts i centrum när det visar sig att det blir både färre avgångar och dyrare biljettpriser för väldigt många som arbetspendlar mellan orter i Västmanland och Stockholm?

Anf. 97 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Tack för frågan, Pia Nilsson!

Jag tror att Pia Nilsson redan vet att SJ, som i dag har monopol, själva avgör vad som är kommersiellt och inte och vad som ska upphandlas.

Människor som älskar att resa och engagerade människor som vill ställa bilen och ta tåget har från oktober och framför allt under nästa år

möjlighet att välja på flera alternativ. Det hoppas jag verkligen. Det är ju inte sagt att det blir så på en gång bara för att man avskaffar ett monopol eller lyfter fram möjligheter för fler aktörer. Det sker naturligtvis inte över en natt. Men jag är starkt övertygad om att det skapar möjligheter för människor att få mer att välja på, olika prisbilder och olika service.

Anf. 98 PIA NILSSON (s):

Herr talman! Jag är inte nöjd med svaret. Åsa Torstensson tror en hel del. Men varför har inte Åsa Torstensson sett till att en konsekvensanalys, som vi efterfrågade, blev gjord innan beslutet fattades i juni månad?

Nu börjar det bli så att verkligheten överträffar den politiska dikten, eller vi kanske ska säga den politiska tron. Från min horisont märks det nu att fler och fler resenärer har uppmärksammat att avregleringen får negativa konsekvenser, vilket sannolikt innebär att färre kommer att ta tåget, åtminstone i orter som Kungsör och Arboga. Man väljer bilen i stället, och det är väl inte så det är tänkt med tanke på de trafikmål vi har.

Jag undrar helt enkelt: Tror du, Åsa Torstensson, verkligen på de positiva effekter som du framhåller med jämna mellanrum, att avregleringen kommer att bli så bra?

Till sist, vilket ansvar har Åsa Torstensson för att upprätthålla en fungerande trafik i hela landet, inklusive glesbygden?

Anf. 99 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Låt mig vara tydlig med det Pia Nilsson avstår från att säga. Trafik där SJ inte anser det vara kommersiellt är ofta upphandlad. Alltså är skattepengar med och finansierar. Det är SJ som har att fatta beslutet om det är kommersiellt gångbart eller inte.

Nu skapar vi möjlighet för fler aktörer att finnas med på banan. Fler aktörer kan skapa ny service och möta olika resenärers önskemål, allt i syfte att göra tågresandet ännu mer attraktivt. Mångfald kan skapa bra förutsättningar för människor att få mer att välja på, vilket kan locka fler att ställa bilen.

Jag vet att vi har olika syn på detta, men jag har en stark tilltro till att vi nu går vidare och utvecklar svensk järnväg.

Anf. 100 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Det var frågestundens sista svar. Jag ber att få tacka deltagande statsråd och riksdagsledamöter.

6 § (forts. från 4 §) **Diskriminering** (forts. AU8)

Diskriminering

Anf. 101 TORBJÖRN BJÖRLUND (v):

Herr talman! I arbetsmarknadsutskottets betänkande om diskriminering, AU8, finns en del saker som är viktiga att ta upp till debatt. Det finns ambitioner från majoriteten i betänkandet, men som vanligt räcker det inte för att nå ända fram.

Först yrkar jag bifall till reservation 3, som är vår gemensamma, och 9 och 12, som är Vänsterpartiets egna. Som vanligt står vi bakom samtliga reservationer men lyfter fram dessa tre.

Jag tänker fokusera på tre områden där det är speciellt viktigt att vara tydlig och bestämd. Jag börjar med punkten lönekartläggning. Löneskillnader mellan kvinnor och män som inte kan förklaras med arbetstid, utbildning, ålder och liknande är uttryck för diskriminering av kvinnor i arbetslivet.

Individuell lönediskriminering är när två personer av olika kön hos samma arbetsgivare och med likvärdiga arbeten har olika lön. Värdediskriminering, eller kollektiv lönediskriminering, innebär att kvinnodominerade och mansdominerade yrken värderas olika även om innehållet i arbetsuppgifterna är likvärdigt.

Lönekartläggning och arbetsvärdering är viktiga instrument för att åstadkomma lika lön för likvärdigt arbete. Det kan vara svårare att komma åt löneskillnader mellan olika branscher, men även där behöver man förbättra arbetet med de verktyg som finns.

Vi vet att lönerna är lägre i kvinnodominerade branscher. Söker sig männen till en bransch stiger lönerna. Det visar erfarenheten.

De fackliga organisationernas, arbetstagarnas organisationer, medverkan är ofta avgörande för att åstadkomma jämställda löner. Arbetsgivarna måste dock genomföra lönekartläggningar för att påvisa, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män. Detta tillsammans med planer för jämställda löner och jämställdhetsarbete är det viktigaste som behöver göras för att åtgärda de osakliga löneskillnader som förekommer ännu i dag.

Tyvärr ändrade den nuvarande regeringen detta genom att införa kraftiga försämringar i diskrimineringslagen. Kravet på arbetsgivarna att genomföra lönekartläggningar ändrades från varje år till vart tredje år. Dessutom sänktes kravet på vilka som var tvungna att göra jämställdhetsplaner och planer för jämställda löner från arbetsgivare med mer än 10 anställda till arbetsgivare med mer än 25 anställda. Det är en klar försämring. Förutom det sänktes kravet på att upprätta dessa planer från varje år till vart tredje år. Detta innebär att mellan 20 och 25 procent av arbetstagarna inte omfattas av jämställdhetsinsatser.

Vänsterpartiet menar att detta är olyckligt, och vi vill återgå till de tidigare kraven på lönekartläggning varje år, att planer skrivs varje år och att jämställdhetsplaner och planer för jämställda löner ska upprättas på arbetsplaster med mer än tio anställda, som förut.

Herr talman! Människor med funktionshinder har ofta en besvärlig situation när det gäller tillgänglighet i samhället, både till lokaler och till aktiviteter. Diskrimineringskommittén föreslog att underlåtenhet att vidta skäliga åtgärder för tillgänglighet skulle definieras som diskriminering. Det vill Vänsterpartiet också att det ska. Att som regeringen föreslår utreda detta ännu mer är inte nödvändigt. Vi vet det vi behöver veta för att kunna bestämma att detta är diskriminering.

Det enda regeringen behöver göra är att gå igenom kostnadsaspekterna för att genomföra lagstiftningen så att vi vet vad vi står inför när det gäller tidsaspekten och kostnaderna. Det vi behöver göra utöver det är att följa hur praxis utvecklas så småningom så att lagarna inte tolkas på ett felaktigt sätt. Vänsterpartiet menar att de funktionshindrade har väntat länge nog. Det är dags att sätta denna lagstiftning i sjön.

Herr talman! I arbetet för att motverka diskriminering av hbt-personer är ansträngningarna för att ändra attityder och motverka fördomar minst

lika viktiga som att ändra den relevanta lagstiftningen. Vi anser att myndigheterna har ett speciellt ansvar att se till att lagarna följs och tillämpas i praktiken. Det handlar om alltifrån att utbilda sin personal i hbt-frågor till att se till att man vid myndighetsutövning och handläggning av ärenden följer lagens intentioner. Om statsförvaltningen ska kunna leva upp till principen om alla människors lika värde, oavsett sexuell tillhörighet eller könsidentitet, är det viktigt att hbt-perspektivet integreras i all statlig verksamhet.

Vänsterpartiet menar att det behövs en speciell hbt-förordning om myndigheterna ska kunna redovisa mål och resultat på ett ändamålsenligt sätt. Den ska innehålla konkreta utvärderingsbara mål för att undanröja diskriminering av hbt-personer. Hittills visar erfarenheterna att hbt-kompetensen är bristfällig från statens sida och att diskriminering förekommer. Det tydligaste exemplet är nog Migrationsverket som vi menar diskriminerar homosexuella, bisexuella och transpersoner. Vi tror att en särskild hbt-förordning skulle säkerställa att hbt-frågorna integreras fullt ut i alla myndigheters arbete.

Ett annat sätt – om hbt-förordningen inte antas av riksdagen, vilket nog är troligt i dag – är att i myndigheternas regleringsbrev ställa krav på hbt-kompetens i verksamheten och bland personalen.

Herr talman! Det finns fler intressanta aspekter i betänkandet. Jag hoppas att vi får tillfälle att dryfta dem i replikskiftena.

Anf. 102 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Alla människors lika värde är en grundbult i Miljöpartiets politik. Att diskrimineras är att kränkas och bli utpekad som någon sämre, någon som inte är värd att bli behandlad lika bra som alla andra.

Den som är diskriminerad måste därför, enligt Miljöpartiet, få upprättelse genom skadestånd och genom att den som diskriminerat fälls av domstol.

Miljöpartiet vill naturligtvis att antidiskrimineringsarbetet ska genomföras på alla nivåer i samhället. Den offentliga sektorn måste vara ett föredöme i detta arbete. Det är vår fulla övertygelse eftersom detta är politiskt styrt.

Mycket har gjorts i Sverige för att få bort diskrimineringen men mycket återstår att göra. Politiken mot diskriminering behöver skärpas och utvecklas ytterligare. Miljöpartiet stod bakom förslaget att slå ihop de fyra ombudsmännen till en diskrimineringsombudsman och att få en samlad diskrimineringslagstiftning. Vi tror att det var ett viktigt steg, men vi ser att det behöver utvärderas längre fram för att vi ska få besked om huruvida arbetet går åt rätt håll.

Diskriminering är ett betydande problem på arbetsmarknaden och i arbetslivet. Det som sker i arbetslivet på de enskilda arbetsplatserna speglar hur det ser ut i samhället. Miljöpartiet anser därför att det är särskilt viktigt med en arbetsmarknad som är fri från diskriminering.

Arbetet är en mycket stor del av det sociala och kulturella livet. Vi tillbringar en stor del av vår vakna tid på arbetet. Arbetet har stor betydelse för vår försörjning. De flesta kan inte välja bort att arbeta. För den som diskrimineras eller mobbas på arbetet kan livet där bli väldigt påfrestande. Det påverkar givetvis livet utanför arbetsplatsen.

Diskriminering och mobbning som riktas mot enskilda är förbjudet i lag och skadar och kränker den som utsätts. Var och en har rätt att bli respekterad för den man är. Miljöpartiet anser därför att det finns anledning för regeringen att utreda frågan om dagens påföljder och skadestånd i diskrimineringslagstiftning är tillräckligt effektiva.

Herr talman! Löneskillnader mellan kvinnor och män som inte förklaras av arbetstider, utbildning, ålder eller liknande faktorer är uttryck för diskriminering av kvinnor i arbetslivet.

Ett viktigt verktyg för att man ska komma långt när det gäller att få jämställda löner är lönekartläggning och arbetsvärderingar. Mest framgångsrik i detta avseende har kanske den kommunala sektorn varit. Det är mycket svårare att komma åt löneskillnader i olika branscher och sektorer. Det är tydligt att lönerna är lägre i kvinnodominerade branscher och sektorer än i mansdominerade. Det är ingen tillfällighet. Dit männen söker sig där stiger lönerna.

Lönediskriminering kommer dock aldrig att avskaffas med ett ensidigt ansvar på arbetsgivaren. Utan arbetstagarorganisationernas aktiva medverkan är det omöjligt att åstadkomma jämställda löner. Enligt Miljöpartiet måste arbetsgivare både inom offentlig och privat sektor genomföra lönekartläggningar för att påvisa, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor. Detta tillsammans med planer för jämställda löner och jämställdhetsarbete är några av de viktigaste verktygen i Sverige för att åtgärda osakliga löneskillnader.

Tyvär kan vi konstatera att den borgerliga regeringen ändrade ordningen för detta viktiga arbete förra året genom att införa kraftiga försämringar av kraven. Den borgerliga regeringen genomförde regler som innebär att arbetsgivare är skyldiga att genomföra lönekartläggning bara vart tredje år i stället för som tidigare varje år.

Dessutom förändrade den borgerliga regeringen kravet att upprätta jämställdhetsplaner och handlingsplaner för jämställda löner till att enbart gälla arbetsgivare med fler än 25 anställda, i stället för som tidigare fler än 10 anställda. Dessa förändringar innebär att 20–25 procent av arbetstagarna inte omfattas av dessa viktiga jämställdhetsinsatser.

Den politiska linjen för den borgerliga sidan är därmed helt uppenbar. Jämställdhet är inte en prioriterad fråga för de fyra borgerliga partierna. Viktigast är att förbättra regelförenklingen för företaget. Vi anser att det är en dålig prioritering som kommer att straffa sig längre fram. Man ser inte resultatet efter ett år, men efter några år kan man börja skönja det. Den politiska signalen är tydlig från de borgerliga partierna till landets småföretagare: Ni behöver inte bry er.

Miljöpartiet menar att det krävs fler aktiva åtgärder mot diskriminering.

Miljöpartiet menar att mångfaldsplaner, i likhet med jämställdhetsplaner, på ett positivt sätt kan bidra till bättre förhållanden på arbetsplatserna och i arbetslivet eftersom mångfald på många sätt är berikande och leder till kreativitet. Med mångfaldsplaner skulle man också på ett systematiskt sätt kunna skaffa sig en bild av hur personalsammansättningen ser ut på arbetsplatsen och med dem som utgångspunkt kan man utforma strategier för förändring där så behövs. Det är därför Miljöpartiets utgångspunkt att arbetsgivare med fler än tio anställda ska ha en lagstadgad skyldighet att upprätta mångfaldsplaner.

Enligt dagens regler har arbetsgivaren skyldighet att vidta aktiva åtgärder vad gäller diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Detta innebär att arbeta målinriktat och i samverkan med arbetstagarorganisationerna med att genomföra rimliga åtgärder för att säkerställa att arbetsförhållandena lämpar sig för alla arbetstagare. Vidare ska arbetsgivaren verka för att alla ges möjlighet att söka lediga tjänster. Miljöpartiet menar att dessa aktiva åtgärder, i enlighet med Diskrimineringskommitténs förslag, ska omfatta samtliga diskrimineringsgrunder.

Herr talman! Miljöpartiet anser att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska vara en diskrimineringsgrund. Vi delar helt Diskrimineringskommitténs bedömning att arbetsgivare och andra som omfattas av lagens förbud mot diskriminering inte ska få missgynna en person med funktionshinder genom att underlåta att vidta särskilda åtgärder för tillgänglighet. Att underlåta detta ska klassas som diskriminering. I en verksamhet där man yrkesmässigt vänder sig till allmänheten bör det kunna krävas att det i möjligaste mån skapas förutsättningar för att funktionshindrade ska kunna ta del av verksamheten.

Herr talman! Frågan utreds för närvarande ytterligare inom Regeringskansliet, men Miljöpartiet menar att frågan redan är grundligt utredd i Diskrimineringskommitténs betänkande. Det finns ingen anledning att vänta längre. Riksdagen bör därför begära att regeringen omgående återkommer med ett förslag till ändring av diskrimineringslagstiftningen så att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning utgör en diskrimineringsgrund.

Miljöpartiet anser att Diskrimineringsombudsmannens verksamhet bör stärkas. Vi vill att det i Diskrimineringsombudsmannens uppdrag ska ingå vägledning av stat, landsting, regioner och kommuner i diskrimineringsfrågor. Det är en utökning av Diskrimineringsombudsmannens verksamhet.

En särskilt våldsutsatt grupp i samhället är hbtq-personer, det vill säga homo- och bisexuella personer och trans- och queerpersoner. I ett demokratiskt samhälle måste ett politiskt ansvar tas för att det finns kunskap om det allvarliga med hatbrott riktade bland annat mot denna grupp. Kunskapen om hatbrott är liten, inte bara hos polis och allmänhet utan också hos de utsatta själva. Det är därför många som inte anmäler dessa brott.

Miljöpartiet menar att det behövs aktiva åtgärder för en ökad medvetenhet hos allmänheten som syftar till att få fler homo- och bisexuella personer och trans- och queerpersoner att anmäla hatbrott och samtidigt öka kunskapen hos allmänhet och myndigheter.

Det finns forskning som visar att mer än 25 procent av alla dessa personer väljer att gå till jobbet dag efter dag utan att helt kunna visa vilka de är och hur deras liv är. Det måste aktivt göras något i denna fråga.

Vi har från Miljöpartiets sida en rad reservationer, men för tids vinande yrkar jag bifall bara till reservation nr 3 som handlar om lönekartläggning.

Anf. 103 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag kommer att tala för hela alliansen så anförandet kanske blir något längre än vad jag har anmält. Men flera talare har ju dragit ned på sina anföranden, så vi har ändå vunnit tid.

Vi debatterar ett åttiotal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2008/09 och 2009/10 som berör diskrimineringsområdet. De frågor som berörs i betänkandet är bland annat lönekartläggning, aktiva åtgärder, tillgänglighet för funktionshindrade och åldersdiskriminering.

Jag talar som sagt för hela alliansen, och jag vill betona att vi naturligtvis står bakom hela betänkandet. Jag vill också understryka att arbetet för lika rättigheter och möjligheter är en mycket viktig och prioriterad fråga. Det är nödvändigt med en effektiv och heltäckande diskrimineringslagstiftning för att kunna bekämpa handlingar som direkt eller indirekt kränker principen om alla människors lika värde.

När det gäller uppföljning av den nya diskrimineringslagstiftningen, när vi slog ihop flera olika lagstiftningar till en, anser vi att en sådan ska göras. Men det är för tidigt att göra en uppföljning nu eftersom lagen bara har varit i kraft i drygt ett år. Vi återkommer med detta.

DO, Diskrimineringsombudsmannen, har fått 3,6 miljoner kronor från EU-kommissionen för att öka kunskapen om den nya lagen. Regeringen har också krävt att DO ska ta fram verktyg för det konkreta arbetet på arbetsplatsen med att identifiera förekomsten av diskriminering. DO har därför tagit fram ett verktyg som kallas för Växthuset. Det är en enkel metod för att kartlägga förekomsten av diskriminering och trakasserier eller risk för detta på arbetsplatserna.

DO har också av regeringen fått i uppdrag att genomföra en större kvalitativ undersökning och analys av diskriminering där individer ska få komma till tals om hur de upplever diskriminering. Ungdomsstyrelsen har också fått ett uppdrag, nämligen att fördela resurser till olika organisationer. Däribland skulle jag vilja nämna alla kvinnoorganisationer som jobbar för ökad jämställdhet. Det stödet tioudblades när regeringen tillträdde 2006. Stödet var tidigare fuffiga 3 miljoner kronor till alla kvinnoorganisationer i hela Sverige. Då förstår vi hur många som kunde jobba aktivt och ha en lön, en ersättning och möjlighet att delta i arbetet. Med 30 miljoner blev det ett rejält lyft för Sveriges kvinnoorganisationer.

I år ska Ungdomsstyrelsen, som fördelar pengarna, därutöver fördela 4 ½ miljon kronor i bidrag för att stödja det civila samhällets arbete mot diskriminering.

Alliansregeringens skärpta lagstiftning mot diskriminering är en viktig beståndsdel i bekämpandet av diskriminering. Genom den skärpta lagstiftningen visar samhället att det är oacceptabelt att diskriminera.

I den nya lagen har skyddet utökats till att omfatta diskriminering på samhällsområden där förbud inte har gällt tidigare, till exempel i offentlig anställning samt all utbildningsverksamhet. Skydd mot diskriminering omfattar numera också praktikanter och inhyrd arbetskraft. En kraftfull sanktion, en så kallad diskrimineringsersättning, har införts. Diskrimineringsersättningen ska dels gottgöra kränkta individer, dels avskräcka från diskriminering. Det ska alltså kosta för den som diskriminerar.

Skärpt lagstiftning och kännbara sanktioner är nödvändigt för att bekämpa diskriminering. Men det går inte att komma till rätta med all diskriminering bara genom lagstiftning och sanktioner. Diskrimineringsom-

budsmannen har därför också ett uppdrag att arbeta för att förändra föreställningar, attityder, beteenden och olika värderingar. Det viktigaste arbetet mot diskriminering måste ske tidigt, i uppväxtåren. Här har förskola och skola men också föräldrarna en mycket viktig uppgift i att förmedla normer och värderingar om alla människors lika värde.

Herr talman! Jämställdhet i arbetslivet är en viktig fråga som utskottet nyligen debatterade här i kammaren. Det handlade då om att ta ett större grepp utifrån regeringens skrivelser till riksdagen i frågan om kvinnors arbetsmarknad. För att förebygga diskriminering av kvinnor i arbetslivet är det viktigt att arbetsgivare gör jämställdhetsplaner, lönekartläggningar och handlingsplaner för jämställda löner. Vi kräver att arbetsgivare med fler än 25 anställda upprättar planer vart tredje år. Men inget hindrar att man i kollektivavtal kommer överens om att göra det oftare. Det är viktigt att planerna är långsiktiga och uppföljningsbara. Den plan som ska göras ska ha en treårsperiodicitet så att man sätter upp delmål år från år som man kan följa upp. Även om små företag inte är tvungna att skriva ned sina planer ska de fortfarande enligt lagen arbeta med aktiva åtgärder. Kravet på lönekartläggning gäller *alla* arbetsgivare.

Det är viktigt att Diskrimineringsombudsmannen gör en regelbunden tillsyn av arbetsgivarna och att de följer lagens krav på området. Den så kallade miljögranskningen, som genomfördes för några år sedan, visade att fyra av fem arbetsgivare inte levde upp till lagens krav när det gäller lönekartläggning. Observera att detta var under den gamla lagstiftningens tid!

Men när det väl gjordes på ett riktigt sätt påverkade det många kvinnors löner till det bättre. 44 procent av arbetsgivarna hade hittat osakliga löneskillnader. Det visar på behovet av en förbättrad tillsyn. Alla ska göra lönekartläggning, men om vi inte har en bra tillsyn kommer det att falla i glömska hos många arbetsgivare.

Jag tror också på vikten av utbildning och handledning från myndigheterna på det här området till olika arbetsgivare. Här måste vi göra mer, särskilt när vi vet att kvinnor fortfarande har 84,2 procent av mäns lön. Medlingsinstitutets redovisning visar att om man tar hänsyn till olika yrken och utbildningar har kvinnor 93,4 procent av mäns lön. Skillnaden som återstår är alltså 6,6 procent, som man skulle kunna säga är ren och skär diskriminering. Det är inte acceptabelt att kvinnor har lägre lön på grund av kön.

Medlingsinstitutet säger att det också till stor del beror på yrket. Det ska man också titta på. Ju högre andel kvinnor det finns i ett yrke, desto lägre lön har de. Det är fruktansvärt i sig. Det finns många kvinnor i de stora yrkesgrupperna, medan männen är mer spridda på olika yrkeskategorier och därför höjer sina löner lättare. Här finns utmaningar att anta för att förändra kvinnors yrkesval.

Herr talman! I februari i år kom betänkandet SOU 2010:7, *Aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter – ett systematiskt målinriktat arbete på tre samhällsområden*. Utredningen föreslår att alla arbetsgivare ska ha ett ständigt pågående arbete med att själva inventera och analysera vilka hinder som finns i verksamheten mot att främja lika rättigheter och möjligheter. Arbetet ska gälla alla diskrimineringsgrunder, det vill säga kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell lägg-

ning och ålder. Utredningen är nu under beredning i Regeringskansliet varför vi inte här nu specifikt kommer att behandla dessa motionsyrkanden.

När det gäller frågan om diskriminering av personer med funktionsnedsättning inväntar vi förslag från regeringen. Regeringen har tagit initiativ till att inom Regeringskansliet utreda och komplettera beslutsunderlaget i frågan om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Man har för avsikt att utreda frågan om beräkning av kostnader för stat, landsting, kommuner och privata aktörer.

Vi har ett ansvar att se till att alla kan delta i samhällslivet. Det gäller naturligtvis även personer med funktionsnedsättning. Det var Alliansens partier som en gång tog fram LSS, som gav personer med funktionsnedsättning ökad delaktighet på samhällets alla områden. Frihet och självständighet lyftes fram även för dessa personer. Eftersom ökad tillgänglighet ökar personernas självständighet och möjligheter att delta i samhällslivet är detta en viktig fråga som måste få en bra lösning. Vi hoppas därför att regeringen snarast återkommer till riksdagen i frågan.

Herr talman! Sverige får för varje dag en allt äldre befolkning. Det är viktigt att alla, såväl ung som gammal, känner sig delaktiga i samhället. Många äldre vill delta längre i arbetslivet. I dag har man rätt att stanna kvar till 67 års ålder, vilket också ger bättre pension när man väl väljer att avsluta arbetslivet. Regeringen har på olika sätt underlättat och skapat incitament för äldre att stanna kvar i arbetslivet, exempelvis genom dubbelt jobbskatteavdrag. Vi har också infört ålder som diskrimineringsgrund i arbetslivet.

Men vi behöver gå längre. Åldersdiskriminering berör inte bara arbetslivet. Det här är en fråga som vi måste lösa. Kan vi införa det i andra delar av samhällslivet? Det är inte så lätt. När det gäller att teckna försäkringar, att ta banklån och så vidare kan man fråga sig: När går det över till diskriminering, och när är det andra intressen som står mot varandra?

Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska föreslå skydd mot diskriminering på de områden där det i dag saknas, men frågan kräver noggranna överväganden. Uppdraget ska redovisas senast den 27 augusti i år. Vi väntar förstås på förslag från regeringen därefter och förutsätter att regeringen tar krafttag mot åldersdiskriminering på så många områden som möjligt.

Herr talman! Vi hyllar ofta mångfalden, men samtidigt diskrimineras personer med annan etnisk bakgrund varje dag. De har en uppförbacke som är enorm när de söker jobb. Vägen till jobb är längre för många som har ett utlandsklingade namn på sitt cv. Det är naturligtvis inte acceptabelt att det i medeltal tar sju år från uppehållstillstånd till arbete. Det här är varken bra för den enskilde eller för samhällsekonomin.

Regeringen har därför gjort en genomgripande reform för att påskynda nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Staten tar över ansvaret för de nyanländas etablering, och särskilda etableringslotsar ska mot ersättning hjälpa dem att få jobb. De här åtgärderna syftar till att öka möjligheten för nyanlända att snabbt komma ut på arbetsmarknaden, men trots dessa åtgärder har vi en lång väg att gå för att minska riskerna för diskriminering av personer med annan etnisk bakgrund.

I betänkandet finns det motionsyrkanden om att exempelvis införa avidentifiering av ansökningshandlingar i arbetslivet för att öka chansen för dessa personer att få en anställning, men utvärderingar av den metoden är inte helt entydiga. Visst är det ganska tråkigt om vi inte kan se en annan person med en annan bakgrund och ett annat namn som en möjlighet. Att avidentifiera ger också en signal om att vi har gett upp.

Jag tror snarare att arbetsgivare i framtiden kommer att se möjligheter med att ha personer med i arbetslaget som har erfarenheter, språk och kompetens som behövs på en globaliserad arbetsmarknad och i ett land där myndigheter ska serva och företag ska sälja varor till dem med annan etnisk bakgrund som bor och lever här i Sverige i dag. Den gruppen är stor och viktig. Varje arbetsgivare har i uppgift att arbeta aktivt med att motverka diskriminering av personer med annan etnisk bakgrund. Det uppdraget måste arbetsgivarna ta på allvar. Tillsynen av detta arbete behöver öka.

Herr talman! En grupp som ofta diskrimineras och som är drabbad är gruppen homosexuella, bisexuella samt transpersoner. Därför är det bra att alliansregeringen de senaste åren har stärkt skyddet mot diskriminering av den här gruppen. För gruppen hbt-personer kan tre av sju diskrimineringsgrunder vara aktuella, nämligen kön, könsöverskridande identitet eller uttryck och sexuell läggning.

Diskrimineringsombudsmannen har till uppgift att verka för att diskriminering inte förekommer på dessa områden, att informera, utbilda, överlägga och ha andra kontakter med myndigheter, företag, enskilda och organisationer och att ta initiativ till lämpliga åtgärder.

Även Forum för levande historia har fått i uppdrag att prioritera arbetet mot homofobi. Syftet är att fylla de historiska kunskapsluckorna från bland annat Förintelsen och göra kopplingar till dagens arbete med frågor som rör homosexuella, bisexuella och transpersoner.

Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten har också fått ett uppdrag att särskilt försöka hitta motiv som har bäring på hatbrott i sina utredningar. Sida och Statens skolverk har tittat på läroböcker som används i skolan. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att ta fram utbildningsmaterial riktat till personer som arbetar i vården, i socialtjänsten, på ungdomsmottagningar, i skyddat boende med mera.

I betänkandet nämns en hel rad olika uppdrag från regeringen till olika aktörer i samhället som syftar till att öka kunskapen i de här frågorna och till att hjälpa dessa grupper.

Herr talman! Jag kan avslutningsvis konstatera att oppositionen bara har enats i en reservation. Oppositionen är tydligen inte helt samkörd på diskrimineringsområdet. Vi i Alliansen har däremot en enad politik i det här betänkandet. Vi har gjort mycket på diskrimineringsområdet, men vi vill göra ännu mer. Vi har mycket på gång. Därmed vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Reza Khelili Dylami, Hillevi Engström och Anna König Jerlmyr (alla m).

Anf. 104 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att Désirée Pethrus Engström flera gånger i sitt anförande nämnde att vi väntar på förslag från regeringen. Låt mig upplysa Désirée Pethrus Engström om att de borgerliga ledamöterna här är regeringen. Ni kan påskynda arbetet och till exempel få fram en skärpning av diskrimineringslagstiftningen så att även bristande tillgänglighet är diskrimineringsgrundande. Varför skyndar ni inte på den lagen utan låter regeringen eller de där borta slarva med detta viktiga arbete? Detta måste vara en prioriterad fråga.

Med tanke på hur fint det lät när Désirée Pethrus Engström förklarade Alliansens politik vill jag också fråga hur det kan komma sig att Diskrimineringsombudsmannens regleringsbrev är tomt. Det står ingenting i DO:s regleringsbrev. Det finns inga uppdrag från regeringen som talar om vad Diskrimineringsombudsmannen ska göra. Det tycker jag är väldigt konstigt med tanke på att vi kan konstatera att det finns väldigt många områden kvar att jobba med, bland annat när det gäller homofobi och hatbrott. Där borde man faktiskt vidta aktiva åtgärder. Var är de?

Anf. 105 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Ulf Holm säger att vi är regeringen. Det är en sanning med modifikation. Våra partier sitter i regeringen, men vi sitter i riksdagen för att granska regeringen och trycka på regeringen. Jag hoppas att mitt uttalande här i kammaren i dag är en uppmaning till regeringen att gå vidare. Betänkandet i sig är också en uppmaning till regeringen att snarast återkomma i frågan.

Frågan om tillgänglighet utreds av Hans Ytterberg som en inomdepartemental utredning. Jag är lite osäker på hur långt han har kommit, men han har i alla fall fått det här uppdraget. Jag förväntar mig att regeringen återkommer, för det är en viktig fråga som vi vill ha löst. Vi här i riksdagen ställer det kravet på regeringen.

Det är sagt att utredningen om åldersdiskriminering ska komma den 27 augusti, och det är den förväntan vi har. Det har visat sig att lagstiftningen när det gäller tillgänglighet inte är så enkel. Det tar lite tid. Vi får ha lite tålamod ibland.

Jag blev kanske lika förvånad som Ulf Holm att regleringsbrevet var tomt när vi var hos Diskrimineringsombudsmannen. Med tanke på alla de uppdrag som har skickats till Diskrimineringsombudsmannen har regeringen ändå talat om vad den vill att man ska jobba med.

En fråga som jag kanske skulle ha velat ha mer tydliggjord är tillsynen av att lagen följs. Jag tror att vi ska fortsätta att ta upp det i diskussionen tillsammans med Diskrimineringsombudsmannen. Om det inte blir en miljongranskning bör det i alla fall bli någonting i det spannet, så att vi får en bättre tillsyn. Vi kan ha hur många fina handlingsplaner som helst ute på våra arbetsplatser, men om de inte följs och blir ett aktivt instrument i arbetet är det ganska meningslöst. Jag tror att vi delar synen att DO behöver få mer muskler framöver.

Anf. 106 ULF HOLM (mp) replik:

Herr talman! Désirée Pethrus Engström säger att det tar lite tid och att det är en svår lagstiftning. Ni har lyckats få fram plan- och bygglagen väldigt snabbt. Det har gått på rekordtid, och den lagstiftningen är väl

inte heller så enkel. Det handlar helt enkelt om prioriteringar. Den borgerliga regeringen prioriterar inte frågan om att tillgänglighet ska bli en diskrimineringsgrund. Det är helt uppenbart, för om ni hade gjort det hade vi också haft ett lagförslag liggande här under den här mandatperioden. Detta har vi pratat om i så många år. Det fanns också med när vi diskuterade att slå ihop de fyra ombudsmännen och ha en diskrimineringslagstiftning. Frågan var uppe redan då. Då hade man kunnat agera, men jag kan konstatera att den borgerliga regeringen inte prioriterar detta område.

Jag blev också väldigt förvånad när jag fick höra att Diskrimineringsombudsmannen inte har något alls i sitt regleringsbrev, men det borde inte förvåna de borgerliga ledamöterna. Det är ju ni som sitter vid regeringsmakten. Ni borde känna till detta och lägga manken till för att styra era representanter i regeringen. Regeringen måste vara tydlig med att ge uppdrag och göra uppföljningar av hur arbetet har gått. Man måste också vara tydlig med vad man från politiskt håll särskilt önskar att myndigheten ska koncentrera sig på. Jag beklagar verkligen att inte mer engagemang läggs på denna viktiga fråga. Även om det är en ny myndighet som bara har verkat i ett år borde man kunna göra en del skärpningar.

Den andra frågan som jag tänkte ta upp är frågan om lönekartläggningar. Den har vi diskuterat flera gånger under den här mandatperioden sedan regeringen ändrade reglerna och ni borgerliga ledamöter ansåg vi inte behöver ge den politiska signalen till företag med färre än 25 anställda att det finns löneskillnader mellan män och kvinnor.

Jag tror att det är en felprioritering som vi kommer att märka på arbetsmarknaden inom några år att små arbetsgivare inte har detta krav på sig. Därför tycker jag att regeringen bör utvärdera regelverket och återkomma med lagstiftning så att det gäller alla arbetsgivare med fler än tio anställda.

Anf. 107 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Att stärka lagen när det gäller personer med funktionsnedsättning är en fråga som, liksom Ulf Holm säger, har varit i debatt länge. Vi har nu infört i lagen att den gruppen finns med, och det var ju ett steg som vi tog för bara något år sedan. Någonting har alltså ändå gjorts på området.

Sedan när det gäller tomt regleringsbrev är det kanske så också att DO har i uppgift att jobba med opinionsbildning, attityder och värderingar. På det sättet ska kanske inte regeringen styra exakt vilka värderingar som ska tas upp från DO. Det är nog en orsak till varför det ser så tomt ut, nämligen att man inte vill styra helt och hållet. DO ska övervaka och granska att lagstiftningen följs. Det är hennes uppdrag.

Sedan när det gäller lönekartläggning ska den göras av alla. Där blandas ofta korten i debatten, men lönekartläggning ska göras av alla oavsett antalet anställda. Vi gick från 10 till 25. Man kan diskutera om det var rätt eller fel antal personer. Vi gick från ett till tre år. JämO föreslog själv två år för att göra en regelförenkling. JämO var alltså själv inne på det.

Det viktigaste är ändå, som jag ser det, att man har en långsiktighet, att man gör en plan på tre år och att den följs hela tiden. För lösningen är inte bara att göra en handlingsplan som gäller för ett år och sedan stoppa den i byrålådan, utan det viktigaste är naturligtvis att det är ett aktivt

instrument och att det finns tillsyn om man inte gör det som man ska göra på det här området.

Det man kan gå in och säga från DO är: Har ni gjort en plan på tre år? Okej, vilka uppföljningsmekanismer har ni under de här tre åren? Det går ju mycket väl att säga så. Om ett eller tre år är det bästa eller det sämsta är mindre viktigt. Det viktigaste är att det här är ett aktivt instrument som man använder ute på arbetsplatsen.

Anf. 108 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Jag vill först och främst återkomma till det här med lönekartläggning. Désirée Pethrus Engström glider väldigt mycket när det gäller det, tycker jag. När man tittar på vad som har hänt och vad som har gjorts ser man att ni, som vi ser det, har försämrat det här med tider och sådant. Lönekartläggning ska göras av alla, men uppföljning och sådana saker är olika, och när det gäller planer är det just storleken på företagen som har förändrats, liksom tiderna.

Vi måste inse att det här jobbet inte görs om man inte hjälper till från alla håll. Då måste naturligtvis regeringen och de lagar som stiftas styra i den här riktningen.

Ibland tycker jag att det är märkligt när regeringen försämrar saker och sedan kommer och vill ändra tillbaka lite grann. Då lyfts det fram som oerhörda förbättringar. Vi vet att utvecklingen går åt fel håll. Klyftorna ökar i samhället, och det gör också hela tiden klyftorna mellan kvinnor och män. Alltså måste någonting annat göras.

När en lönekartläggning förändras från att gälla företag med minst 10 anställda till att gälla företag med minst 25 anställda och tidsplaner ändras till tre år i stället för ett år är det klart att instrumentet blir mindre aktivt. Det blir mindre aktivt ju mindre man faktiskt uppmärksammar det. Lyfter man upp det varje år och tar upp det här med lönekartläggning på alla företag som har tio anställda eller fler blir det naturligtvis en helt annan sak.

Siffrorna på att man med de här besluten undantar mellan 20 och 25 procent av dem som har anställda i jämställdhetsarbetet, som borde vara en oerhört viktig politisk markering, visar hur lite den här regeringen värderar jämställdhetsarbetet och hur tomma ord man använder.

Jag tycker att det vore klädsamt om Désirée Pethrus Engström kunde erkänna att det är någonting som man faktiskt inte har lyckats med utan borde göra om. Man borde göra det på ett sådant sätt att man faktiskt lyfter det varje år och att man gör det på ett sådant sätt att de flesta företagen gör det, alltså de som har över tio anställda.

Anf. 109 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Man kan alltid diskutera själva nivåerna på 10 eller 25 anställda och på ett eller tre år. Nu säger Torbjörn Björlund att 25 procent av alla arbetsgivare är undantagna från alla åtgärder på jämställdhetsområdet. Om det är det som Torbjörn Björlund vill säga är det faktiskt också att väldigt mycket glida på sanningen. Aktiva åtgärder ska göras av alla oavsett storlek på företaget. Lönekartläggning ska göras av alla. Sedan handlar det om vad som ska skrivas ned, upprättas, som det står i lagstiftningen. Okej, vi är överens om att det kan vara jättebra att

skriva ned de här planerna, och det är det som lagstiftningen talar om, nämligen att det måste finnas nedskrivet.

Men om man först har gjort en arbetsvärdering och sedan gör en lönekartläggning och arbetsgivaren ser att man skulle behöva justera lönerna för några personer, då kostar det ett visst antal kronor, och det ska in i budgeten. Den budgeten kanske man inte har på ett år, utan då är det ganska bra att ha ett treårsspänn, och så ska man genomföra det här successivt under tre år. Sedan kan man gå in och se om man har fullföljt uppdraget att försöka förändra lönestrukturen.

Sedan kan jag bara säga att när det gäller den generella slängen som Björlund gör angående att det har försämrats för kvinnor har lönegapet faktiskt minskat för kvinnor på grund av att fler kvinnor arbetar mer i dag under Alliansens politik.

Anf. 110 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik:

Herr talman! Först och främst, när det gäller jämställdheten och lönedelen: Det borde vara rätt uppenbart att treårsintervaller gör att man uppmärksammar planer och sådant mindre än om det är ettårsintervaller. Man måste inte göra allting från år till år. Man kan fortsätta jobbet, men man uppmärksammar det varje år genom kartläggning och planer. Planerna kan faktiskt förändras, kanske bara marginellt men ändå förändras, varje år. Gör man det vart tredje år blir det helt andra förutsättningar. Det blir inte alls samma tryck i det här, och det måste man bara erkänna.

Den andra frågan som jag ville lyfta upp är det här med tillgänglighet. Den här regeringen har gjort sig känd för att snabba på en massa saker. De är oerhört snabba med vissa saker, till exempel att genomföra lagändringar utan att ha ordentliga utredningar och så vidare. Men när det gäller tillgänglighet för funktionshindrade ska man utreda ännu mer, trots att det finns utredningar som visar på det här och att Diskrimineringskommittén faktiskt säger: Det här är klart. Vi vet hur det är. Det är bara att genomföra det här. Titta på hur man ska göra det, lägg upp en plan och titta på kostnaderna, och sedan genomför vi det. Då säger regeringen: Vi utreder ännu mer.

Det är oerhört märkligt, speciellt med tanke på hur mycket kritik som har kommit nu på sista tiden när det gäller alla hastigt hopkomna propositioner och allt slarv som finns i de förslag som kommer från regeringen nu. Men på det här området vill man inte göra det. Det finns alla möjligheter att göra det här utan att utreda ännu mer, men det bromsar man.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi markerar för de funktionshindrade att det här är någonting som är viktigt. Vi vill göra det, och det är klart att vi kan göra det nu. Det finns ingen anledning att bromsa det ännu mer. Det borde vara en sådan sak som den här regeringen kan göra utan att bromsa detta.

Jag tycker nog att det är en sak som man ska lyfta ännu mer, och vi kommer att jobba med det i valrörelsen också, både när det gäller lönekartläggningen och när det gäller de funktionshindrade.

Anf. 111 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Björlund säger att det ibland blir hafs och slafs och går för fort. Nu när vi tar lite tid på oss är inte det heller bra. Frågan är hur Björlund vill att vi ska jobba. Om vi ska ha en bra lagstiftning tror jag att

det framför allt på det här området kan vara många gränsområden för vilka företag som till exempel måste bygga ramper. Hur ska tillgängligheten se ut ute i det vanliga vardagslivet? Vilka krav ska vi ställa på företag och så vidare i hela samhället? Det är alltså en ganska omfattande lagstiftning, och jag tror att det är ganska viktigt att den blir bra när vi får den på plats.

När det gäller det här med tillgänglighet finns det vad jag kan minnas inga direkta skarpa lagförslag gemensamt från er tre partier. Ni har inte själva riktigt satt ned foten. Det är enkelt att stå här och säga vad man vill, men ni har ju ingen gemensam reservation när det gäller frågan om tillgänglighet, vad jag kan se. Björlund själv eller någon av dina kamrater här kanske kan tala om ifall det inte stämmer, men jag har inte hittat någon gemensam reservation där ni talar om att ni har ett alternativt förslag med en lagstiftning som ska på plats inom tillgänglighetsfrågan.

Kom igen när ni har en gemensam reservation!

Anf. 112 MARIA STENBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att det är tur att de politiska partierna har större handlingsplaner än gemensamma reservationer i ett utskottsbetänkande att presentera för väljarkåren.

Låt mig sedan ta upp att det finns mellan 300 000 och 350 000 anställda på arbetsplatser där man i dagsläget inte behöver upprätta en handlingsplan för jämställda löner och en jämställdhetsplan. Mycket tyder på att det är på de små arbetsplatserna, hos små arbetsgivare, framtidens arbeten finns. Det är där människor kommer att jobba.

På vilket sätt tror Désirée Pethrus Engström och Kristdemokraterna att man ska kunna ha ett systematiskt jämställdhetsarbete när man inte behöver upprätta någon jämställdhetsplan att förhålla sig till?

Anf. 113 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! På Maria Stenberg låter det som om man gör en jämställdhetsplan som sedan ligger i en låda. Det är klart att den måste vara ett aktivt instrument under hela treårsperioden. Vi säger inte att vi gör en plan som sedan inte ska implementeras under alla de tre åren. Självklart ska planen som skrivs ned ha ett perspektiv på tre år, det ska göras förändringar, anges vilka aktiva åtgärder som ska vidtas. Och, som sagt, alla arbetsgivare ska vidta aktiva åtgärder, och alla arbetsgivare ska fortfarande göra lönekartläggningar. Det kommer man inte undan enligt lagen.

Maria Stenberg raljerar över gemensamma reservationer, att det skulle vara lätt att skriva ihop sådana. Ja, men nog är det märkligt, Maria Stenberg – med tanke på att flera tagit upp den som en viktig fråga – att ni inte kunnat enas om en gemensam reservation när det gäller frågan om tillgänglighet. Det gjorde ni inte heller förra gången när vi debatterade frågan. Då spretade motionerna. Om man läste dem kunde man se att ni hade lite olika åsikter. Det fanns inte ett enda skarpt förslag från Socialdemokraterna.

350 000 anställda har ingen handlingsplan, sades det. Jo, de har en handlingsplan. Om man har en treårsplan har man därmed också en handlingsplan under alla tre åren, för den ska vara aktiv varje dag. Den ska inte vara aktiv endast den dag den skrivs, och den ska inte läggas i en byrålåda, utan den ska vara aktiv.

Jag tror att den viktigaste fråga vi kommer att behöva ta upp är den att tillsynen måste förbättras i framtiden för att få fler att verkligen göra handlingsplaner. Miljögranskningen, som gjordes under Socialdemokraternas tid vid makten och med den lagstiftningen, visade att 44 procent av arbetsgivarna hade hittat osakliga löneskillnader och att fyra av fem arbetsgivare inte levde upp till lagens krav. Det var under er tid vid makten. Fyra av fem levde inte upp till lagen. Man kan alltså inte säga att den lagen är lösningen på dessa frågor.

Anf. 114 MARIA STENBERG (s) replik:

Herr talman! Jag tror att Désirée Pethrus Engström och Kristdemokraterna glömmer bort att de var med och beslutade om att arbetsgivare som har färre än 25 anställda inte behöver upprätta jämställdhetsplan och handlingsplan för jämställda löner. Det är lite skillnad mellan de två planerna och en lönekartläggning.

Sedan raljerar jag inte när jag säger att vår gemensamma rödgröna politik inte finns i en reservation i ett betänkande. Det finns mycket större valmöjligheter för väljarna. Det var alltså ingen raljering.

Désirée Pethrus Engström har faktiskt varit med och beslutat om att ta bort kravet i små företag eftersom det anses vara besvärligt för dessa arbetsgivare och företag. Det innebär att det blir upp till varje arbetsgivare med färre än 25 anställda att upprätta en jämställdhetsplan.

Hur ska man kunna arbeta systematiskt om det inte finns någonting att förhålla sig till på dessa arbetsplatser?

Anf. 115 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Som anställd har jag att förhålla mig till en treårsplan som min arbetsgivare upprättat om vi är fler än 25 anställda. I övrigt kan jag, om det är ojämnt på arbetsplatsen, gå till min arbetsgivare och säga: Du ska göra en lönekartläggning och vidta aktiva åtgärder.

Fortfarande finns lagstiftningen om kränkande särbehandling, trakasserier och så vidare. Flera lagstiftningar finns som gäller alla arbetsgivare. Sedan kan även facket vara med och via kollektivavtal stötta de anställda genom att göra överenskommelser med företagen om granskningar, alltså utöver det som lagen kräver.

Under Socialdemokraternas tid vid makten och med den lagstiftningen fanns det jättestora problem. Fyra av fem arbetsgivare levde inte upp till lagens krav på lönekartläggning. Socialdemokraterna vill alltid gå tillbaka till det gamla och tror att det är lösningen. Jag tror att lösningen är en mer aktiv tillsyn. Möjligtvis ska vi trycka på regeringen att förbättra tillsynen så att planer görs, att de följs upp och att alla får del av detta goda arbete.

(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 mars

NU14 Vissa mineralpolitiska frågor

Punkt 1 (Minerallagen [utom frågor om uran])

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (mp)

Votering:

226 för utskottet

13 för res. 1

19 avstod

91 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 s, 76 m, 17 c, 18 fp, 20 kd, 1 v, 1 -

För res. 1: 1 s, 12 mp

Avstod: 1 s, 1 c, 17 v

Frånvarande: 35 s, 20 m, 11 c, 10 fp, 4 kd, 4 v, 7 mp

Birgitta Eriksson (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Uranprospektering och uranbrytning)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

133 för utskottet

128 för res. 2

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 76 m, 17 c, 18 fp, 20 kd, 1 -

För res. 2: 96 s, 2 c, 18 v, 12 mp

Frånvarande: 33 s, 20 m, 10 c, 10 fp, 4 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU15 Vissa ändringar i lagen om ekodesign

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU2 Naturolyckor och katastroffond

Kammaren biföll utskottets förslag.

FöU4 Strålningsskydd och kärnteknisk säkerhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU16 Vägverkets vägunderhåll

Punkt 1 (Vägverkets vägunderhåll)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

228 för utskottet

31 för res. 1

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 s, 76 m, 18 c, 18 fp, 20 kd, 1 -

För res. 1: 1 s, 18 v, 12 mp

Frånvarande: 34 s, 20 m, 11 c, 10 fp, 4 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

8 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU35 Nyemission i SAS AB (publ)

Punkt 1 (Statens deltagande i nyemission i SAS AB (publ))

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

248 för utskottet

12 för res. 1

89 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 s, 76 m, 18 c, 18 fp, 20 kd, 18 v, 1 -

För res. 1: 12 mp

Frånvarande: 33 s, 20 m, 11 c, 10 fp, 4 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 2 (En genomgripande analys och kartläggning av SAS)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v)

Votering:

137 för utskottet

115 för res. 2

7 avstod

90 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 76 m, 19 c, 18 fp, 20 kd, 3 mp, 1 -

För res. 2: 97 s, 18 v

Avstod: 7 mp

Frånvarande: 33 s, 20 m, 10 c, 10 fp, 4 kd, 4 v, 9 mp

Punkt 3 (Svenska statens fortsatta ägande i SAS)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

230 för utskottet

19 för res. 3

12 avstod

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 s, 76 m, 19 c, 18 fp, 20 kd, 1 -

För res. 3: 1 s, 18 v

Avstod: 12 mp

Frånvarande: 33 s, 20 m, 10 c, 10 fp, 4 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 4 (Fortlöpande information från regeringen om tillståndet i SAS)

1. utskottet

2. res. 4 (s, v)

Votering:

134 för utskottet

115 för res. 4

12 avstod

88 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 76 m, 19 c, 18 fp, 20 kd, 1 -

För res. 4: 97 s, 18 v

Avstod: 12 mp

Frånvarande: 33 s, 20 m, 10 c, 10 fp, 4 kd, 4 v, 7 mp

Punkt 5

Kammaren biföll utskottets förslag.

Diskriminering

9 § (forts. från 6 §) **Diskriminering** (forts. AU8)

Anf. 116 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag har begärt ordet för att kommentera motion A318 som finns med i detta betänkande.

Sverige har traditionellt varit tidigt ute internationellt sett med lagstiftning för att motverka olika typer av diskriminering. Kring detta finns det en bred parlamentarisk samsyn i allmänhet i vårt land, och det är vi stolta över.

Vår nya sammanhållna diskrimineringslagstiftning har till ändamål att motverka diskriminering och på alla sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder.

I den nya lagen utökades inte bara antalet diskrimineringsgrunder utan själva diskrimineringsförbudet vidgades också till att gälla betydligt fler samhällssektorer än tidigare. Anledningen till denna utvidgning och skärpning av diskrimineringsbegreppet i svensk lagstiftning utgår nämligen just från vår övertygelse om att diskriminering utgör ett flagrant brott mot grundläggande mänskliga rättigheter och principen om alla människors lika värde. Diskrimineringen inskränker människors lika möjligheter att forma sina egna liv. Diskriminering styrs av mekanismer som är likartade, oavsett grunden för diskrimineringen, och den kränkning som en diskriminerad människa känner får förmodas vara likartad oavsett diskrimineringsgrund.

Jantelagen, som motion A318 handlar om, är inte en lag i juridisk mening utan ett koncept formulerat av den norsk-danske författaren Aksel Sandemose i boken *En flyktning korsar sitt spår*, 1933. Emellertid kan lagar som har politisk bäring vara såväl strikt juridiska som naturvetenskapliga eller sociala. I den senare aspekten är jantelagen intressant att analysera ur ett högst relevant politiskt diskrimineringsperspektiv.

Jante är en plats i din egen omgivning och i en förlängning du själv. Innebörden av ”lagen” är i stora drag att stoppa all sorts initiativrikedom eller idéer från någon i sin omgivning. Har man ingen förmåga att skapa något nytt själv ska heller inte någon annan kunna göra det. ”Du skall inte tro att du är något” är det förhärskande mottot för anhängare av jantelagen. Jantelagen formulerar alltså i ord den oskrivna lag som säger att man inte får sticka upp och tro att man är bättre än någon annan på något sätt.

Herr talman! När jag väckte motion A318 om att låta göra en översyn av om inte också de centrala beståndsdelarna i det som går under benämningen jantelagen kunde utgöra grund för diskriminering, givet det faktum att diskrimineringsgrunderna ständigt utvidgas och att den nya diskrimineringslagstiftningen nu vidgat förbudsbegreppet till betydligt fler samhällssektorer än tidigare, kan en reaktion från allmänheten exemplifieras med ett samtal som jag fick av en man, ilsken som ett bi när han ringde till mig och ställde frågan: Motionera om att avskaffa jantelagen, Finn Bengtsson – vem tror du att du egentligen är?

Med detta samtals innebörd bekräftade alltså uppringaren i själva verket hela det goda motivet från min sida för att se över de många möjligheter till diskriminering människor emellan i samhället som attityden som bär upp jantelagen faktiskt innebär. Jag blev därför glad över att utskottet säger sig inte ha någon annan åsikt än de som jag framför i motion A318, men samtidigt besviken över att man tror att detta enbart motarbetas genom opinionsbildning, nu när vi har en ny och utvidgad diskrimineringslagstiftning som vi borde kunna utveckla ytterligare i syfte att få bort skadliga attityder i vårt samhälle.

För, herr talman, visst är jantelagen skadlig. Eller är den inte det? Ledande opinionsbildare, som exempelvis den mycket framgångsrika författaren till den nyligen utgivna boken *Hallonbåtsflykten*, tryckt i över 30 000 exemplar, säger sig oförblommerat hylla jantelagen. Motivet för detta är att han ser jantelagen som en sorts garant för att de många viktiga moraliska koder som bär upp samhället bibehålls. Enligt honom håller de nu på att försvinna. Därför måste alltså jantelagen ha ett starkare stöd.

Liknande besvärande åsikter till skydd för den, i mitt tycke, förfärliga och diskriminerande attityden i jantelagen hörs tyvärr från allt fler håll i samhällsdebatten. Det är alltså ingen trivial fråga. Här föreligger en sorts ambition som lägger en passiviserande våt filt över vars och ens utveckling i ett gemensamt samhälle i stället för att vi alla ska stödja och uppmuntra varandra utan att enbart tänka på den egna vinningen.

Avslutningsvis, herr talman, tycker jag att det hade varit bra om utskottet hade uppfattat värdet av att på djupet analysera attityden, den tveksamma moralen, som begreppet jantelagen utgör och gärna tagit tillfället i akt att göra det nu när det finns ett tilläggsdirektiv till den pågående utredningen som arbetar just för att diskrimineringsproblem i vårt samhälle ständigt identifieras och problematiseras samt att vi i den mån det behövs lagstiftning tillgriper detta för att skydda oss alla.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 april.)

10 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Proposition

2009/10:188 Nationell sfi-bonus

Redogörelser

2009/10:RRS26 Riksrevisionens styrelses redogörelse om gäststudenter i högre utbildning

2009/10:RRS27 Riksrevisionens styrelses redogörelse om omlokalisering av myndigheter

Motioner

med anledning av prop. 2009/10:123 Myndigheterna inom smittskyddsområdet

2009/10:So4 av Elina Linna m.fl. (v)

med anledning av prop. 2009/10:136 Ökad frihet för vissa stiftelser som finansierar forskning

2009/10:Ub7 av Marie Granlund m.fl. (s)

med anledning av redog. 2009/10:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

2009/10:U8 av Göran Lindblad (m)

2009/10:U9 av Göran Lindblad (m)

2009/10:U10 av Björn von Sydow m.fl. (s)

11 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Prot. 2009/10:95
25 mars

Anmäldes att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 25 mars

2009/10:676 En nationell IT-strategi i skolan

av Mats Gerdau (m)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 april.

12 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 25 mars

2009/10:645 Utbetalningar från Försäkringskassan på felaktiga grunder

av Hans Hoff (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 6 april.

13 § Kammaren åtskildes kl. 16.15.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 3 § anf. 3 (delvis),

av talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.54,

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.55 och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Hänvisning av ärende till utskott	1
3 § Nyemission i SAS AB (publ)	1
Finansutskottets betänkande 2009/10:FiU35	1
Anf. 1 HANS HOFF (s)	1
Anf. 2 KENT PERSSON (v)	2
Anf. 3 PER BOLUND (mp)	3
Anf. 4 STEFAN ATTEFALL (kd)	6
Anf. 5 PER BOLUND (mp) replik	8
Anf. 6 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	9
Anf. 7 PER BOLUND (mp) replik	9
Anf. 8 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	10
Anf. 9 KENT PERSSON (v) replik	10
Anf. 10 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	11
Anf. 11 KENT PERSSON (v) replik	11
Anf. 12 STEFAN ATTEFALL (kd) replik	12
Anf. 13 GÖRAN PETTERSSON (m)	12
Anf. 14 PER BOLUND (mp) replik	13
Anf. 15 GÖRAN PETTERSSON (m) replik	14
Anf. 16 PER BOLUND (mp) replik	14
Anf. 17 GÖRAN PETTERSSON (m) replik	15
Anf. 18 CLAES VÄSTERTEG (c)	16
Anf. 19 PER BOLUND (mp) replik	17
Anf. 20 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	18
Anf. 21 PER BOLUND (mp) replik	18
Anf. 22 CLAES VÄSTERTEG (c) replik	19
Anf. 23 CARL B HAMILTON (fp)	19
Anf. 24 PER BOLUND (mp) replik	20
Anf. 25 CARL B HAMILTON (fp) replik	21
Anf. 26 PER BOLUND (mp) replik	21
Anf. 27 CARL B HAMILTON (fp) replik	22
Anf. 28 HANS ROTHENBERG (m)	22
Anf. 29 PER BOLUND (mp) replik	24
Anf. 30 HANS ROTHENBERG (m) replik	24
Anf. 31 PER BOLUND (mp) replik	25
Anf. 32 HANS ROTHENBERG (m) replik	25
Anf. 33 KENT PERSSON (v) replik	26
Anf. 34 HANS ROTHENBERG (m) replik	26
Anf. 35 KENT PERSSON (v) replik	27
Anf. 36 HANS ROTHENBERG (m) replik	27
(Beslut fattades under 8 §.)	28
4 § Diskriminering	28
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU8	28
Anf. 37 GULAN AVCI (fp)	28
Anf. 38 MARIA STENBERG (s)	28
(forts. 6 §)	30

Ajournering	30
Återupptagna förhandlingar	30
5 § Frågestund	30
Anf. 39 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	30
<i>Högskolepolitiken</i>	31
Anf. 40 MARIE GRANLUND (s)	31
Anf. 41 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	31
Anf. 42 MARIE GRANLUND (s)	31
Anf. 43 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	32
<i>Försörjningskrav vid anhörginvandring</i>	32
Anf. 44 INGE GARSTEDT (m).....	32
Anf. 45 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	32
Anf. 46 INGE GARSTEDT (m).....	33
Anf. 47 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (m).....	33
<i>Färjetrafiken till Gotland</i>	33
Anf. 48 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	33
Anf. 49 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	34
Anf. 50 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	34
Anf. 51 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	34
<i>Vägskyltningen</i>	35
Anf. 52 SOLVEIG ZANDER (c)	35
Anf. 53 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	35
Anf. 54 SOLVEIG ZANDER (c)	35
Anf. 55 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	35
<i>En fast förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör</i>	36
Anf. 56 ULF NILSSON (fp).....	36
Anf. 57 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	36
Anf. 58 ULF NILSSON (fp).....	36
Anf. 59 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	36
<i>Skatt på rum i studentkorridor</i>	37
Anf. 60 MIKAEL DAMBERG (s)	37
Anf. 61 Statsrådet MATS ODELL (kd)	37
Anf. 62 MIKAEL DAMBERG (s)	37
Anf. 63 Statsrådet MATS ODELL (kd)	37
<i>Telefonin på landsbygden</i>	38
Anf. 64 DAN KIHLLSTRÖM (kd)	38
Anf. 65 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	38
Anf. 66 DAN KIHLLSTRÖM (kd)	38
Anf. 67 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	39
<i>Vasakronans försäljning av studentbostäder i Uppsala</i>	39
Anf. 68 AGNETA GILLE (s).....	39
Anf. 69 Statsrådet MATS ODELL (kd)	39
Anf. 70 AGNETA GILLE (s).....	40
Anf. 71 Statsrådet MATS ODELL (kd)	40
<i>Reglerna för arbetskraftsinvandring</i>	40
Anf. 72 LARS HJÄLMERED (m)	40
Anf. 73 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp).....	41
Anf. 74 LARS HJÄLMERED (m)	41

Anf. 75 Statsrådet TOBIAS KRANTZ (fp)	41
<i>Utbyggnad av kärnkraft</i>	42
Anf. 76 PER BOLUND (mp).....	42
Anf. 77 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	42
Anf. 78 PER BOLUND (mp).....	42
Anf. 79 Miljöminister ANDREAS CARLGREN (c).....	43
<i>Åtgärder mot tjälskador på vägarna</i>	43
Anf. 80 PETER JEPPSSON (s).....	43
Anf. 81 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	43
Anf. 82 PETER JEPPSSON (s).....	44
Anf. 83 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	44
<i>Skatteverkets ekonomi</i>	44
Anf. 84 LAILA BJURLING (s).....	44
Anf. 85 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	45
Anf. 86 LAILA BJURLING (s).....	45
Anf. 87 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	45
<i>Konkurrenslagstiftningen</i>	46
Anf. 88 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m).....	46
Anf. 89 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	46
Anf. 90 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m).....	46
Anf. 91 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	47
<i>Regeringens propositioner till riksdagen</i>	47
Anf. 92 MONICA GREEN (s).....	47
Anf. 93 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	47
Anf. 94 MONICA GREEN (s).....	47
Anf. 95 Statsrådet MATS ODELL (kd).....	48
<i>Avregleringen av persontrafiken på tåg</i>	48
Anf. 96 PIA NILSSON (s).....	48
Anf. 97 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	48
Anf. 98 PIA NILSSON (s).....	49
Anf. 99 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	49
Anf. 100 FÖRSTE VICE TALMANNEN	49
6 § (forts. från 4 §) Diskriminering (forts. AU8).....	49
Anf. 101 TORBJÖRN BJÖRLUND (v).....	49
Anf. 102 ULF HOLM (mp).....	51
Anf. 103 DÉ SIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd).....	54
Anf. 104 ULF HOLM (mp) replik	58
Anf. 105 DÉ SIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	58
Anf. 106 ULF HOLM (mp) replik	58
Anf. 107 DÉ SIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	59
Anf. 108 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	60
Anf. 109 DÉ SIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	60
Anf. 110 TORBJÖRN BJÖRLUND (v) replik	61
Anf. 111 DÉ SIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	61
Anf. 112 MARIA STENBERG (s) replik	62
Anf. 113 DÉ SIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	62
Anf. 114 MARIA STENBERG (s) replik	63
Anf. 115 DÉ SIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik.....	63

(forts. 9 §).....	63	Prot. 2009/10:95
Ajournering	63	25 mars
Återupptagna förhandlingar	64	<hr/>
7 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 24 mars	64	
NU14 Vissa mineralpolitiska frågor.....	64	
NU15 Vissa ändringar i lagen om ekodesign	64	
FöU2 Naturolyckor och katastroffond.....	64	
FöU4 Strålningsskydd och kärnteknisk säkerhet.....	64	
FöU5 Sjö- och kustövervakningsfrågor.....	65	
TU16 Vägverkets vägunderhåll.....	65	
8 § Beslut om ärende som slutdebatterats vid dagens sammanträde	65	
FiU35 Nyemission i SAS AB (publ)	65	
9 § (forts. från 6 §) Diskriminering (forts. AU8)	66	
Anf. 116 FINN BENGTSSON (m)	66	
(Beslut skulle fattas den 7 april.)	68	
10 § Bordläggning	68	
11 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	69	
12 § Anmälan om skriftligt svar på fråga	69	
13 § Kammaren åtskildes kl. 16.15	69	

